

NOTULEN van de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 10 november 2016 om 17.00 uur.

Voorzitter: mevrouw P.J. Bouvy-Koene, burgemeester.

Griffier: de heer J. van der Does.

Aanwezige leden: de heren F.H.J. von der Assen, mr. drs. C. Bremmer, drs. S.W.C. van den Dool en A.A.L. Eversteijn, mevrouw drs. E.C. van Herk, mevrouw drs. M.A.M. Lamers, de heren E.M.L.H. Maassen, J.P. Middelburg, drs. M. van der Meij en drs. N. Mol, mevrouw A. Okma, de heren M.P.A. van Oostrum, J.C.M. Rasch en R. Riphagen, mevrouw A.M. Schrijver en de heren J. Smit, drs. M.H. Smittenaar, A.A. in 't Veen en R.J.M. Zoetemelk.

Aanwezige wethouders: de heer mr. E.P. Beimers, mevrouw B.B.M. Bremer en mevrouw drs. I.C.J. Nieuwenhuizen.

1. Opening en vaststelling agenda

De **voorzitter**: Ik open de vergadering. Ik heet u allen hartelijk welkom. U bent eraan gewend dat eerst de fracties de algemene beschouwingen houden. Daarna genieten we van een maaltijd. Daarna reageren de fracties in de eerste termijn op elkaars inbreng. Dan volgt een schorsing voor intern beraad van de fracties en van het college. Daarna volgt de eerste termijn van de burgemeester en de wethouders, met een reactie op de amendementen en moties. Daarna is er weer een schorsing, gevolgd door de tweede termijn, waarna de besluitvorming moet plaatsvinden. Als wij dit schema zouden kunnen volgen, zijn wij vanavond voor middernacht thuis. Dat ligt geheel aan u. Mijn ervaring leert inmiddels dat dit wel een heel loffelijk streven is, maar dat de praktijk weerbarstig is.

Er zijn enkele moties aangekondigd die in feite geen betrekking hebben op de agendapunten van de vergadering, maar ik stel voor om die toch te betrekken bij de behandeling van de begroting, want indirect of direct hebben zij daar wel degelijk betrekking op.

De spreekvolgorde is zoals u die gewend bent. Bij aanvang van de inbreng van de verschillende bijdragen krijgt u de bijdrage ook op de iPad, zodat u allemaal kunt meelesen en daar vervolgens eventueel over kunt nadenken of toelichtende vragen kunt stellen.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Algemene beschouwingen bij de Programmabegroting 2017–2020.

De heer **Mol** (VVD): Voorzitter. Deze gemeenteraad mag echt heel trots zijn, in ieder geval op een fantastisch college en een enorm goede club mensen bij de Werkorganisatie, maar vooral op een fantastisch dorp. Er gaat echt niks boven Voorschoten, zelfs niet als de regen met bakken uit de hemel komt. Het is hier goed leven en goed wonen. De economie trekt aan en steeds meer mensen vinden weer een baan. Ons centrum heeft goede winkels en horeca en onze basisscholen zijn een belangrijke aantrekkingskracht voor gezinnen om zich hier te vestigen. Met de huizenmarkt zit het wel goed. Voorschoten stond in september weer in de top tien van snelste stijgers in Nederland. Wij snappen best dat mensen hier graag komen wonen. Alle generaties kunnen in het eigen dorp terecht voor een baantje zwemmen, het lenen van een boek, honkbal, voetbal, hockey, naar de film – Hans! – en zelfs voor een rondje golf. Onze nieuwe zorgtaken hebben een zachte landing gemaakt: kwetsbare inwoners worden goed ondersteund bij het krijgen van zorg en het meedoen in onze samenleving. En dat allemaal in een echt dorps dorp, waar de mensen elkaar kennen, naar elkaar omkijken en mooie activiteiten organiseren. Daar stonden onze lokale kranten deze week weer vol van. De hele omgeving komt daarnaartoe, bijvoorbeeld naar de Paardenmarkt, het Weekend van Voorschoten en Koningsdag.

Het college heeft niet stilgezeten. Het Knooppunt Voorschoten is bijna af en binnenkort wordt gestart met de vernieuwing van het kruispunt op de Koninklijke Marinelaan. De VVD heeft zich hard gemaakt voor deze vernieuwing en voor een goede aansluiting van de winkels op dat kruispunt bij het centrum. We kunnen trots zijn op de Schoolstraat–boulevard. De digitalisering van onze dienstverlening wordt elk jaar beter. We staan inmiddels landelijk op de achtste plek. Onze verenigingen kunnen nog steeds leunen op een sterk netwerk van vrijwilligers, dat actief blijft. Iedereen doet mee in Voorschoten.

Ons voorzieningenniveau is breed en hoog. Daar hebben we de afgelopen twintig jaar goed in geïnvesteerd. Daar dragen we nu ook een zware last voor. Onze netto schuldquote stijgt de komende jaren van 55% naar 88%. We hebben een groot aantal investeringen gedaan en we hebben nog een flink aantal investeringen voor de boeg, niet in de minste plaats een grote vervanging van riolering en asfalt op de Leidseweg. We geven ook te veel uit: het vertrekpunt voor de programmabegroting na wijzigingen voor 2017 is –2,9 miljoen euro. De grootste veroorzakers van dit enorme tekort zijn de geactualiseerde beheerplannen en extra kosten voor de Werkorganisatie, maar er zijn natuurlijk ook andere punten.

Conclusie: onze gemeentelijke financiën zijn op korte en lange termijn niet houdbaar. Als wij ons dorp zo dorps willen houden als het nu is en voor onze kinderen de voorzieningen zo goed willen organiseren als nu, zijn er maatregelen nodig om Voorschoten toekomstbestendig te maken. Om de financiën weer op orde te krijgen, doet het college enkele voorstellen. Om de schuldpositie te verbeteren, stelt het college voor om de verkoop van gemeentelijke accommodaties in gang te zetten. Voorts kondigt het college een kerntakendiscussie aan, die in het voorjaar gaat plaatsvinden. De VVD juicht dit toe. Het

college kiest er ook voor om de zogenaamde woonlastenbenadering toe te passen. Die term kent de VVD-fractie niet. Die houdt in dat bij een verplichte verlichting van een gemeentelijke last een andere gemeentelijke last wordt verzwaard om zo de totale bijdrage gelijk te houden. De VVD-fractie vindt ten eerste dat er geen logisch verband bestaat en vindt daarbij dat het effect volledig ongewenst is: het positieve effect van een aanbestedingsvoordeel leidt tot een volledige verzwarend van de lokale lasten voor een fors deel van de Voorschotense woningbezitters. Zij worden dus gestraft voor goed gemeentebestuur. Hiermee wordt op lokaal niveau inkomenspolitiek toegepast. Dat effect vindt de VVD ongewenst. Dit probleem kan alleen worden opgelost als de verhoging van de ozb geschrapt wordt of als wij alsnog de afvalstoffenheffing op een andere wijze gaan berekenen.

Bij de behandeling van de Kadernota zijn door de meerderheid van deze gemeenteraad moties aangenomen om het college kaders en handvatten te geven voor structurele maatregelen in onze financiën. Die moties bevatten voor zowel de korte als de lange termijn kaders en de raad gaf daarmee ook het signaal af dat hij niet bang was om verantwoordelijkheid te nemen voor de consequenties van deze moties. Naar onze mening zijn deze moties, ondanks zeer gewaardeerde inspanning, nog onvoldoende uitgewerkt, waardoor wij alsnog een poging doen om kaders te stellen aan onze financiën voor volgend jaar. De VVD vindt dat de Voorschotense financiën houdbaar en onze schuldenlast beheersbaar moeten worden. Dat betekent dat onze uitgaven omlaag moeten en dat een heroverweging van onze investeringen moet plaatsvinden. Samen met het CDA en ONS Voorschoten dienen wij daarom een amendement op de begroting in. We weten inmiddels dat de schuldquote van de gemeente Voorschoten de komende jaren fors oploopt. Uit antwoorden op technische vragen van de VVD is gebleken dat in deze fors oplopende schuldquote ook veel projecten zitten waarmee de gemeenteraad wel akkoord is gegaan maar waarvoor nog geen vreemd vermogen is aangetrokken. Met andere woorden: deze projecten zijn nog niet in uitvoering. Het verdient overweging om te besluiten om deze projecten opnieuw door de gemeenteraad vast te stellen, voorzien van mogelijk een nieuwe planning of uitvoeringsniveau. Door projecten en beheer anders in de tijd uit te voeren en het uitvoeringsniveau aan te passen, kunnen wij mogelijk langjarig de schuldpositie van Voorschoten verbeteren. Graag vragen wij het college om in de kerntakendiscussie hiervoor een voorstel voor te bereiden. Het amendement luidt:

"Amendement 100493.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

constaterende dat de voorgestelde woonlastenbenadering een onwenselijke verdeling is van de verschillende lasten voor Voorschotenaren, inclusief een behoorlijke verhoging van de ozb;

besluit:

Aan het raadsvoorstel voor de begroting 2017-2021, genummerd Z-27215-VS / VS|5523|1 de volgende beslispunten te wijzigen dan wel toe te voegen:

I COMPENSATIE EFFECTEN BBV OP AFVALSTOFFENHEFFING

Binnen de woonlastenbenadering de geplande ozb-verhoging (tabel blz. 20 1A en 1B van 720.862 euro en 325.000 euro) tot nul te wijzigen en de geplande opbrengst als volgt te compenseren:

Voor 2017, eenmalig door uitstel van de voorgestelde rentederving het bedrag van 720.862 euro nog een jaar toe te rekenen binnen het systeem van de riool/afvalstoffenheffing. Het bedrag van 325.000 euro voor 2017 te dekken door:

- 145.000 euro in mindering te brengen op de bijdrage 2017 aan de beheerplannen en de beheerplannen 2017 met deze taakstelling op peil te brengen;*
- 75.000 euro te verwerken in de precariobelasting;*
- 50.000 euro te verwerken in het verder kostendekkend maken van de leges;*
- 30.000 euro extra taakstelling op subsidies al in 2017 door te voeren;*
- 10.000 euro in mindering te brengen op de schakelklas voor vluchtelingen;*
- 10.000 euro in mindering te brengen op de bijdrage aan de economische projecten Leidse Regio;*
- 5.000 euro in mindering te brengen op uitvoeringsbudget cultuurnota.*

Overeenkomstig de nodige begrotingswijzigingen vast te stellen.

II KERNTAKENDISCUSSIE

Meerjarig middels een uitgebreide analyse een kerntakendiscussie te voeren aan de hand van, maar niet uitsluitend, de volgende kaders:

Een subsidiebeleid te ontwikkelen na vaststelling van het totaalbedrag aan subsidies van zowel 1,6 miljoen euro als 1,8 miljoen euro, zodat inzichtelijk wordt gemaakt welke gevolgen zo'n plafond heeft.

Op de beheerplannen een bezuinigingstaakstelling van zowel 10% en 20% te leggen en inzichtelijk te maken welke gevolgen deze taakstellingen zouden hebben ten aanzien van specifieke taken, uitvoer en/of te maken keuzes daarin (wat wel, niet of minder), waaronder ook het verlagen van het onderhoudsniveau openbare ruimte voor de gehele gemeente, met uitzondering van het centrum, naar crow C. Deze taakstelling komt niet bovenop, maar bouwt voort op de voorgestelde taakstelling van 145.000 euro voor 2017.

Een systeem van berekening van de afvalstoffenheffing te maken waarin maximaal de geoorloofde kosten voor doorberekening worden meegenomen, zoals bijvoorbeeld straatvegen, het plaatsen van ondergrondse afvalcontainers, afvalcontainers, huisaansluitingen, specifiek onderhoud etc.

Zo veel mogelijk de financiële voordelen van een efficiëncyslag en harmonisatie van beleid met de gemeente Wassenaar in de Werkorganisatie Duivenvoorde te onderzoeken, waaronder specifiek het samen uitvoeren van de leerplicht.

Aan het AB van de WODV te verzoeken: 1) inzichtelijk te maken welke gevolgen een bezuiniging van 20% zou hebben ten aanzien van specifieke taken, producten, organisatiestructuur, fte's en/of werkwijze, 2) hierover in detail te rapporteren aan de raad met specificatie van de bezuiniging per maatregel/oplossing/alternatief, inclusief een indicatie te geven van de mate van essentie van de te schrappen taken etc., en hierbij eventuele frictiekosten separaat te benoemen, 3) een selectieve vacaturestop voor de WODV in te stellen tot de resultaten van deze exercitie politiek zijn verwerkt en de implementatie is gestart en 4) de gemeenteraad van Wassenaar te informeren over dit initiatief opdat mogelijkerwijs en bij voorkeur gezamenlijk kan worden opgetrokken. De beheerplannen blijven, gezien de eerder voorgestelde taakstelling, buiten beschouwing van dit aandachtspunt.

III INZET MEEVALLERS EN KOSTENBESPARINGEN

Financiële meevallers en kosten die samenhangen met taken die wij laten vervallen naar aanleiding van de kerntakendiscussie, als eerste in te zetten om het bedrag van € 720.862 dat wij vanaf 2018 niet meer kunnen doorberekenen, in de afvalstoffenheffing te compenseren."

Voorschoten bulkt van de prachtige verenigingen en vrijwillige initiatieven. Daar zijn wij vreselijk trots op. Ons dorp drijft voor een belangrijk deel op hun bijdrage. De VVD vindt dat de gemeente hen vooral kan helpen door niet in de weg te staan met ingewikkelde regels, maar juist af en toe ruimte te scheppen en te helpen, bijvoorbeeld door de vergunningsprocedures voor de Paardenmarkt of Koningsdag snel en vlot te laten verlopen en vrijwilligers niet op te zadelen met onnodig energieverlies en ergernis die de gemeente kan verhelpen.

Subsidieverlening is voor de VVD geen kerntaak maar wel een belangrijke bijdrage, zodat organisaties, verenigingen en vrijwilliger hun zo nodige bijdrage aan ons dorp kunnen geven. Maar als we moeten bezuinigen, zal ook deze bijdrage minder luxe moeten worden. Wij stellen daarom voor om de voorgestelde bezuiniging voor 2018 een jaar naar voren te halen en in de toekomst te maximeren. Daarbij roepen wij het college ertoe op om de uitgangspunten voor het verstrekken van subsidies te herijken. Immers, op welke grondslag krijgen verenigingen hun subsidie? Op basis van historisch gegroeide gewoonten? Op basis van de aanvraag, of op basis van de mate waarin verenigingen door de gemeente gestelde doelen willen bereiken? Bijvoorbeeld hoeveel jeugdleden ze jaarlijks aantrekken? Of de mate waarin een vereniging het cultuurhistorisch erfgoed of de sociale samenhang versterkt, zoals de Paardenmarkt of het Weekend van Voorschoten? De VVD is van mening dat vanuit het

subsidiebeleid veel meer naar te bereiken doelen gekeken moet worden en dat heldere keuzes gemaakt moeten worden.

Een mooi punt om in de kerntakendiscussie mee te nemen, is het bezit en beheer van sportvelden. Zoals de gemeente geen bankier of projectontwikkelaar is, zo is de gemeente bij voorkeur ook geen grondeigenaar, behalve natuurlijk als je eraan kunt verdienen, maar daar zijn we in het verleden niet altijd erg goed in gebleken. Ook in het geval van de sportvelden hebben we vooral kostbare discussies. De VVD wil daarom het college vragen in de kerntakendiscussie de mogelijkheid mee te nemen om de sportvelden volledig over te dragen aan de sportverenigingen of in elk geval die mogelijkheid te onderzoeken en met ons te bediscussiëren, en met de overdracht ook de zorg voor het onderhoud. Hierin zijn veel gemeenten Voorschoten voorgegaan.

Een ander mooi punt is concreet maken op welke wijze mensen zelf kunnen bijdragen aan een mooier of beter dorp, bijvoorbeeld door inwoners zelf middelen in de openbare ruimte te laten sponsoren. Dat idee kwam ons ook op de Vrijwilligersmarkt ter ore. Denk dan aan een bankje met een naamplaatje erop, met een boodschap erop, bijvoorbeeld ter nagedachtenis aan een familielid. Steeds meer gemeenten experimenteren hiermee. Hiermee kun je met een klein gebaar heel veel mensen blij maken. Hiertoe dienen wij samen met het CDA en ONS Voorschoten een motie in. De motie luidt:

"Motie 100488.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen op 10 november 2016,

constaterende dat:

- veel gemeenten te maken hebben met financiële krapte die leidt tot taakstellingen, waaronder bezuinigingen op de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte;*
- veel gemeenten experimenteren met vormen van particulier initiatief, waaronder het invoeren van een in het buitenland allang bekend fenomeen van het adopteren van zitbanken in de openbare ruimte, waarop een plaatje met een persoonlijke tekst wordt geplaatst, bijvoorbeeld ter nagedachtenis van een overleden familielid. In de kostprijs van de zitbank zit dan zowel de aanschaf als het onderhoud voor een bepaalde verwerkt;*

overwegende dat Voorschoten nog geen beleid kent voor de sponsoring van zitbanken of andere voorzieningen in de openbare ruimte, maar dat dit wel een mooie, creatieve en concrete vorm van particulier initiatief in de openbare ruimte is;

verzoekt het college:

- *te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om het adopteren van openbare voorzieningen in Voorschoten mogelijk te maken en, zo ja, hiervoor een voorstel uit te werken;*
- *de gemeenteraad hiervoor voor 1 juni 2017 te informeren,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Een absolute kerntaak is handhaving van de openbare orde en veiligheid. Voorschoten is een relatief veilige gemeente en de criminaliteit en overlast zijn de afgelopen jaren fors afgenomen. Onze veiligheidsdiensten zijn top en verdienen een pluim. In het voorkomen van overlast en criminaliteit werken gemeente, politie en instanties zoals jeugd- en jongerenwerk en Bureau Halt heel goed samen aan een zo veilig mogelijke woon- en leefomgeving. Onze inwoners verdienen daarbij ook een pluim. Voorschotenaren werken zelf hard mee aan een veiliger dorp, door mee te doen aan Burgernet en de whatsapp-buurtwachten. En dit allemaal ook nog met minder regels en een slankere APV, waar we het in deze gemeenteraad snel over eens waren. De VVD kijkt reikhalzend uit naar het definitieve voorstel en hoort graag van het college wanneer wij de nieuwe flinterdunne APV kunnen verwachten.

Wij kunnen van harte de doelstelling voor het verbeteren van het verkeer en vervoer in Voorschoten onderschrijven. Wij zijn al ingegaan op meer economische afstemming van planning en onderhoudsniveau en hopen dat daarmee ook een verlichting van de ambtelijke belasting bereikt kan worden. Een belangrijk aandachtspunt voor de VVD blijft de dagelijkse file van Voorschoten naar de A4. De VVD-fractie is samen met de VVD in Leiden allang bezig om bij de provincie gehoor te vinden om de aanpak van knelpunten eerder uit te voeren. De provincie is aan het onderzoeken of dit mogelijk is en wij roepen het college er graag toe op om snel met de provincie en de gemeente Leiden in gesprek te gaan om de belangen van Voorschoten te bepleiten. Waarschijnlijk is het college hier al hard mee bezig. Wij dienen hiertoe een motie in met het CDA, ONS Voorschoten, onze waarde collega van de SP, GroenLinks en de PvdA. De motie luidt:

"Motie 100491.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen op 10 november 2016,

constaterende dat:

- *veel Voorschotenaren nog steeds dagelijks in de file staan richting de A4;*
- *deze file kan worden beperkt door kleine aanpassingen in de verkeerslichteninstallatie om zo de doorstroom van Voorschoten te herstellen;*
- *deze file waarschijnlijk pas echt kan worden opgelost door versneld de geplande verbeteringen aan de N206 (Europaweg, Lammebrug, Lammenschansplein en Tjalmaweg) in het kader van de aanleg van de RijnlandRoute, eerder uit te voeren;*

overwegende dat er signalen zijn dat de provincie Zuid-Holland met de gemeente Leiden aan het onderzoeken is om bepaalde delen uit het project aanleg RijnlandRoute eerder uit te voeren;

verzoekt het college:

- in overleg te treden met de provincie Zuid-Holland en vooral ook de gemeente Leiden om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om geplande verbeteringen zo snel mogelijk uit te voeren;*
- in overleg met de provincie Zuid-Holland te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de verkeersregelininstallaties richting het Lammenschansplein beter af te stemmen waardoor het verkeer vanuit Voorschoten een betere aansluiting op het Lammenschansplein krijgt,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Een gezonde economie betekent een gezond dorp. In Voorschoten werken gemeente en ondernemers al jaren goed samen om het vestigingsklimaat, de arbeidsmarkt en de aantrekkelijkheid van Voorschoten voor consumenten en toeristen te verbeteren. Een goede aansluiting bij de regio is hiervoor essentieel. Voorschoten is economisch geen eiland. Het is mooi dat we in de afgelopen jaren veel tot stand hebben kunnen brengen en dat ook vanuit bedrijven zelf veel is opgepakt. Kijk naar bijvoorbeeld Noord-Hofland, waar het winkelcentrum op dit moment grondig verbouwd wordt.

Een oprecht lichtpuntje is de uitrol van de plannen voor het centrum en de toeristische bewegwijzering in ons dorp, waarover we een prachtige presentatie hebben gehad. Met weinig middelen kunnen we op die manier veel glans en aantrekkingskracht aan ons dorp toevoegen. Wij wachten met smart op het voorstel van het college.

Een doorn in het oog bij de VVD-fractie zijn de klachten over de vergunningverlening in Voorschoten. Is het college bereid om met de ondernemersverenigingen de klachten en knelpunten in kaart te brengen en samen aan een oplossing te werken?

Voorschoten biedt basisonderwijs met een gouden randje: veelal mooie scholen en ruime schoolpleinen. De VVD vindt dat de gemeente hiermee veel Voorschotense scholen de afgelopen jaren een prachtige start heeft gegeven.

Er is in Voorschoten ook keihard gewerkt aan een mensgericht en toekomstbestendig sociaal beleid. Dat is hartstikke belangrijk. Onze maatschappij verandert en wij veranderen. We worden anders oud en willen langer zelfstandig leven, wonen en meedoen. We hebben allemaal bezorgd toegekeken toen de gemeente de nieuwe zorgtaken overnam, maar dankzij betrokken vrijwilligers, ambtenaren, wethouders en een gemeenteraad die eensgezind en

met ruimte voor elkaars gevoelens optrad, hebben we veel voor elkaar gekregen. Voor de VVD blijft het belangrijk dat alle zorg toegankelijk is. Inwoners mogen nooit een drempel ervaren bij het benaderen van de gemeente of zorgverleners.

De VVD is trots op Voorschoten. Wij hebben een breed aanbod aan bedrijvigheid, een hoog voorzieningenniveau en we vormen nog steeds een woonplek voor alle generaties. Dat is ons gelukt, omdat we zelf regie over ons dorp hebben gevoerd en zelf keuzes hebben gemaakt, als zelfstandig dorp. Financieel zitten we nog steeds in zwaar weer. Als we deze begroting goedkeuren, stijgen de woonlasten weer aanzienlijk, stijgt de schuldquote fors en hebben we nog niet eens ruimte gecreëerd voor de Leidseweg-Noord. Het wordt dus tijd voor een financieel masterplan: een brede raadsdiscussie om de gemeentelijke financiën langjarig in evenwicht te krijgen en de gemeentelijke lasten weer op een acceptabel niveau te krijgen door langjarig onze uitgaven structureel te verlagen en onze investeringen te versoberen en te verspreiden. De VVD wil hier zo snel mogelijk mee aan de slag gaan. Hier volgt immers ook een andere discussie uit. De afgelopen jaren hebben we veel goeds tot stand gebracht en veel slechts kunnen voorkomen. De VVD is ervan overtuigd dat we dit allemaal hebben kunnen doen omdat we een zelfstandig dorp zijn en over onze eigen zaken gaan, maar Voorschoten is geen eiland en er gebeurt veel om ons heen. Onze wensen zijn groot en onze financiën beperkt. En we lossen onze problemen niet op door een kaasstolp over Voorschoten te zetten. We zijn niet veranderingsresistent. Er komt een moment waarop we elkaar in de ogen moeten kijken en echt goed de afweging moeten maken over wat we belangrijker vinden: dat we bestuurlijk zelfstandig zijn of dat we onze inwoners het beste beleid voor hun euro's geven. In het licht van de discussie rondom de aankomende bestuurskrachtmeting moeten we misschien over onze eigen schaduw heen stappen en bereid zijn om over alle opties serieus na te denken. Daar bedoelt de VVD ook alle opties mee, zelfs in de toekomst eventueel een bestuurlijke fusie.

Samen met het CDA en ONS Voorschoten wordt ook het volgende amendement ingediend:

"Amendement 100492.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

Gezien het raadsvoorstel 'Najaarsnota 2016' met kenmerk Z|16|002586|6357,

overwegende dat:

- de Najaarsnota 2016 een significant en onvoorzien overschot laat zien op het sociaal domein;*
- door het college wordt voorgesteld het verwachte overschot op het sociaal domein in 2016 te storten in de reserve sociaal domein;*
- het in de rede ligt de reserve sociaal domein te maximeren op € 1,5 miljoen, als eerder voorgesteld door het college;*

- *de reserve sociaal domein zal worden gevoed uit de algemene reserve indien toekomstige ontwikkelingen op het sociaal domein daartoe aanleiding geven;*

besluit de consequentie van de beslispunten 3b tot en met 3f van het aangehaalde voorstel als volgt te wijzigen:

- *de reserve sociaal domein te maximeren op € 1,5 miljoen;*
- *de combinatie van overschotten als genoemd in 3b tot en met 3f (in totaal € 1.304.686) te storten in de reserve sociaal domein tot die reserve € 1,5 miljoen heeft bereikt;*
- *het restant van voornoemde overschotten te storten in de algemene reserve,*

en gaat over op de orde van de dag."

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Allereerst wil mijn fractie haar grote waardering en dank uitspreken aan de afdeling Financiën van de werkorganisatie en in het bijzonder aan de wethouder Financiën. Om deze begroting sluitend te krijgen, zijn bergen werk verzet. Dat lezen wij terug, maar de begroting voor de komende jaren baart ONS wel zorgen. Ondanks diverse moties en amendementen in het verleden om meer geld te genereren, minder taken uit te voeren en onnodige accommodaties af te stoten, lijkt het moeilijker te worden om onze financiële positie op orde te krijgen, maar dat is het college dit jaar gelukt, zij het door zeer pijnlijke maatregelen te nemen. Om de pijn wat te verzachten, hebben we samen met de VVD en het CDA een amendement opgesteld.

Is dan alles kommer en kwel? Er zijn het afgelopen jaar tal van goede besluiten geweest. Ik noem:

- de economische, woon- en verkeersvisies;
- de structuurvisie, die nu ter inzage ligt voor onze inwoners;
- de schakelklas samen met Wassenaar, zodat vluchtelingenkinderen snel de Nederlandse taal leren en op hun eigen niveau kunnen instromen in het reguliere onderwijs;
- het Beleidsplan sociaal domein;
- het Lokale Inkoopplan Jeugd, waarbij helaas wel de generalist voor het CJG weggestreept is;
- de reconstructie van de kruising Koninklijke Marinelaan, zodat straks de hele Traverse erbij ligt zoals Voorschoten dat verdient;
- de Sportnota, en daarmee onder andere de aanleg van de kunstgrasvelden voor hockey en voetbal; ik kom daar later op terug;
- het Subsidieplan;
- het voorbereidingskrediet voor de Leidseweg-Noord;
- de actualisatie van de beheerplannen;
- vorige week de Duivenvoordecorridor en de multifunctionele accommodatie in het centrum.

Het college doet goede zaken en heeft al veel vanuit het coalitieakkoord uitgewerkt.

Zonder het college te willen opjagen, willen wij wel graag de stand van zaken vernemen van de volgende onderwerpen:

- hoe staat het met de natuurspeeltuin, een prachtig initiatief van de Lions?
- de restauratie van het bospark Ter Wadding;
- de nieuwbouw op het terrein van Intratuin, Segaar en Starrenburg III;
- het Fitplein, zodat alle inwoners lekker buiten kunnen gaan sporten;
- Beresteijn;
- de centrale huisvesting van de werkorganisatie, want dat gaat onze gemeente substantieel veel geld besparen;
- de tweede ontsluiting van de Krimwijk.

Zoals beloofd kom ik terug op de kunstgrasvelden. ONS Voorschoten is blij met de nieuwe kunstgrasvelden. Sport is belangrijk en gezond. Gezien de recente publicaties maken wij ons, mogelijk net zoals de gebruikers van kunstgrasvelden, grote zorgen over de eventuele risico's voor de volksgezondheid. We kunnen ons dan ook zeker vinden in het besluit van Voorschoten '97 om te wachten met de aanleg totdat het landelijke onderzoek afgerond is. Mocht het onderzoek uitwijzen dat er inderdaad sprake is of zou kunnen zijn van een risico voor de volksgezondheid, iets waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, en dat een aanpassing moet plaatsvinden om gezond sporten voor onze inwoners mogelijk te houden, dan rekenen wij erop dat het college ruimhartig zal zijn in het meefinancieren van een overschrijding van de eerder vastgestelde financiële kaders.

Bij onze inwoners zijn veel kennis en kunde aanwezig. Het is goed om te constateren dat het college hier vaak gebruik van maakt middels inspraakavonden en dergelijke. Enige tijd geleden is in de Krimwijk door bewoners een prachtige bloemenweide aangelegd op een stuk gemeentegrond waar zij om gevraagd hadden. Samen Voorschoten nog mooier maken! Hierover dienen wij een motie in. De motie luidt:

"Motie 100494.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

overwegende dat:

- *steeds vaker ons berichten bereiken dat bijen het zwaar hebben;*
- *bijen een essentiële functie vervullen in het behoud van de biodiversiteit;*
- *steeds vaker sprake is van excessief wateroverlast ten gevolge van de veranderingen in het klimaat;*
- *de natuur in het algemeen en bloemen in het bijzonder veel water opnemen en daarmee een belangrijke rol vervullen in het reguleren van de waterhuishouding;*

- *bekend verondersteld mag worden dat bloemen de buitenruimte opfleuren en dat een kleurrijke buitenruimte substantieel bijdraagt aan een gezond en prettig woonklimaat;*
- *er reeds een particulier initiatief is dat heeft geleid tot een ingerichte bloemenweide (op gemeentegrond) in de Krimwijk;*

verzoekt het college, in overleg te treden met de initiatiefnemers van de bloementuin in de Krimwijk om te horen hoe dit initiatief in andere wijken van Voorschoten gerealiseerd kan worden,

en gaat over tot de orde van de dag.

Het college heeft op verzoek van inwoners en ondernemers ook al vele regels geschrapt, zodat vele aanvragen eenvoudiger worden. Daar zijn wij blij mee en we hopen dan ook dat dit verder doorontwikkeld wordt.

We zijn heel benieuwd hoe de pilots op het Segaar-terrein gaan lopen. De ontwikkelaar gaat met omwonenden en belanghebbenden een bouwplan ontwikkelen, zodat de gemeente alleen nog maar een handtekening hoeft te zetten. Dit is maximale burgerparticipatie. Wij kijken uit naar de uitkomst hiervan.

Als laatste hebben we nog zorgen over de wijk Noord-Hofland. Dit is de grootste wijk van Voorschoten, maar ook de wijk die het snelst vergrijsst. Onlangs zijn vier appartementencomplexen van De Sleutels gerenoveerd en is ook de buitenruimte aangepakt; dat is een hele verbetering. Winkelcentrum Noord-Hofland wordt op dit moment opgeknapt. Ook dat was hard nodig. Wij vragen ons af of er plannen liggen om de hele buitenruimte van Noord-Hofland aan te pakken. Niet alleen de wegen en de wandel- en fietspaden, maar ook het groen en de waterkwaliteit kunnen een opwaardering gebruiken.

Soms staat de gemeente in het verkeerde rijtje, bijvoorbeeld als de gemeente met de minste sociale huurwoningen. Het schrijnende tekort leidt tot een bijzondere vorm van scheefwonen: mensen met een te kleine beurs wonen in een te dure woning. Wij roepen het college er dan ook toe op om in de prestatieafspraken met de woningcorporaties aan te dringen op de bouw van meer sociale huurwoningen in Voorschoten, zodat de toekomstige generaties geen zeven jaar meer op wachtlijsten hoeven te staan.

ik kom tot een afronding. De begroting is sluitend, maar daarom niet minder zorgelijk. We zullen de hand op de knip moeten houden en naar extra inkomsten uit moeten gaan kijken. Dit mag onze inwoners niet raken. Het is aan ons om onze financiën de komende jaren sluitend te krijgen, zonder dat de dienstverlening erop achteruitgaat. Wij moeten oog blijven houden voor de zwaksten in onze samenleving. Dit is een enorme uitdaging; dat weten we. Daarom loopt de bestuurskrachtmeting nog en gaan wij in het voorjaar een kerntakendiscussie voeren om te bezien of en, zo ja, hoe Voorschoten als zelfstandige

gemeente toekomstbestendig is. Om die reden zal ONS Voorschoten geen wensenlijstje in de zin van moties indienen die tot extra uitgaven leiden.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. We hebben al aardig wat bedankjes gehoord vanuit de coalitie. Ook wij spreken natuurlijk onze grote dankbaarheid uit voor het verrichte werk. We hebben ook zelf deze week heel veel werk moeten verrichten. We kunnen ons dus voorstellen wat er in de ambtelijke organisatie is rondgegaan. Het heeft ons ook heel veel uren gekost om dit voor te bereiden en tot samenwerking te komen.

Ik ben een geboren en getogen Voorschotenaar en ik herinner me dat vroeger op feesten en partijtjes vaak hetzelfde grapje werd gemaakt. Wat is de rijkste gemeente van Nederland? Het antwoord was uiteraard: Voorschoten, want je rijdt er bij de Zilverfabriek in en je gaat er bij de Gouden Leeuw uit. Anno 2016 kunnen we het grapje actualiseren. Waarom is Voorschoten armer geworden? We komen er nu via de RijnlandRoute in en we gaan er over de Traverse via de Duivenvoordecorridor weer uit. Snel opgeteld zitten we al enkele tientallen miljoenen euro's in de min door deze drie grote projecten. Deze en andere projecten laten hun sporen na in de financiële positie van de gemeente Voorschoten. We moeten ervoor zorgen dat onze voorzieningen desondanks in stand blijven, dat de buurt goed onderhouden wordt en dat Voorschoten de uitstraling behoudt waarmee het een mooie reputatie heeft opgebouwd. Dat doen we door Voorschoten als sterke gemeente ook weer financieel vitaal te maken. Een meerjarig materieel begrotingsevenwicht is dan ook het uitgangspunt. Structurele lasten moeten met structurele inkomsten worden gedekt. Bij eerdere begrotingsbehandelingen sprak ik in dit verband al over de noodzaak van een gezonde, transparante en duidelijke begroting. Niet rond, maar gezond! De CDA-fractie laat er geen misverstand over bestaan dat dit onze opdracht is. De raad heeft hierin een grote opdracht en moet die ook pakken. Behalve een structureel en reëel evenwicht in de begroting is ook de ontwikkeling van de schuld van groot belang. Rentelasten op schulden beperken de ruimte voor reguliere uitgaven in de toekomst, zeker als de kapitaalmarktrente op termijn weer gaat stijgen. We hebben de afgelopen jaren een aantal stappen gezet om de financiële positie te verbeteren. Deze meerjarenbegroting leert echter dat we samen nog een lange weg te gaan hebben.

De minder gunstige financiële situatie wordt onder andere veroorzaakt door de nieuwe regelgeving naar aanleiding van wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de beheerplannen. Het college stelt voor om de verlaging van de tarieven voor afval en riool door een andere rentetoerekening te compenseren met een gelijke verhoging van de onroerendezaakbelasting, conform het door het college genoemde woonlastenbeginsel. Samen met andere partijen – in dit geval ONS Voorschoten en de VVD – dient het CDA een amendement in om dit niet door te laten gaan, omdat wij dit ongewenst vinden. De door ons voorgestelde maatregelen zijn nog voor de korte termijn, maar vooral na 2017 staan ons grote opgaven te wachten. Het amendement is een start van een lange discussie, waarbij we als raad op het college kunnen wachten maar ook zelf het initiatief kunnen nemen. In dit kader kreeg ik het idee om raadsbreed een werkgroep in te stellen die een masterplan

Financiën opstelt, een werkgroep die voorlopig zonder politieke invulling de mogelijkheden op een rijtje zet om Voorschoten een gezonde begroting voor te schotelen. Ik wil graag weten hoe de andere fracties daarover denken.

Ik kom bij het verkeer. De situatie aan de Lammenschans is een groot knelpunt en een grote ergernis voor burgers en ondernemers. Een halfuur doen over een traject van enkele kilometers is onacceptabel. In het coalitieakkoord van de provincie staat als nummer 1 het optimaal functioneren van de infrastructuur. Dit geldt blijkbaar niet voor Voorschoten en het knelpunt Lammenschans. Het college heeft keer op keer aangedrongen op actie, maar komt bij de provincie op dit punt niet verder. Het lukt de provincie echter wel om in één jaar een nieuwe grote brug langs de A12 bij Waddinxveen te bouwen. Het zou een prachtige uitdaging zijn om ook aan de Lammenschans dit huzarenstuk te tonen. Waar een wil is, sla je een brug.

In het kader van een duurzamere gemeente dient het CDA twee moties in. Duurzaam ondernemen is vanzelfsprekend geworden. Toch is het voor veel ondernemers moeilijk in te schatten welke kansen er zijn voor hun bedrijven. Dat bleek ook bij de klimaatop in Rotterdam. Bedrijven willen net als iedereen een betere wereld. Door tijdgebrek en het ontbreken van kennis blijven veel mogelijkheden onbenut. In dit kader doet het CDA het voorstel voor om voor ondernemers een ambtenaar duurzaamheid aan te wijzen, een medewerker die ondernemers kan helpen om de bedrijfsvoering duurzamer te maken en de weg te wijzen naar mogelijkheden en subsidies. Wij zien dit als een extra taak voor de medewerker economische zaken, die zich hierbij collegiaal kan laten ondersteunen door de Omgevingsdienst. Eén loket voor economie en duurzaamheid. Het CDA dient hiertoe samen met de VVD en ONS Voorschoten een motie in. De motie luidt:

"Motie 100479.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

verzoekt het college de mogelijkheden te onderzoeken om taken van een duurzaamheidsambtenaar onder te brengen bij de ambtenaar economische zaken. De verschuiving van taken en uren moet plaatsvinden binnen de formatie,

en gaat over tot de orde van de dag."

De tweede motie is voor het initiatief om op weg te gaan om een Fairtrade Gemeente te worden. Een werkgroep van buiten de raad moet ons helpen om op weg te gaan naar de status van Fairtrade Gemeente. Wassenaar is ons daar al in voorgegaan. Dit hoeft voor de organisatie dus niet een al te groot probleem te zijn. De motie wordt mede-ingediend door de VVD, ONS Voorschoten, GroenLinks en de SP. De motie luidt:

"Motie 100478.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

overwegende dat:

- a. Fairtrade een middel is om bij te dragen aan een eerlijke handel tussen rijke en arme landen en maatschappelijk verantwoord ondernemen;*
- b. er een Fairtrade-campagne is die gemeenten, instellingen en bedrijfsleven aan concrete en meetbare doelstellingen bindt;*
- c. in toenemende mate andere gemeenten in Nederland de Fairtrade-campagne al hebben opgepakt;*
- d. Fairtrade een goede manier is om door middel van communicatie, onderwijs en verenigingsleven verdere mogelijkheden, initiatieven en suggesties voor verduurzaming te genereren;*
- e. dit goed past bij de duurzaamheidsambities van Voorschoten;*

van mening dat ook de gemeente Voorschoten nog actiever kan zijn op dit terrein en dat ook stimulerende initiatieven van het college hiertoe bijdragen;

verzoekt het college:

- a. om met een voortvarend beleid, dat erop gericht is van Voorschoten een herkenbare Fairtrade Gemeente te maken, effectieve stappen te zetten;*
- b. de raad binnen afzienbare tijd te berichten over het resultaat van zijn inspanningen op de weg naar een Fairtrade Gemeente,*

en gaat over tot de orde van de dag.

Geld is gelukkig maar voor een deel van belang voor welzijn en welbevinden. We moeten omzien naar elkaar: in de buurt, in banen en in de zorg. Mantelzorgers verdienen alle steun en aandacht. Vandaag is het de dag van de mantelzorg. Er wordt stilgestaan bij mensen die met grote inzet zorg verlenen. We kunnen mensen niet verplichten om zorg te verlenen maar we kunnen dat voor hen wel dragelijker maken. Ik wil het college vragen hoe het staat tegenover de blijverslening die sommige gemeenten verstrekken als ouderen willen blijven wonen op hun vertrouwde plek. Ze kunnen dan met de lening noodzakelijke aanpassingen aan hun huis verrichten. Ik dien daar geen motie over in; dit is meer een vraag naar de mogelijkheden daartoe.

Ik kom bij een motie over de verdergaande digitalisering. Voorschoten is de grootste stijger in digitale dienstverlening. Is dat een compliment waard? Ja, een groot compliment, maar voor een groot aantal mensen gaat het allemaal te snel. Er zijn inwoners die niet thuis zijn in de digitale wereld. Het CDA vindt dat er cursussen moeten worden gegeven aan Voorschotenaren die daar behoefte aan hebben. Daarbij moeten we zo veel mogelijk gebruikmaken van bestaande voorzieningen, zoals de bibliotheek en de VOV. Wellicht is het

een goede suggestie om in het kader van NLdoet ambtenaren hiervoor een dag in te zetten. Wij dienen hiertoe samen met ONS Voorschoten, de VVD, de SP en de PvdA een motie in. De motie luidt:

"Motie 100477.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

verzoekt het college:

- voor de groep burgers die moeite heeft met digitale dienstverlening, cursussen te (laten) organiseren voor het aanleren van contacten met de digitale gemeente;*
- hierbij verbinding te leggen met organisaties in Voorschoten die nu al computercursussen voor ouderen geven;*
- daarbij de kosten zo laag mogelijk te houden door bijvoorbeeld gebruik te maken van vrijwilligers uit bijvoorbeeld de ambtelijke organisatie. Het zou een mooie invulling zijn van NLdoet op 10 en 11 maart 2017,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Voorschoten is een buitengewoon prettige gemeente om in te wonen, te werken en te ontspannen. Welzijn mag geld kosten maar we moeten krachten van burgers, verenigingsleven, ondernemers en overheid verbinden om samen Voorschoten naar de toekomst te loodsen, zonder daarbij de gemeentelijke financiën te zwaar te belasten en te hoeven tornen aan onze voorzieningen. Het verbinden van krachten is een belangrijk punt uit het coalitieakkoord. Onze motie van vorig jaar om te komen tot een dienstenveiling tussen verenigingen onderling en met het bedrijfsleven is, weliswaar met enige vertraging, opgepakt. Samen delen is altijd beter dan te veel uitgeven.

Wij werken op een goede wijze samen met andere gemeenten om het groeiend aantal gemeentelijke taken te kunnen blijven uitvoeren en aan de steeds hogere eisen te kunnen voldoen. Het gaat erom wat het beste is voor onze inwoners. Juist door het bestuur en het beleid dicht bij de Voorschotenaar te houden, voldoe je aan het allerbelangrijkste uitgangspunt van de decentralisaties: het beleid dicht bij de burger. Gelukkig hebben we ingezien dat blind meegaan in een toekomstvisie gevaar oplevert voor de zelfstandigheid. Ik noem dat zelf altijd de Hang Yourself-methode. Je wordt meegezogen in een plan waarbij uiteindelijk alleen fusie past. Het CDA staat positief ten opzichte van verregaande samenwerking maar is tegen een fusie in de Leidse regio. Voorschoten heeft na de oorlog al eerder tegen grenscorrecties gestreden. Voorschotens grondgebied liep vroeger tot aan Katwijk. De Rijndijk en de Stevenshof behoorden tot Voorschoten. Door de strijd tegen verdergaande annexatie is de wijk Noord-Hofland ontstaan; vandaar dat de vergrijzing daar inderdaad toeslaat, want die wijk is in de periode rond de zestiger jaren gebouwd, toen Leiden ook annexatiedrift had. Bij de nieuwjaarstoespraak van het jaar 2000 sprak

burgemeester Cannegieter, die stond en vocht voor Voorschoten, na de zoveelste dreiging de volgende woorden uit: "We horen de laatste tijd schrille geluiden van opgewonden bestuurders die denken de problemen die zij hebben met de bestuurskracht, op te lossen door de vorming van een grote gemeente. Maar zou het echt wat oplossen? Zou er echt een harmonischer, constructievere en effectievere samenleving ontstaan? Zou het zingevend burgerschap toenemen? Het lijkt mij beter dat risico maar niet te nemen. Laten we met gerijpte verantwoordelijkheidszin doorbouwen aan een sterk en vitaal Voorschoten in een sterke en vitale regio waarin toekomstmuziek zit voor burgers."

Waar ik mij vooral zorgen om maak, is een stuurgroep waarin enkele bestuurders zitten die voor vijf gemeenteraden de koers willen bepalen en tegenstanders van fusie voor gek verklaren. Ik noem dat politieke arrogantie. Voorzitter, u verdedigt gelukkig onze belangen tussen deze bestuurders. Het CDA is niet tegen samenwerking en wil graag figuurlijk de grenzen verleggen, maar kiest daarbij voor verregaande samenwerking met Wassenaar en het vanuit die positie versterken van de Leidse regio. Samenwerking moet plaatsvinden in het belang van de burger en niet in het belang van de kille doelstelling om het aantal gemeenten te verminderen. Het is daarom belangrijk om te werken aan onze financiële toekomst, zodat de zelfstandige gemeenten Voorschoten en Wassenaar via het samenwerkingsverband iets moois kunnen maken, waarbij de dienstverlening steeds beter wordt. Iedere relatie heeft echter tijd nodig om te groeien. Stapje voor stapje samen op weg naar betere dienstverlening en een betere financiële toekomst. En wie weet zit er dan ooit een huwelijk in, maar u kent vast het liedje, voorzitter: "trouw niet voor je 40 bent en alle geheimen van het huwelijk kent"; ik ga het niet zingen. Dat geldt nog meer voor de Leidse regio.

Tot slot. Bij een trotse gemeente hoort een trotse burgemeester. U bent nu twee maanden in Voorschoten. De CDA fractie vindt dat u uw proeftijd goed hebt doorlopen. De CDA-fractie is blij verrast met uw voorzitterschap. Ik wil dan ook namens mijn fractie symbolisch het Voorschotens DNA aanbieden en een mooie bos bloemen. Geniet van uw tijd in Voorschoten! Dan genieten wij met u mee.

(applaus)

De **voorzitter**: Dit is echt een verrassing. Dank. U maakt mij nooit blijer dan met een boeket bloemen; dat weet u dan meteen. Dit zegt overigens niets over mijn integriteit! Ik vind het DNA van Voorschoten een heel mooie, creatieve geste. Samen met u geniet ook ik van Voorschoten; laat dat helder zijn. Dank!

De heer **Van der Meij** (D66): Voorzitter. Sommigen zeggen het met bloemen en sommigen zeggen het met woorden. Het is dus maar goed dat ik niet met de woorden begin die hier links liggen en dat ik die aan de heer Zoetemelk overhandig, zodat ik verder ga met de woorden van D66.

Zoals iedereen heeft begrepen, zijn de drie voorgaande partijen van de coalitie. Dat betekent dat u in de volgende toespraak een wat genuanceerder beeld krijgt van de gemeente Voorschoten, maar tegelijkertijd is Voorschoten natuurlijk een heel rijke gemeente: rijk aan betrokken inwoners, vrijwilligers, groen, mooie woonwijken en een aantal indrukwekkende monumenten, om het maar niet te hebben over de nu nog onbebouwde Duivenvoordecorridor. Voorschoten wás een rijke gemeente in financiële zin; in 2017 boeken we creatief ten laste van onze spaarpot, vanaf 2018 hebben we jaarlijkse tekorten en de spaarpot raakt leger en leger. D66 gaat dat in 2017 anders en beter aanpakken dan deze coalitie. D66 gaat voor groen en mensen en niet voor steen en asfalt.

We beginnen met duurzaamheid. Volgens de nieuwe Amerikaanse president is het klimaatprobleem een verzinsel van de Chinezen. Deze coalitie volgt hem hierin, want iedere poging om met duurzaamheidsplannen in Voorschoten te komen, is door hen tot stilstand gebracht. Ook deze begroting ontbeert elk initiatief. Daarom komen wij met een motie om extra steun te geven aan duurzaam ondernemen en om in het eerste kwartaal van 2017 met een concreet plan te komen. De motie luidt:

"Motie 100489.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

overwegende dat:

- er internationale maatregelen worden genomen om de klimaatsverandering tot stand te brengen;*
- die verandering een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van bedrijfsleven en burgers en ondersteuning hierbij zinvol is;*
- het niet de taak en verantwoordelijkheid is van de overheid om wegen die in particulier eigendom te zijn, te onderhouden, respectievelijk hier bijdragen aan te leveren;*

stelt voor:

- een bedrag van € 105.000 beschikbaar te stellen voor ondersteuning van duurzaam ondernemen voor Voorschotense ondernemers. Dit bedrag kan gevonden worden door het budget voor onderhoud wegen te verlagen met € 100.000 en door de verlaging van het budget voor de Roucooplaan ad € 5.000 waarvoor thans twee bestemmingen worden vermeld, namelijk het opstarten van een BIZ én het bestemmen voor een opknapbeurt van een particuliere weg;*
- een plan van aanpak hiervoor in te dienen voor 1 mei 2017,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Het tweede punt waarop het beter kan, is de betrokkenheid van burgers. Onze burgers worden te laat betrokken, soms uitgesloten van deelname, en beloften worden niet nagekomen. Ik geef een beperkt aantal voorbeelden: de Dobbewijk, het Van der Waalsplein, de Benvenutolaan, Sportcentrum Goederaad en het terugbrengen van bomen bij het Stationsplein. Samengevat: het wordt tijd dat de cultuur van omgaan met burgers verandert. Het wordt tijd voor een cultuuromslag. Om daar een voorzet voor te geven, dienen wij een motie in. De motie luidt:

"Motie 100487.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

–constaterende dat:

- het college in de correspondentie met constructief–kritische bewoners zich niet van zijn meest proactieve kant laat zien;*
- het college diens burgers uitsluit bij de besluitvorming van beleid, ondanks zijn eerdere beloftes daartoe;*

overwegende dat:

- burgerparticipatie bij de vorming van beleid essentieel is voor het vertrouwen en legitimiteit in het lokaal bestuur;*
- een cultuuromslag bij de gemeente nodig is om burgers bij het beleid te betrekken;*

verzoekt het college:

- in de nabije toekomst meerdere initiatieven te ontplooien, waarin burgers worden betrokken bij het vormen van beleid;*
- zich proactiever en opener op te stellen in de correspondentie met constructief–kritische burgers,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Het derde punt is een rechtvaardiger sociaal beleid. D66 staat voor goede voorzieningen voor mensen die zorg nodig hebben. De boodschap vanuit het Rijk was in 2015 wel: zorg er met minder budget voor dat de zorgtaken efficiënter worden opgepakt. Dat heeft het college van Voorschoten zo rigide opgevat dat de zorgkosten voor dagopvang in Voorschoten maximaal € 47 bedragen. In Wassenaar, met een veel socialer college, is dit 25% minder, namelijk € 30 per dagdeel. In Voorschoten liggen alle eigen bijdragen in de zorg hoger dan in Wassenaar. Dat is helemaal niet nodig, met een aanzienlijke onderbesteding op het sociale domein. Het is merkwaardig dat we al maanden wachten en nog steeds in afwachting zijn

van de verklaring waarom er zo'n onderbesteding is. D66 geeft om mensen en om die eigen bijdrage te verminderen, dienen wij samen met de SP een motie in. De motie luidt:

"Motie 100480.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

overwegende dat:

- goede zorg voor de Voorschotenaren van belang is;*
- het vermijden van zorg tot zwaardere zorg en crisisgevallen kan leiden;*
- in Voorschoten een vijfde van het zorgbudget van 2015 niet gebruikt is;*

van mening dat een te hoge eigen bijdrage zorgvermijdend gedrag in de hand werkt;

stelt voor dat het college de eigen bijdrage terugbrengt naar 50% van het maximale bedrag,

en gaat over tot de orde van de dag."

Goed rentmeesterschap betekent ook: waardevolle zaken behouden. Hoe lang staat Voorschoten nog in de top van de lijstjes van Elsevier? Hebben we straks nog wel voldoende vrijwilligers voor al die verenigingen? Juist op al die verenigingen wil de gemeente de komende vier jaar bezuinigen. Voorschoten verliest zo langzaam maar zeker dus al haar Parels. We verliezen de verbindingen tussen de inwoners. In dat kader dienen wij een amendement in waarin wordt afgezien van verdere bezuinigingen op sport, cultuur en recreatie. Wij dienen ook een motie in om het vrijwilligerswerk in Voorschoten te versterken. Het amendement en de motie luiden:

"Amendement 100490.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

overwegende dat:

- vrijwilligers en verenigingen in Voorschoten de kurk zijn waarop de samenleving functioneert;*
- de bijdrage voor deze uitgave regionaal gezien de laagste zijn;*

stelt voor, geen verdere bezuinigingen op deze uitgaven aan te brengen;

past de getallen genoemd in tabel 5 (onderdeel 6: herijkingen subsidies) als volgt aan:

2017 € 0

2018 € 0

2019 € 0

2020 € 0,

en gaat over tot de orde van de dag."

"Motie 100481.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

overwegende dat:

- de toegang tot goede zorg voor de Voorschotenaren van belang is;*
- de toegang tot de zorg te veel onder druk staat door de huidige perikelen bij Voor Elkaar;*
- in ons omringende gemeenten welzijnsorganisaties goed functioneren die deze functie zouden kunnen vervullen;*
- het welzijnswerk een signalerende functie vervult en hierdoor een belangrijke rol vervult bij de preventie van zware zorg;*

van mening dat er behoefte is aan een sterke welzijnsorganisatie;

stelt voor dat:

- het college de samenwerking zoekt met de Wassenaarse vrijwilligerscentrale VCW en de stichting WOEJ uit Leidschendam-Voorburg;*
- het college met een van beide of met beide organisaties afspraken maakt over het openen van een dependance en/of ondersteunen van de vrijwilligers in Voorschoten,*

en gaat over tot de orde van de dag."

En nu de financiën. De Duivenvoordecorridor laat goed zien hoe we inmiddels alleen nog maar naar centen kijken. Ik zal bewijzen dat het anders kan. Als we onze begroting met die van Wassenaar vergelijken, zien we een aantal opmerkelijke verschillen. Wassenaar krijgt € 1 miljoen minder van het Rijk. Voorschoten geeft veel meer uit aan asfalt en industrieterreinen. Wassenaar geeft € 1 miljoen meer uit aan basiszaken als sport, cultuur en recreatie. De uitgaven voor cultuur per inwoner in Voorschoten bedragen € 10, in Leidschendam-Voorburg € 34 en in Wassenaar € 47,50. Voorschoten is € 39 miljoen aan Nuon-reserves kwijt. Wassenaar heeft € 50 miljoen aan reserves. Hier kunnen we dus een voorbeeld aan nemen. Wij staan dan ook open voor gesprekken met Wassenaar, maar eigenlijk is die lege spaarpot te gek voor woorden. In 2010 hadden we nog € 39 miljoen aan Nuon-reserves; op dit moment is daar helemaal niets meer van over. Waarom zijn al die besluiten over die € 39 miljoen genomen? Zag dan helemaal niemand de verarming, die we nu hebben? In de afgelopen jaren is sprake geweest van verkwisting, met ieder jaar meer uitgaven dan

ontvangsten en geen visie of sturing voor de komende jaren. Ja, die visie is er wel, maar dan in stenen en asfalt: herbestreringen van een parkeerterrein naast de Albert Heijn voor een bedrag van € 100.000, herbestreringen van de Wijngaardenlaan of een nieuwe kleur voor de parkeerplaatsen op de Papelaan. Wat komt er nog meer aan overbodig straat-, stoep- en tegelwerk aan, waarop niemand zit te wachten? Wat heeft de inwoner nog meer teruggekregen? Het Hart van Voorschoten ofwel het Deltaplein is versteend en al die stenen en asfalt worden betaald door onze inwoners.

Die rekeningen wordt betaald in de vorm van vele belastingverhogingen. In 2017 krijgen we de zesde belastingverhoging sinds het aantreden van dit college. Om de begroting er nog een beetje redelijk uit te laten zien, staan er posten op zoals "herijking subsidies", waarbij verenigingen en stichtingen minder subsidie krijgen, en worden "besparingen" becijferd waarvoor de plannen nog moeten worden ingediend, maar die "besparingen" worden alvast ingeboekt. Wij hebben zojuist een amendement ingediend waarmee er geen bezuinigingen op verenigingen en stichtingen komen.

Mogelijkheden om Voorschoten groen te houden, zoals de Duivenvoordecorridor, moeten wijken, omdat de coalitie de eigen uitgaven niet in de hand heeft. We zijn tot dienaren van projectontwikkelaars verworden. D66 gaat dus echt niet akkoord met begrotingen die de Duivenvoordecorridor verder aantasten.

Ik kom bij onze conclusies. Deze coalitie is een imploderende ploeg, die vooral bezig is met zichzelf en met persberichten waarin staat dat ze het zo goed doet. Een volkomen verkeerd beleid wordt voortgezet in 2017 en 2018. Het is asfalt en stenen. Het wordt tijd dat er aandacht komt voor groen en mensen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Over tijden en woorden. Voorschoten ... De tijden veranderen en wij veranderen mee; zo ook onze opgaven, onze uitdagingen en de betekenis van onze woorden. "When I use a word, Humpty Dumpty said in rather a scornful tone, it means just what I choose it to mean – neither more nor less." Dus: "Als ik een woord gebruik, betekent dat wat ik kies dat het betekent, niets meer en niets minder." (Lewis Carroll, Alice's Adventures in Wonderland). Als gemeenteraad staan wij voor een belangrijke taak: niet alleen de burgers vertegenwoordigen, kaders stellen en controleren, maar ook open oog en oor houden voor de uitdagingen die onze tijd biedt. Een antwoord formuleren op de vraag wat ons nu te doen staat, wat het belangrijkste is.

De tijden veranderen; de woorden en hun betekenis veranderen mee. Neem het woord "verantwoordelijkheid". Wat is de verantwoordelijkheid van een gemeentebestuur? Betekent verantwoordelijkheid het rond krijgen van de begroting? Betekent verantwoordelijkheid het in stand houden van een solide leefomgeving? Tot hoever strekt verantwoordelijkheid zich uit? Tot onszelf, onze tijd, onze plaats? Of strekt verantwoordelijkheid zich uit naar andere plaatsen, komende generaties? Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de paus in Laudato Si':

"Met wat voor doel gaan wij door deze wereld? Waarom heeft deze aarde ons nodig? Daarom is het niet meer voldoende dat wij ons zorgen moeten maken voor de toekomstige generaties. Wij moeten ons realiseren dat de waardigheid van onszelf op het spel staat. Wij zijn de eerste belanghebbenden om een planeet door te geven die bewoonbaar is voor de mensheid die na ons zal komen. Het is een drama voor onszelf, omdat dit verwijst naar de betekenis van onze doorgang op deze aarde".

De afgelopen jaren heeft GroenLinks met lede ogen gezien hoe onze leefomgeving steeds verder wordt aangetast. In het noorden tast de RijnlandRoute de vijf polders ernstig aan; in het zuiden zal de Duivenvoordecorridor meer worden bebouwd dan eerst de bedoeling was. Het klimaat verandert merkbaar: het wordt gemiddeld warmer, de regenbuien zijn heftiger, er is meer droogte, mensen vluchten naar onze gebieden toe vanwege droogte en conflict. De stand van de weidevogels is uitermate zorgwekkend. Ik noem een voorbeeld. De grutto is een met uitsterven bedreigde vogel, die echt thuishoort in Nederland. In de jaren tachtig leefden er ruim 100.000 paren in ons land, vandaag de dag minder dan 30.000 paren. De RijnlandRoute zal hun belangrijke broedgebied, onze polders, ernstig aantasten en hen weggagen. Waarom zou het niet de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur zijn om op te komen voor onze natuurlijke leefomgeving? En waarom zouden we ons niet moeten inspannen voor de komende generaties? Waarom zouden we ons niet inzetten voor een goed klimaatbeleid, gericht op adaptatie en voorkoming? Wij zouden het niet weten.

Over 100 jaar zullen mensen ons vragen hoe wij op de bres hebben gestaan voor onze prachtige wereld, niet of de begroting rond was. Wij dragen verantwoordelijkheid. Onze motie concrete klimaatambities is aanzienlijk minder ambitieus uitgevoerd dan erin stond. Wij rekenen erop dat het college hiermee echt voortvarender aan de slag gaat. Op dit punt dienen wij een motie in. De motie luidt:

"Motie 100484.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016

overwegende dat:

- netwerkbeheerder Liander, net als vele andere betrokkenen, heeft uitgesproken dat, willen we werk maken van klimaatbeleid, huizen van het gas af zullen moeten;*
- oude gasleidingen tussen 2020 en 2040 op vele plekken vervangen moeten worden en dit dus een goede gelegenheid biedt om het aantal gasaansluitingen te verminderen;*
- ook gemeenten hierin een rol spelen;*
- energiebesparing de energievraag doet afnemen en zo ook een bijdrage levert aan het verlagen van de gasbehoefte;*

verzoekt het college:

- *in het kader van de VNG bij de regering aan te dringen op het schrappen van de aansluitplicht van gas;*
- *met de netwerkbeheerder en projectontwikkelaars in gesprek te gaan over te zetten eerste stappen naar minder gasaansluitingen;*
- *fors in te zetten op energiebesparing door middel van duurzaam beheer van eigen gebouwen en voorlichting aan burgers;*
- *met de inwoners van Voorschoten in gesprek te gaan over een gasloze toekomst,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Daarbovenop stellen wij wederom met een motie voor om een lokale klimaattop te organiseren. Nu de klimaatverandering zich sneller en heftiger voltrekt dan ook wij dachten, willen wij de kennis en kunde in Voorschoten bundelen en ons richten op een klimaatbestendige toekomst in ons eigen dorp, vooral nu de regio Holland Rijnland, waar Voorschoten met onder andere Leiden deel van uitmaakt, heeft onderzocht wat de grote gevolgen zijn van energieneutraliteit in 2040 in de regio, waar we na de klimaatakkoorden naar moeten streven, hoe ingrijpend ons landschap zal veranderen en hoe belangrijk het is om nu in te zetten op forse energiebesparing. Het college of het presidium zou dat op de agenda van een openbare raadsvergadering moeten zetten. Dat is wel zo eerlijk en open naar de burgers toe. Hierover dienen wij samen met de SP een motie in. De motie luidt:

"Motie 100483.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

overwegende dat:

- *niet langer getalmd kan worden met het daadkrachtig aanpakken van de klimaatverstoring;*
- *veel kennis en kunde in Voorschoten aanwezig zijn;*
- *het gezamenlijk aanpakken van een uitdaging de samenleving verbindt en versterkt;*

verzoekt het college:

- *een klimaattop te organiseren met een zo groot mogelijke participatie van de Voorschotense bevolking en de ondernemers;*
- *deze te doen plaatsvinden voor het zomerreces van 2017,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Is Voorschoten te klein voor deze ambities? Welnee. Het is een kwestie van de eerste stap zetten en dan de volgende. Oftewel: "Alice thought to herself: I don't see how he can ever

finish, if he doesn't begin." Dus: "Ik zie niet hoe hij ooit kan eindigen als hij niet eens begint."

Wat is verantwoordelijkheid? Onze invulling van dat begrip laat zien wat voor ons belangrijk is. Ja, de geldhuishouding, maar ook de sociale samenhang en de zorg voor meer sociale huurwoningen; Voorschoten heeft er daarvan echt minder dan gemiddeld. Zorg ervoor dat het sociale vangnet betrouwbaar is en dat zo veel mogelijk mensen zich serieus genomen voelen. Het keer op keer in de kou laten staan van bijvoorbeeld de mensen in de Dobbewijk baart ons zorgen: voor deze burgers, maar ook voor de samenleving als geheel, ons politieke systeem. Hoe lang kunnen mensen worden teleurgesteld voordat ze hun geloof in bestuur en politiek verliezen? De nota Burgers Betrekken in Voorschoten is aangenomen door de raad. Dat is een goede zaak, zeker, maar de uitwerking hiervan in de praktijk zal de waarde van het document bepalen. Betrek *alle* mensen. Zorg ervoor dat mensen met een beperking overal kunnen komen, ook in de nieuwbouw op het Deltaplein, waar € 4 miljoen van de gemeente in zit, mede opgebracht door diezelfde mensen. Wij zien uit naar de wijze waarop het college in 2017 de toegankelijkheid voor iedereen in Voorschoten zal gaan borgen.

Verantwoordelijkheid is ook: goed bijhouden hoe de taken in het sociale domein worden uitgevoerd. De Monitor Sociaal Domein geeft ons al informatie over de uitvoering van de taken hier. De monitor en berichten uit media en samenleving leiden ertoe dat wij samen met D66, de SP en de PvdA bij motie het college ertoe oproepen om te inventariseren of Voorschoten te kampen heeft met problemen in de jeugdzorg. De motie luidt:

"Motie 100482.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

gezien het raadsvoorstel nr. Z-27215 -VS/VS|5523|1 van de raadsagenda van 10 november 2016,

overwegende dat:

- de zorg voor onze jeugd goed moet zijn;*
- er alarmerende berichten in de pers zijn over staat van jeugdzorg;*
- kinderen noodzakelijke, professionele zorg onthouden wordt;*
- zo grotere en kostbaardere problemen in de toekomst ontstaan;*
- dit niet per se ook in Voorschoten hoeft te gebeuren;*
- we hier echter wel alert op moeten zijn;*
- de Monitor Sociaal Domein over 2015, in paragraaf Snellere toeleiding naar professionele zorg, aangeeft dat slechts 69% van de cliënten de afhandelingstijd acceptabel vindt;*

besluit:

- actief te inventariseren of in Voorschoten problemen bestaan op het gebied van de jeugdzorg, en dit te doen bij ouders, professionals zoals kinder- en jeugdpsychiaters, jeugdzorgaanbieders en scholen;*
- indien extra inzet dient te worden gepleegd, een deel van het budget van het rijksgeld voor het sociaal domein hiervoor ter beschikking te stellen."*

De winkelstrip aan de Beethovenlaan bloeit tot vreugde van velen, ondanks het feit dat deze uit de toekomst is geschreven door het college. Hulde aan de verantwoordelijke ondernemers. Dit relateert ook meteen de waarde van visies die slechts een deel van de (economische) werkelijkheid betreffen.

Verantwoordelijkheid strekt zich ook uit tot ons politieke systeem. Het Voorschotense gemeentebestuur lijkt zich vooral bezig te houden met boekhouden. Dit gaat ten koste van een open blik naar de toekomst en ten koste van de effectiviteit van het gemeentebestuur. GroenLinks heeft steeds een constructieve inbreng geleverd. GroenLinks heeft keer op keer toezeggingen gekregen en moties zijn aangenomen, maar te vaak zijn toezeggingen niet gestand gedaan of zijn moties niet of half uitgevoerd. En dan zwijgen we maar over de besteding van de reserve duurzaamheid. Er ligt nu wel een plan. Slechts een klein stukje daarvan komt voorjaar 2017 in de raad, na acht jaar. Wat zegt dat over het serieus nemen van de raad, over de onmacht en/of de onwil van een gemeentebestuur?

Nee, de motie over het ontstenen van tuinen dienen we toch maar niet voor de derde keer in. Al twee jaar merken we weinig van de toezegging van het college om deze motie uit te voeren. Hoeveel zin heeft het dan om opnieuw een oproep te doen? Ons is nu een communicatieplan beloofd. Na twee jaar een plan. Soms vraag je je af of Voorschoten wel voldoende capaciteit heeft om haar taken fatsoenlijk uit te voeren. Toen GroenLinks vroeg om een solide inzet op duurzaamheid, kregen we als antwoord dat de raad zich niet moet bemoeien met de Werkorganisatie. Maar het gaat om onze ambities.

De prioriteit van het college is het rondkrijgen van de begroting. Volgens de begroting zijn het nog steeds financieel moeilijke tijden, die scherpe keuzes tot gevolg hebben. De € 39 miljoen aan Nuon-gelden waren opeens praktisch op, gelden waarmee we de Duivenvoordecorridor groen hadden kunnen houden. Wij wijzen er nog maar eens op dat het kritische zelfonderzoek waartoe GroenLinks, D66 en de SP ruim twee jaar geleden opriepen, niet gesteund werd door de rest van de gemeenteraad. Dat vinden wij nog steeds jammer.

Het meerjarig beeld is dat Voorschoten te maken krijgt met een tekort van € 3 miljoen. Er kwamen dus maatregelen. De gemeenteraad, met uitzondering van GroenLinks, legde in juli plotsklaps, onaangekondigd en eenzijdig een bezuiniging op aan het ambtelijk apparaat dat wij delen met Wassenaar. Nu moet Voorschoten aangeven welke taken moeten vervallen. Dat kan nog wel even duren. Een bezuiniging van 10% op de beheerplannen zal leiden tot meer

kosten in de toekomst, maar afgezien daarvan: niets meer gehoord over de haalbaarheid daarvan. Wat wél doorgaat: het zorggeld van het Rijk gaat voor € 1,5 miljoen naar het rondkrijgen van de begroting, en dat terwijl de raad in juli had bepaald dat er geen plafond mocht komen op de reserve sociaal domein, vanwege de onzekerheden omdat we deze taken nog maar zo kort uitvoeren en vanwege verwachte bezuinigingen van het Rijk. Mocht er in 2017 toch meer geld nodig blijken te zijn, bijvoorbeeld voor echte zorg op maat, dan is dat er dus niet meer. Hiervoor was het zorggeld natuurlijk nooit bedoeld. Voor GroenLinks is deze maatregel echt onacceptabel. Vandaar een motie met de SP om betaald parkeren in te voeren om inkomsten te verwerven en zorggeld primair te gebruiken voor zorg. De motie luidt:

"Motie 100495.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

gezien het raadsvoorstel nr. Z-27215 -VS/VS|5523|1 van de raadsagenda 10 november 2016,

overwegende dat:

- in de begroting € 1,5 miljoen van door het Rijk uitgekeerd zorggeld op voorhand wordt gebruikt om de begroting rond te krijgen;*
- dit onacceptabel is omdat er nog zoveel onzeker is, de vergrijzing meer kosten voor zorg met zich mee zal brengen en de voorzieningen openeinderegelingen zijn;*
- voorkomen moet worden dat mensen niet de zorg krijgen die nodig is;*

verzoekt het college:

- inkomsten te verwerven door invoering van betaald parkeren;*
- deze inkomsten te gebruiken voor het op orde brengen van de begroting;*
- de geraamde overschotten in het sociaal domein in de reserve sociaal domein te storten,*

en gaat over tot de orde van dag."

Het college boekhoudt voort om provinciaal toezicht door de provincie te voorkomen, maar als we daardoor onze kerntaken niet meer kunnen uitvoeren, wat is dan de waarde van onze zelfstandigheid? Als de riolering van de Leidseweg-Noord moet worden vernieuwd, moet deze dus worden vernieuwd; punt. Voor GroenLinks staat het belang van de Voorschotenaren voorop. Ja, wij hebben altijd gepleit voor zelfstandigheid, maar de vraag is wel onder welke voorwaarden we zelfstandig kunnen blijven. Samenwerken is hoe dan ook belangrijk, gezien de uitdagingen waar we voor staan. GroenLinks houdt een open oog voor

de samenwerking naar het noorden, het zuiden en het westen. Wij zien de verdere discussie in en met de Leidse regio met belangstelling tegemoet.

En het college, het boekhoudt voort. Al dat boekhouden heeft de financiële problemen niet opgelost; dat is zeker. Wel zullen volgende colleges worden geconfronteerd met de kosten die deze wijze van boekhouden met zich meebrengt. Goedkoop is tenslotte duurkoop. Wat het wel heeft opgeleverd, is dat echte uitdagingen, in de echte wereld, niet zijn aangegaan. Wat levert het ook op? Nou, de indruk dat het allemaal wel meevalt met onze financiën: een kunstgrasveld voor het voetbal, waardoor er nu geen geld meer is voor de gemeentepagina in de lokale media; € 50.000 voor het opknappen van het centrum ... Het kan allemaal. We gunnen iedereen het beste, maar we begrijpen niet hoe mensen gaat worden uitgelegd dat er niet voldoende geld voor de zorg is maar wel voor het centrum en voor kunstgras. Er worden nu dus wel degelijk keuzes gemaakt. Veel kan niet, want de financiën ... Maar sommige dingen kunnen toch weer wel.

We naderen een kruispunt op een lange, moeizame weg. De schatkist raakt leeg, aan belangrijke taken dreigen we niet meer toe te komen en we zien nu wie daarvan als eerste de schade ondervinden: kwetsbare burgers, onze leefomgeving. Het kan echt anders. Wij pleiten voor een brede invulling van het woord "verantwoordelijkheid": verantwoordelijkheid naar elkaar, naar onze burgers van nu en later, naar onze natuurlijke omgeving. Wij geloven dat dat mogelijk is; wij weten dat het noodzakelijk is. Laten we daarom vandaag de eerste stappen zetten. "Alice: This is impossible. The Mad Hatter: Only if you believe it is."

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Soms kleed je je voor de gelegenheid. Vandaag is dat het geval. Uit mijn ruime voorraad actie-T-shirts van de SP heb ik een exemplaar meegenomen met de tekst: "Voor Zorg", want de SP is voor zorg. Dat is natuurlijk een dooddouner van jewelste, want wie is er nu tegen zorg? Maar toch is het nodig om dat te zeggen in deze gemeenteraad.

De heer **Rasch** (ONS Voorschoten): Uit voorzorg!

De heer **Maassen** (SP): De heer Rasch geeft mijn woordgrap van drie alinea's verder nu al weg!

Sinds de gemeenten verantwoordelijk zijn voor delen van de zorg, moet er goed door de gemeenteraad worden bekeken of de zorg wel voldoende is en of er voldoende geld naartoe gaat. Daar zit de crux, want de overheveling van de Wmo en de jeugdzorg van het Rijk naar de gemeente betekende een flinke bezuiniging. Maar dat was kennelijk nog niet genoeg: door allerlei beperkende maatregelen hield Voorschoten vorig jaar geld over op de zorgtaken. Het aantal uren thuiszorg is drastisch teruggedraaid. Mensen hebben ondersteuning verloren die ze al jaren hadden. Uit het klanttevredenheidsonderzoek sociale zaken blijkt dat dit de meest gehoorde klacht is van mensen die zorg ontvangen: vermindering van het aantal uren zorg. Maar wat doet Voorschoten? Er worden verdere

bezuinigingen ingezet: € 1,5 miljoen wordt er bezuinigd op sociale wijkteams en het geld dat vorig jaar is overgehouden, geld dat was bedoeld voor zorg, wordt nu ingezet om het tekort in de gemeentekas te dekken. Dat geld staat nu in een reserve, uit voorzorg. En daar wil de SP het ook voor gebruiken: voor zorg. Het tekort in de gemeentekas kan ook gedekt worden door een extra bijdrage te vragen aan andere mensen, in plaats van de zorg verder uit te kleden. Want politiek is een kwestie van keuzes maken. Voorschoten maakt nu de keuze om de zorgvoorzieningen te verschraken. Wij willen ze op orde houden en het geld ergens anders vandaag halen. Wij hebben daartoe samen met GroenLinks een motie ingediend.

Ik ga naar het onderwerp wonen. Voorschoten is nog steeds een top 10-gemeente, niet meer als het gaat om woongenot, maar wel als het gaat om wachtlijsten voor sociale huurwoningen. Al sinds 2012 wijst de SP erop dat het aantal sociale huurwoningen in Voorschoten afneemt. Ook is het aanbod van sociale huurwoningen veel te laag. Dat is geruime tijd ontkend door andere partijen. In de Woonvisie, die de gemeente afgelopen jaar heeft vastgesteld, zit die ontkenning nog steeds. Het is een prima Woonvisie, afgezien van het feit dat het aantal nieuw te bouwen sociale huurwoningen veel te laag is: slechts 15%. En dat terwijl sociale huurwoningen zo hard nodig blijken. Uit nieuwe cijfers, dit najaar gepubliceerd, blijkt dat sociale huurwoningen in Voorschoten schaars en duur zijn. Er zijn minder sociale huurwoningen dan het aantal huishoudens dat daarop aanspraak kan maken. Dat zeg ik nog een keer: er zijn minder sociale huurwoningen – niet het aanbod, maar de voorraad – dan het aantal huishoudens dat daarop aanspraak kan maken. Het aantal dure scheefwoners, mensen met een te hoge huur voor hun inkomen, is meer dan 24%. Dat is 10% boven het landelijk gemiddelde en ook 10% boven het gemiddelde in de regio. In Voorschoten wonen 520 huishoudens in een sociale huurwoning die te duur is voor hun inkomen.

Maar Voorschoten is niet alleen een top 10-gemeente; Voorschoten is zelfs een top 5-gemeente. Op de ranglijst van prijzen voor sociale huurwoningen staat Voorschoten namelijk vierde, net naast het podium. Alleen huurders in Westvoorne, Blaricum en Eemnes betalen meer huur voor een sociale huurwoning dan de huurders in Voorschoten. Ter vergelijking: Wassenaar staat niet eens in de top 100. Er zijn dus te weinig sociale huurwoningen in Voorschoten en ze zijn te duur. Onze Woonvisie blijkt al na een halfjaar achterhaald. De SP wil dat die snel wordt herzien om de enorme problemen van huurders het hoofd te bieden. In de prestatieafspraken moet echt een ander beleid worden vastgelegd; ONS Voorschoten vroeg daar ook al naar. Sprekend over die prestatieafspraken: hoe heeft de wethouder haar toezegging aan de SP uitgevoerd dat huurders hierbij betrokken zouden worden, ook al is er geen huurdersvereniging in Voorschoten?

Dan de overige woonlasten. De SP was blij met het voorstel van het college om de woonlasten beter te verdelen. De woonlastenbenadering zorgt voor minder rioolheffing en afvalstoffenheffing maar verhoogt de ozb. Dat heeft een gunstig effect voor huurders en kopers met een huis tot 3 ton; dat zijn nog altijd de meeste Voorschotenaren. Zij gaan erop

vooruit, terwijl mensen met een duurder huis iets meer kwijt zijn. Die ruimte is er ook: de ozb per inwoner van Voorschoten is veel lager dan de gemiddelde ozb per inwoner in de regio, de provincie of landelijk. De riool- en afvalstoffenheffing was vorig jaar in Voorschoten juist veel hoger dan in de regio, de provincie en in het land. Deze verschuiving is dus mogelijk, nodig en gunstig. Volgens de SP is dit dus een goede maatregel, waarbij de lagere inkomens iets meer worden ontzien en de hogere inkomens meer gaan betalen. Het voorstel van de coalitiepartijen op dit punt vindt de SP schandalig. Om de lage ozb te kunnen handhaven, wordt er gekort op onderwijs voor vluchtelingenkinderen, op dat kleine beetje cultuuruitgaven dat we hebben en op subsidies voor verenigingen. En ja, een flink deel van de dekking komt uit een potje dat nu al voor de derde keer wordt uitgegeven in een motie van de coalitiepartijen, namelijk de precarioheffing. Daar zijn ook de gemeenteberichten én een voetbalveld van betaald. Politiek is een kwestie van kiezen. Dat zei ik al eerder en dat blijkt maar weer. De VVD, ONS en het CDA kiezen met deze motie voor de rijken, voor de mensen met een huis van meer dan 4 ton, ten koste van cultuur, lokale ondernemers, vluchtelingenkinderen en verenigingen. Een schandalige keuze volgens de SP. Iemand met een huis van € 1 miljoen kan best twee tientjes per maand meer betalen aan lokale heffing. Dat is namelijk waar het over gaat: maximaal twee tientjes per maand. Wij zullen dat voorstel zeker niet steunen.

Ik wil het tot slot over het verkeer hebben. Het is de SP een doorn in het oog dat het fietsparkeren bij station Voorschoten nog steeds zo'n bende is. Dat ligt niet aan de gemeente, maar aan de eigenaar van de fietsenstalling, ProRail. Er zijn te weinig stallingsplekken, waardoor fietsen overal worden neergezet. De situatie is onveilig omdat de fietsboxen het zicht op het fietspad ontnemen. Daarom vraagt de SP om ProRail tot actie aan te zetten. De motie wordt mede-ingediend door de PvdA en GroenLinks en luidt:

"Motie 100485.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

overwegende dat:

- het parkeerterrein van station Voorschoten nu een jaar geleden is vergroot, maar de daarbij aangekondigde verbetering van de fietsparkeerplaats nog niet gestart is;*
- de fietsenstalling van station Voorschoten onvoldoende capaciteit heeft voor alle fietsers die er willen parkeren, waardoor het stationsgebied vol staat met fietsen;*

van mening dat de huidige inrichting van de fietsparkeerplaats door de plaatsing van de fietsboxen niet voldoende verkeersveilig is;

constaterende dat de fietsenstalling eigendom is van ProRail, dat nog weinig aanstalten lijkt te maken om deze te verbeteren;

roept het college op om op korte termijn in gesprek te gaan met ProRail over het verbeteren van de fietsparkeerplaats bij station Voorschoten;

roept het college op om aan te dringen op een snelle behandeling door ProRail;

verzoekt het college om voor 1 maart 2017 aan de raad te rapporteren wanneer ProRail de verbeteringen zal doorvoeren,

en gaat over tot de orde van de dag."

Maar er is nog iets met dat nieuwe parkeerterrein: het is bijna standaard al vol. De SP vindt dat mensen moeten worden aangemoedigd om met de fiets naar het station te komen. Goede voorzieningen helpen daarbij, maar andere prikkels ook. Waarom zo'n grote gratis parkeerplaats als heel Voorschoten binnen twee kilometer een station heeft? Dan kun je toch makkelijk gaan fietsen? Wie dan toch de auto pakt, mag daar ook best voor betalen. Vandaar dat wij als dekking voor de instandhouding van de zorgvoorziening betaald parkeren introduceren. Wat ons betreft, is dat zeker ook betaald parkeren op de stations.

Openbaar vervoer is meer dan de trein. Ook de bus speelt een belangrijke rol. Opvallend genoeg is onze busverbinding goed richting Leiden en Den Haag, waar ook al een trein naartoe gaat. Maar richting Wassenaar is er geen bus en, zoals bekend, evenmin een trein, terwijl Voorschoten en Wassenaar samenwerkende gemeenten zijn en veel kinderen in Wassenaar naar school gaan. Sterker nog: voor de vluchtelingenkinderen in de schakelklas moet de gemeente zelfs taxibusjes inhuren, omdat er geen bus naar Wassenaar gaat. Die bus naar Wassenaar, die moet er nu echt eens komen. Wij dienen daartoe een motie in. De motie luidt:

"Motie 100486.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 10 november 2016,

overwegende dat:

- op diverse vlakken wordt samengewerkt tussen Voorschoten en Wassenaar;*
- veel Voorschotense kinderen in Wassenaar naar school gaan, onder wie de leerlingen van de schakelklas;*
- er geen busverbinding bestaat tussen Voorschoten en Wassenaar;*

roept het college op om in samenwerking met het gemeentebestuur van Wassenaar een lobby te starten richting provincie Zuid-Holland voor een busverbinding Leiden–Voorschoten–Wassenaar, die in de zomer kan worden doorgetrokken naar het strand;

verzoekt het college om de raad te informeren over de voortgang van deze lobby,

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter. Zoals enkele sprekers al hebben gememoreerd, is Voorschoten een prachtig dorp met heel prettige inwoners en veel betrokken vrijwilligers. Daar ga ik het niet over hebben, want er gaat heel veel goed in Voorschoten, maar het college is zeer wel in staat om daar zelf over te adverteren. In deze begroting staat namelijk gemiddeld meer dan één keer per pagina het woord "beter" – niet in de zin van "het moet beter" maar in de zin van "we doen het beter" – of de woorden "kwaliteit" of "goed". We zijn blij dat het college zichzelf zo vaak feliciteert met het eigen beleid. Voor een deel heeft het college misschien gelijk, maar vanavond wil de PvdA juist focussen op zaken die wat minder zichtbaar worden in deze begroting en die ook in deze raadzaal te vaak onzichtbaar blijven. Dat doen we niet omdat we zo graag even laten horen dat we het oneens zijn met het college, maar omdat we die zaken graag beter willen maken. Kortom: ik wil het hebben over de onzichtbare zaken in Voorschoten. Soms blijven goede zaken onzichtbaar. Er zit een truc in onze begroting, waarvan de bedoeling lijkt te zijn om een lastenverhoging onzichtbaar te maken. We hebben in Voorschoten helaas ook te vaak mensen die in deze raadzaal en in ons beleid onzichtbaar blijven. Ik begin met die mensen, want mensen zijn uiteindelijk het allerbelangrijkst.

Bij het geven van zorg in Voorschoten gaan we al een tijd uit van de eigen kracht van mensen, maar het is natuurlijk geen geheim dat er mensen zijn die niet zelfredzaam zijn. Die bieden wij dan een helpende hand. De vraag is echter of we iedereen bereiken die zorg nodig heeft. Zijn er geen mensen die onzichtbaar blijven? De PvdA vreest van wel. Wij komen in de begroting ook geen beleid tegen dat er actief op gericht is dat we die mensen vinden, dat we ons meer om die mensen bekommeren en dat we ons in Voorschoten meer om elkaar bekommeren. Dat is immers uiteindelijk de bedoeling van de participatiesamenleving: naar elkaar omkijken, voor elkaar zorgen en ons met elkaar verbinden. Maar dan moeten we eerst elkaar goed kunnen zien. Hoe kijken wij met elkaar bijvoorbeeld naar zorgmijders? Hoe brengen wij de mensen met psychiatrische problemen of andere complexe problematiek in kaart die nog niet bij de gemeente bekend zijn? Hoe gaan wij om met mensen zonder een vaste verblijfplaats, die toch ook met enige regelmaat in Voorschoten komen? Hoe kijken wij aan tegen de mensen die niet weten voor welke zorg zij bij de gemeente kunnen of zelfs móéten aankloppen? We weten het niet; we hebben daar geen duidelijk beeld van. Hoe worden bijvoorbeeld ook vluchtelingen begeleid in het deelnemen aan de samenleving? Hoe leren wij hun hoe zij de hulp om volledig te gaan meedoen, kunnen vinden? Als je jezelf in Voorschoten niet meldt, blijf je immers echt nog onzichtbaar. Dat moet anders. We moeten ons als gemeente inspannen voor een verbonden Voorschoten, een Voorschoten waar iedereen meetelt. Hoe verbinden we de mensen die nu onzichtbaar zijn en achterblijven, met de zelfredzame burger die met een hulp- of zorgvraag wel de weg weet te vinden?

Een ander punt is: we weten natuurlijk wie we nu helpen – die mensen staan in onze administratie – maar wat kunnen we de komende jaren verwachten? Het college stelt voor

om een eenjarig overschot op de zorgbudgetten af te romen. Dit vindt de PvdA puur gokken. En de raad heeft een tijdje geleden besloten dat er in Voorschoten niet gegokt mag worden. Laten we dat dus ook nu niet doen. Hoe weten we immers echt dat dit overschot niet voortkomt uit het feit dat te veel mensen die hulp hadden kunnen gebruiken, voor ons onzichtbaar zijn gebleven? Hebben we een degelijke analyse op basis van demografische en sociaaleconomische gegevens waarmee we niet alleen kunnen vaststellen waar dat overschot vandaan komt maar vooral ook of wij kunnen verwachten dat wij dit overschot de komende jaren behouden? Nogmaals: als je niet zo'n analyse hebt, is het afromen gewoon gokken. De PvdA gelooft niet in gokken met zorggeld. De PvdA kiest er liever voor om dat geld te gebruiken om de samenleving sterker te maken. Houd dat geld dus voorlopig vast voor de zorg.

Een ander onderwerp, natuurlijk nog steeds over mensen, betreft de werkzoekenden. We weten wie een uitkering van ons krijgen. Die mensen helpen we ook om werk te vinden. Dat is ook enigszins in ons eigen belang, want wij betalen die uitkering zolang zij niet werken. Maar wat doen wij bijvoorbeeld met niet-uitkeringsgerechtigden? Daar zitten soms zeer schrijnende gevallen tussen en mensen die echt hulp kunnen gebruiken bij het vinden van een baan. En hoe bereiden we ons eigenlijk voor op de komst van statushouders? Die komen er de komende tijd ook echt meer in Voorschoten. Misschien hebben zij specifieke hulp nodig. Hebben we al een degelijk beleid voor hoe we de mensen in de toekomst gaan helpen? Welke assistentie en hulp hebben de mensen die nu op school zitten, bijvoorbeeld nodig om werk te vinden wanneer zij schoolverlaters zijn?

Uit de begroting blijkt dat de gemeente zich in het beleid in principe zeer reactief opstelt ten aanzien van al die door mij genoemde groepen mensen die bij de zorg en het zoeken naar werk nu nog te onzichtbaar zijn. De gemeente ontplooit weinig nieuw beleid om nu en in de toekomst juist die mensen zichtbaar te maken en ons te verbinden met die mensen, die ons het hardst nodig hebben. Dat betreurt de PvdA, want wij scharen ons achter de participatiesamenleving, maar dat moet dan wel een serieuze participatiesamenleving zijn, een verbonden samenleving, waarin we met elkaar en voor elkaar ervoor zorgen dat iedereen kan meedoen. Daar heeft de gemeente een grote rol in.

Een heel ander punt: Beresteijn. Dat is vanavond nog niet genoemd. Dat is ook niet gek, want dat project is bijna onzichtbaar geworden. Het project zou een heel positieve bijdrage kunnen leveren aan het leef- en zorgklimaat in Voorschoten. Ik ga niet het hele project samenvatten. De PvdA is heel positief over dat project, maar we missen het. Waar is het gebleven? Hoe staat het ermee? We maken ons zorgen dat de onzichtbaarheid van dit project duidt op stagnerende voortgang. We horen graag hoe het ermee staat en we zien nog liever dat het voortvarend wordt uitgevoerd.

Dat geldt ook voor de Leidseweg-Noord, waar boven en onder de grond heel veel onderhoud keihard nodig is. In deze begroting is ook nog onzichtbaar waar het geld vandaan moet komen, maar voor de PvdA staat vast dat dat geld er moet komen. Goed onderhoud van

onze infrastructuur en de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Zoals mevrouw Lamers al memoreerde: goedkoop is duurkoop. Dat geldt zeker ook in dit geval.

Een andere kerntaak van de gemeente is het verantwoordelijk omgaan met ons milieu. Sinds de PvdA daar, alweer in 2007, het initiatief toe nam, is het streven naar meer duurzaamheid ook in gemeentelijk beleid vastgelegd. Dat is door de jaren heen helaas wel met verschillende ambities gepaard gegaan, maar het nieuwe milieubeleidsplan dat we in 2017 gaan opstellen, zal wat de PvdA betreft echt goed zichtbare, meetbare en concrete ambities moeten tonen. Om echte ambitie te tonen op dat gebied van duurzaamheid en milieu, moeten we regionaal en misschien zelfs bovenregionaal samenwerken, want Voorschoten kan dit niet alleen. Overigens kan niemand dit beleid alleen. Wij zien op dit punt dus graag een flinke inspanning, samen met partners. Hoewel een milieustraat uiteraard ook belangrijk is in het kader van duurzaamheid en daaraan zal bijdragen, vindt de PvdA dat die niet midden in een woonwijk zoals de Dobbewijk thuishoort.

Ik zeg een paar woorden over de Duivenvoordecorridor. De PvdA had deze, zoals bijna iedereen in deze zaal, graag groen gehouden. Had dat redelijkerwijs gekund? Nee. Daar zijn wij van overtuigd. Ik wil vanavond wel opmerken dat wij vinden dat in deze discussie tot nu toe te veel onzichtbaar is gebleven dat de Duivenvoordecorridor toch een stuk opener en een stuk groener wordt dan hij was. Dat is uiteindelijk een goede zaak. In onze teleurstelling over het feit dat we niet alles konden bereiken wat we wilden – die teleurstelling voelen wij als PvdA ook echt – zijn we soms blind voor wat we wél hebben bereikt. We maken onze eigen successen, onze halve successen, onzichtbaar.

Een ander dossier waarbij onze wensen en de mogelijkheden om die wensen te realiseren, op gespannen voet met elkaar leven, is de multifunctionele culturele accommodatie. Dankzij een goed amendement van de CDA-fractie in de vorige raadsvergadering is het leed in dat dossier enigszins verkleind, maar de PvdA-fractie blijft van mening dat dit project fundamenteel verkeerd wordt aangepakt. Voor wie bouwen we de accommodatie? Voor onze inwoners, lijkt mijn fractie. Dit project was ook bij uitstek een kandidaat voor burgerparticipatie. Zo'n multifunctionele accommodatie midden in het centrum drukt voor decennia een enorme stempel op de dorpsgemeenschap. Het is vreemd om dan in de 21ste eeuw te besluiten dat je die gemeenschap niet actief mee laat praten over de invulling. Dat je zelfs de direct betrokken organisaties niet allemaal in samenspraak met de democratisch gekozen volksvertegenwoordiging, deze raad, de kaders wilt laten schetsen, maar dat je dat overlaat aan een zeer select aantal organisaties in samenspraak met een commerciële ontwikkelaar, waarna de raad nog ja of heel misschien nee mag zeggen tegen een plan, is de grootste stap achterwaarts die de PvdA in lange, lange tijd heeft meegemaakt in Voorschoten. De mening van onze inwoners wordt volledig onzichtbaar gemaakt.

Daarmee kom ik op burgerparticipatie. We hebben het daar heel vaak over. Voor ons is die dus niet onzichtbaar, want we hebben het er vaak over. Voor de meeste Voorschotenaren blijft dit echter volstrekt onzichtbaar. Wanneer kiezen wij er als raad eens voor om een

project vanaf het begin, aan de voorkant, serieus open te stellen voor serieuze inspraak voor onze burgers? Ik denk dat zo'n accommodatie een uitstekende kandidaat zou zijn. Het kan ook een ander project zijn, maar wanneer laten wij de bewoners aan de voorkant inspreken? Misschien zegt het bestuurskrachtonderzoek ook iets over burgerparticipatie. Dat weet ik natuurlijk niet, maar de PvdA verwacht eigenlijk dat in het bestuurskrachtonderzoek wordt waargenomen – ik ga het nu even over onszelf als raad hebben; dat is een beetje navelstaarderig, maar we willen het toch gezegd hebben – dat veel raadsleden het afgelopen jaar steeds vaker het nadrukkelijke advies van het college in de wind sloegen, niet omdat ze er een andere politieke mening op nahielden – daar zijn wij hier immers voor; dat is dus legitiem – maar omdat feitelijke, onderbouwde uitspraken van het college niet werden geloofd maar tegelijkertijd ook niet hard werden weerlegd. De PvdA maakt zich over deze ontwikkeling lichte zorgen.

Ik ontkom er niet aan om tot slot ook over de financiën te spreken; het gaat immers om een begroting. Die gaat voor ons in de eerste plaats over beleid, maar in de tweede plaats natuurlijk ook over financiën. De PvdA is eerlijk gezegd helemaal niet onder de indruk van het dekkingsplan van het college. Ongeveer 1,5 ton van het dekkingsplan komt uit beleid. De rest bestaat uit meevallers of komt uit de reserves. Zo blijft dus onzichtbaar hoe we er financieel echt voor staan. De PvdA wil meer dekking vanuit beleid en geen dekking door de woonlastenbenadering. De woonlastenbenadering is namelijk uniek in Voorschoten. De PvdA heeft geen fundamenteel bezwaar tegen een lastenverhoging als die nodig is, zoals de heer Maassen ook schetste. Mijn bezwaar is dat dit een truc, een politieke truc, is om zo onzichtbaar mogelijk te maken dat de lasten gewoon worden verhoogd. Via die truc wordt het voordeel bij de afval- en rioollasten, dat volgens de regels gewoon bij onze inwoners terecht behoort te komen, via een extra verhoging van de ozb toch weer van die inwoners ingenomen, zonder dat dit echt zichtbaar wordt. Met die truc houden we onszelf en onze inwoners voor de gek. Beter gezegd: dat wordt geprobeerd, want het is eigenlijk een goedkope truc. De PvdA vindt dat wij als gemeentebestuur eerlijk moeten zijn en gewoon moeten zeggen: er is een meevaller bij de afval- en rioollasten, maar helaas krijgen wij onze begroting niet rond en daarom moeten wij uw lasten een beetje verhogen. Zoals de heer Maassen al aangaf, gaat het niet om heel dramatische bedragen, maar wees eerlijk en kom niet met de "woonlastenbenadering", een unieke Voorschotense term, die nergens wordt gebruikt. Wees eerlijk: het college verhoogt de ozb met meer dan de inflatie. Dat gaat tegen het coalitieakkoord in. Dat is heel vervelend en jammer voor het college, maar dat is geen reden om de inwoners voor de gek te houden. Zeg gewoon: wij hebben dit nodig.

Tot slot een vraagje over deze woonlastentruc: als straks de rente weer gaat stijgen, wordt die meevaller bij de riool- en afvallasten een tegenvaller. Dan gaan de riool- en afvallasten automatisch weer stijgen, want dat is ons beleid. De vraag aan het college is: college, past u uw truc op dat moment ook omgekeerd toe door de ozb dan weer te verlagen? Of kiest u ervoor om de lasten nu meer te verhogen dan u toegeeft en om dat over een paar jaar nog een keer te doen?

De **voorzitter**: We zijn gekomen aan het einde van de algemene beschouwingen, de eerste termijn van de raad. We geven nu de gelegenheid om van de maaltijd en van de wandelgangen gebruik te maken, zoals gebruikelijk is.

De vergadering wordt van 18.22 uur tot 19.15 uur geschorst.

3. Inhoudelijke beraadslaging over Programmabegroting 2017–2020 (raadsregistratienummer Z-27215-VS / VS\5523\1) en de Najaarsnota 2016 (raadsregistratienummer Z\16\002586\6357).

De **voorzitter**: We beginnen aan de inhoudelijke beraadslagingen.

De heer **Mol** (VVD): Voorzitter. Ik zie net op het nieuws dat er een nieuwe wereldoorlog was uitgebroken als Trump niet zou zijn verkozen. Dan koester je je weer gelukkig dat je in Voorschoten woont, al lijkt de inbreng van sommige partijen erop te wijzen dat het in Malawi beter is dan hier. Wij hebben met buitengewoon veel interesse kennisgenomen van de inbrengen van onze collega's, ook al maakte ik daar zojuist een wat gekscherende opmerking over. Er zit inderdaad veel kritiek bij, maar volgens mij zijn er ook best veel punten waar wij iets mee kunnen. Daarbij verwijzen wij bijvoorbeeld graag naar de suggestie van onze collega's van het CDA over een raadsbrede werkgroep die gaat werken aan een plan voor gezonde financiën. Dat onderschrijven wij graag, want doorgaans kunnen initiatieven die raadsbreed worden opgepakt, meestal ook rekenen op raadsbrede steun en brengen zij ons dus ergens. Daar zijn wij dus erg voor.

Onze collega's van D66 constateerden dat de spaarpot leger en leger raakt, maar komen met geen enkel voorstel om die spaarpot te vullen. Tot onze verbazing hadden we volgens die partij tot vrij recent nog voldoende middelen om een alternatief plan voor de Duivenvoordecorridor te ontwikkelen. Wij vragen ons dus eigenlijk af wat de inhoud is van de aflevering van volgende week van de realitysoap D66. Misschien een poppentheater op het landje van boer Rodenburg? We weten het niet. Er wordt overigens ook buitengewoon geklaagd over overbodig stoep- en tegelwerk. Daarin constateren wij ook steun voor een oproep van de VVD om op lange termijn eens te bekijken hoe we het beheer en de investeringen in grote zaken wat beter kunnen spreiden en onze investeringen wat kunnen terugbrengen. Daar zien wij dus wel een lichtpuntje.

Onze collega van de SP had een aantal bijzondere invalshoeken. Misschien is het aardig als hij nog eens goed kijkt naar de ozb-tarieven van de omliggende gemeenten. In de regio scoort Voorschoten juist heel hoog in plaats van wat hij constateert. Misschien buigen wij ons over verschillende bronnen van informatie, maar misschien kunnen we dat nog eens buiten de vergadering met elkaar constateren.

De **voorzitter**: De heer Maassen wil graag interrumperen.

De heer **Mol** (VVD): Ik zat er al op te wachten. Ik probeerde mijn zin zo lang mogelijk te maken.

De heer **Maassen** (SP): Ik zal de heer Mol mijn bron vertellen. Dat is het CBS. De cijfers van het CBS worden gepubliceerd door het Kwaliteitsinstituut Nederlandse gemeenten op de site waarstaatjegemeente.nl. Als je daar de baten van de gemeente per inwoner op de ozb bekijkt, zie je dat Voorschoten € 206 per inwoner ontvangt. In Zuid-Holland is dat € 233, in de agglomeratie Leiden en Bollenstreek € 253 en het landelijk gemiddelde is € 222. Daar komen mijn cijfers vandaan. Dat zijn dus CBS-cijfers. Ik neem aan dat u die niet wilt bestrijden.

De heer **Mol** (VVD): De VVD-fractie heeft gekeken naar de percentages. Het landelijk gemiddelde is 0,12%. In Leidschendam-Voorburg is het 0,09%, in Oegstgeest 0,12%, in Zoeterwoude 0,12%, in Wassenaar 0,11%. Wij zitten op 0,137%. Wij scoren dus wel degelijk hoog voor de ons omliggende gemeenten. Ook uit het staatje in de begroting en de beantwoording van schriftelijke vragen blijkt dat wij hoger scoren dan de omliggende gemeenten.

De heer **Maassen** (SP): De heer Mol kijkt naar de percentages, maar hij weet dat zij slechts de helft van het verhaal vertellen. Het gaat immers ook om de WOZ-waarde. Die moet je met elkaar verrekenen. Dan pas kom je op de totale uitkomsten. De heer Mol heeft dus slechts de helft van de rekensom gedaan.

De heer **Mol** (VVD): De VVD-fractie kijkt gewoon naar het percentage van de ozb. Dat is volgens mij een buitengewoon goed uitgangspunt.

Ik ga verder, want anders zijn wij snel door onze tijd heen. De GroenLinks-fractie sprak over duurzaamheid. Daar zouden wij graag met een kwinkslag op willen reageren, maar laten we dat nou eens niet doen, want het is een heel belangrijk onderwerp voor deze gemeenteraad. Wij delen de mening van GroenLinks dat we op dat punt de afgelopen jaren eigenlijk weinig meters hebben gemaakt. Dat is niet de schuld van het college, maar van deze gemeenteraad, want we komen er met elkaar gewoon niet uit. Dat kan zijn omdat we hier op heel verschillende manieren tegen aankijken of omdat de voorstellen voor ons misschien te weinig zoden aan de dijk zetten. De VVD-fractie is niet tegen beleid om de duurzaamheid in Voorschoten te verbeteren. Wij zien ook wel dat wij hier goed moeten omgaan met de omgeving en met alle dieren en planten die hier leven en dat de fossiele brandstoffen op een gegeven moment eindig zijn, maar wij kunnen hier niet in ons eentje het klimaat van Nederland verbeteren. Het moeten dus maatregelen zijn die zoden aan de dijk zetten. Wij hebben daarom een voorstel.

De **voorzitter**: U bent een spraakwaterval waar nauwelijks tussen te komen is, maar ik geef mevrouw Lamers graag de gelegenheid om te interrumperen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Kan de VVD-fractie toelichten waarom het vooral aan de raad ligt?

De heer **Mol** (VVD): Wij hebben hier volgens mij vorig jaar een voorstel over de besteding van de reserve duurzaamheid besproken. Die bespreking is uiteindelijk een beetje in het zand geraakt. Laten wij als fractie de hand ook in eigen boezem steken. Als we met z'n allen iets meer goede wil hadden getoond – daarbij kijk ik naar de andere fracties en naar mijn eigen fractie, maar misschien ook naar de GroenLinks-fractie zelf – waren we misschien meters verder gekomen, maar wij hebben een voorstel. Voor de eerstvolgende vergadering van de commissie WRG hebben we eigenlijk niet veel agendapunten. We hebben de afgelopen tijd heel veel informatiebrieven over duurzaamheid gekregen. Wij stellen voor om die te agenderen voor die vergadering, met een maximumspreektijd van een halfuur. Ook met spreektijden moet je immers duurzaam omgaan; je leeft uiteindelijk maar één keer. Als de GroenLinks-fractie het ermee eens is dat we nou eens efficiënt met onze tijd omgaan, meteen voor een halfuur het onderwerp duurzaamheid agenderen en het college vragen hoe het staat met de ontwikkeling van het plan en hoe de huidige informatiebrieven van het college daarin worden meegenomen, staan wij daarvoor open. Over een lokale klimaatop zijn wij nog wat sceptisch, want dat is weer heel veel praten. Dat is ook wel erg jammer.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Het presidium agendeert, maar als de VVD dit steunt, kunnen wij dit natuurlijk alleen maar toejuichen, juist omdat er ook een voortgangsrapport is over de uitvoering van de motie over concrete klimaatambities. Volgens ons hoort dit dus thuis in het presidium.

De heer **Mol** (VVD): De GroenLinks-fractie slaat een concreet voorstel van de VVD-fractie in de wind. Als we dit nu met z'n allen agenderen, hebben we meteen al een eerste stap gezet op het gebied van duurzaamheid.

De **voorzitter**: De raad kan natuurlijk zelf zijn agenda bepalen, maar ik vind dit een beetje flauw.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): U zegt precies wat ik wilde zeggen: dit is heel flauw. Ik wees alleen op het presidium, maar ik heb ook gezegd dat wij dit toejuichen. Dit is een beetje verdraaien van wat ik gezegd heb. Dat is inderdaad flauw.

De heer **Mol** (VVD): Voorzitter, als u mij berispt, staat bij mij het schaamrood natuurlijk op de kaken.

Om vanavond meters te maken, is het misschien een goed idee om meteen over te gaan naar de ingediende amendementen en moties. Dan houden we het duurzame tempo er ook een beetje in. Het zal niemand verbazen dat de moties en amendementen die wij mede hebben ingediend, door ons worden gesteund. Ik zal echter ook meteen ingaan op een aantal amendementen en moties van andere partijen. De motie van GroenLinks over minder

gasaansluitingen kan op onze steun rekenen. Daar staat bij ons een plus achter. We willen wel graag eerst horen hoe het college hierover denkt, maar ook wij zien dat gas geen oplossing is voor de eeuwigheid. Misschien moeten we dus toch eens bekijken of we nader tot elkaar kunnen komen, maar laten we ons dan eerst beroepen op de expertise van onze wethouders.

De **voorzitter**: Wilt u voor de verslaglegging het nummer noemen van de motie waaraan u refereert? Dat scheelt zoeken, ook op de publieke tribune.

De heer **Mol** (VVD): Dat is motie 100484.

Ook motie 100485 van de SP over de fietsenstalling bij het station kan vooralsnog op onze steun rekenen. Hetzelfde geldt voor de motie over de busverbinding tussen Voorschoten en Wassenaar. Openbaar vervoer is natuurlijk een groot goed voor deze omgeving. Dat hebben wij ook vanmorgen weer mogen constateren, toen we vaststonden.

Een belangrijke motie is motie 100487 van D66 over burgerparticipatie. Daarin wordt het college verzocht om in de nabije toekomst meer initiatieven te ontplooien waarmee burgers worden betrokken bij het vormen van beleid en om zich proactiever en opener op te stellen in de correspondentie met constructief kritische burgers. Daar hebben we er gelukkig heel veel van; daar mogen we ook trots op zijn. Deze gemeenteraad heeft de afgelopen twee jaar vaak geconstateerd dat de burgerparticipatie een stukje beter kan. Het college heeft op dat punt ook verbetering beloofd. Laten we dus eerst de beantwoording door het college afwachten, voordat wij ons hier verder over buigen, maar laten we hier alvast aangeven dat de motie, in ieder geval het dictum, voor de VVD-fractie ondanks de ietwat kritische toon sympathiek klinkt.

Voor het overige zijn wij niet voor de amendementen en moties of willen we eerst de antwoorden van het college afwachten.

De **voorzitter**: U gaat heel voortvarend te werk met het al aangeven van indicaties voor de moties, nog voordat er is geantwoord door het college. Ik begrijp dat u daarmee zegt dat u het volste vertrouwen hebt in de beantwoording en dat u alvast een schot voor de boeg geeft. Dit is voor andere fracties een uitnodiging om deze handelwijze te volgen, maar ik zeg nadrukkelijk dat dit een uitnodiging is en dat andere fracties daar niet toe verplicht zijn, omdat zij natuurlijk in alle gevallen de gelegenheid hebben om eerst de antwoorden van het college af te wachten.

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Om te beginnen, spreken wij onze oprechte dank uit aan iedereen die vanavond een inbreng heeft geleverd. Het is goed om op zo'n manier met elkaar te discussiëren.

Onze eerste vraag is voor de VVD. De discussie over de subsidie lijkt aan te sturen op een bezuinigingsdiscussie. Is dat de gemeente die wij willen zijn? Die vraag wil ik bij de VVD neerleggen.

Het CDA suggereerde de instelling van een financiële werkgroep. Hoe zien de samenstelling en de taakstelling van die werkgroep eruit? Ik wil graag iets meer horen over wat het CDA daarbij in gedachten heeft.

Ik vond dat de bijdrage van D66 een buitengewoon negatieve toon had. Die toonzetting vind ik niet terecht. Wij verwijzen naar de tekst van de PvdA, waarvan de strekking is dat er ook oog moet zijn voor wat er wél is bereikt. Dat mis ik volledig in het hele D66-verhaal. Ik vind het erg jammer dat ik dat moet concluderen.

Wij zijn het roerend met GroenLinks eens dat mensen met een beperking overal moeten kunnen komen. Wij zullen er dan ook met elkaar op moeten toezien dat het bestaande beleid – want dat is er – echt uitgevoerd gaat worden.

De PvdA sprak over onzichtbaarheid. Wij zijn het er volledig mee eens dat dat echt een punt is voor een heleboel mensen, zoals mensen met psychische problemen enzovoorts. We moeten daar ook echt veel meer aandacht aan besteden.

Voor de moties en dergelijke wacht ik eerst het antwoord van het college af.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ik heb de uitdrukking vaak gebruikt: niets is permanenter dan verandering. Dat wil zeggen dat er in deze tijd veel verandert en dat veel zaken doorontwikkelen. Bij dat soort ontwikkelingen heb je als gemeente regie nodig. Ik hoorde eigenlijk in alle bijdragen dat we zoeken naar regie. De PvdA had het over onzichtbaarheid. Aan de andere kant zei D66 dat bij allerlei zaken in het kader van duurzaamheid regie wordt gevraagd. Het gaat er dan niet om waar die regie ligt, bij de gemeente, bij burgers of bij raadsleden; een belangrijke vaststelling van vanavond moet volgens mij zijn dat we zoeken naar regie.

Op het punt van de financiën heb ik gepleit voor een werkgroep, bijvoorbeeld bestaand uit alle fractievoorzitters, om te voorkomen dat je de regie straks kwijtraakt. De financiën zijn immers de basis van alles wat je doet. Bij alles wat je als gemeente wilt bereiken, zijn de financiën van groot belang. Je moet dus voorkomen dat je de regie verliest aan de provincie, waardoor je uiteindelijk onder toezicht komt te staan. Vandaar dat we heel hard moeten werken aan de toekomst. Er staan nog wat tekorten op de rit.

De heer **Maassen** (SP): Ik begrijp het pleidooi van de heer Zoetemelk heel goed. Ik vraag mij daarom af waarom hij het amendement op deze begroting heeft ingediend dat een belastingverlaging ten opzichte van de begroting inhoudt.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Zo moet u het amendement niet zien. Ik heb in mijn betoog gezegd dat we op korte termijn maatregelen moeten nemen om die € 325.000 weg te werken. Dat doen we met dat amendement. Ik heb daar in mijn betoog gelijk bij gezegd dat we ook moeten werken aan de toekomst, omdat de jaren daarna grote tekorten laten zien. Ook op langere termijn moeten we dus aan het werk. Ik zie niet dat er een belastingverlaging is, want we houden de zaak in feite gelijk. De verlaging van de riool- en afvalheffing gaat niet door. Dat is in feite wat we met dit amendement voor ogen hebben. Tegelijkertijd hoeven we daarmee de ozb niet te verhogen.

De heer **Maassen** (SP): Als de riool- en afvalheffing omlaag gaan en de ozb gelijk blijft, is dat toch een belastingverlaging?

De heer **Zoetemelk** (CDA): Wij kiezen niet voor een oneigenlijke toepassing van een regeling uit Begroting en Verantwoording, want ik denk dat het uitstel dat door de overheid is geboden, daarop gestoeld is. Er is een maatregel genomen die onbedoeld was, waardoor op een oneigenlijke manier een doorschuif heeft plaatsgevonden naar een andere belastingheffing, namelijk de ozb. Dat pakt anders uit. Ik wil het hierbij houden.

Ik was bezig met mijn verhaal over de regie. Tijden veranderen. We hebben allemaal regie nodig. Er is ook gesproken over burgerparticipatie. Ik vond dat een te negatief verhaal. Ik wijs op de manier waarop de structuurvisie door de gemeente aan de voorkant is opgepakt. Daar zijn vorige week bij de bijeenkomst ook complimenten voor gegeven. Daar waren diverse verenigingen en stichtingen, ook de bekende stichting die met de Duivenvoordecorridor bezig is geweest. Zij hebben de gemeente daar complimenten gegeven voor de aanpak. Het verhaal over de burgerparticipatie vond ik dus te negatief.

Ik kom nu bij de amendementen en de moties. Ik geef alleen even aan waar wij sympathiek tegenover staan, want we willen inderdaad van het college graag nadere informatie krijgen waar we onze besluitvorming op zullen stoelen. Ik sla de moties en amendement over waarbij wij betrokken zijn. Motie 100481 gaat over de samenwerking met Wassenaar en Leidschendam-Voorburg. Het klinkt allemaal heel mooi, het samenvoegen van vrijwilligerscentrales en het uitwisselen van vrijwilligers, maar bij vrijwilligersbeleid is vooral belangrijk dat de vrijwilligers dichtbij zijn en betrokken zijn bij een gemeente. Ik zeg weleens dat in Voorschoten gemeente en gemeenschap nog één zijn. Voorschoten heeft een ongelooflijke hoeveelheid vrijwilligers, juist omdat de gemeente zo dicht bij de gemeenschap staat. Van hoe verder weg je de vrijwilligers haalt, hoe minder animo er dus is. Ik was gisteren in Voorburg. Daar werd door verenigingen en stichtingen juist geklaagd dat zij geen bestuurders kunnen krijgen. We kunnen dus wel naar buiten gaan kijken, maar zij hebben dezelfde problemen als wij. Wij hebben het voordeel dat we nog een redelijk aantal vrijwilligers hebben. Ik denk dus dat dat niet echt helpt.

Motie 100480 gaat over het verlagen van de eigen bijdrage. Daar zijn wij niet voor, maar wij willen inderdaad graag de reactie van de wethouder daarop horen.

Dan de lokale klimaattop. Juist omdat het een top is, wil het CDA er graag bij zijn, ook om sturing te geven. Wij staan sympathiek ten opzichte van de motie over gasafsluiting. Dat geldt ook voor de motie van de SP over de fietsenstalling bij het station en motie 100486 over de busverbinding.

Ik heb zojuist al iets gezegd over burgerparticipatie. Ik denk dat die motie, motie 100487 van D66, te negatief is, omdat dit op dit moment goed wordt opgepakt.

Wij staan positief tegenover de motie over de sponsorbankjes, maar die hebben we zelf ondertekend. Aan motie 100489 over de uitvoering van duurzaamheidsplannen zit een financieel plaatje. Ik wil graag de wethouder daarover horen, maar het ontbreekt ons op dit moment aan financiën. Dit lijkt mij dus niet gunstig en wij staan hier dus niet sympathiek tegenover. Wij staan niet sympathiek tegenover de motie over het zorggeld.

De heer **Van der Meij** (D66): Voorzitter. Ik ga eerst in op de opmerking van de heer Mol over de financiering van de Duivenvoordecorridor. Ten eerste heb ik wat moeite met het woord "realitysoap", want het gaat om een voor Voorschoten essentieel stuk groen. Zoals de heer Mol heel goed weet, hebben wij heel veel alternatieven aangedragen waarvan we steeds hebben gezegd: laten we die nou eens goed onderzoeken. Dat was mijn inhoudelijke reactie. Ik kan er ook een andere opmerking over maken; die ga ik ook maken. De VVD stelde voor om een Esso-station te laten verdwijnen. Dat doet een beetje denken aan Harry Potter, die "verdwijnselt". Ik zou dus zeggen: kom met een "verdwijnselmotie" om die € 39 miljoen weer boven tafel te krijgen. Verder zijn wij ook benieuwd welke bouwwerken deze coalitie hierna gaat neerzetten in de bouwsoap van de coalitie. Tegelijkertijd heeft de heer Mol een voorstel gedaan om de duurzaamheid aan te pakken. Dat ondersteunen wij van harte.

Ik heb een aantal vragen over de inbreng van ONS Voorschoten. Het verbaast ons zeer dat komende overschrijdingen alvast worden goedgekeurd. Wij zouden liever eerst uitzoeken wat er precies aan de hand is. En er zouden veel regels geschrapt zijn. Ik ben benieuwd; noem er eens twee! Ik ken ze namelijk niet.

Ik ga nu in op de amendementen en moties. Ik wil daar nog niet ja, nee of misschien op zeggen, maar ik heb er wel een aantal vragen over. Misschien kan de indienende fractie of het college daarop antwoord geven. Ik begin met motie 100477. Zou het mogelijk zijn om die vrijwilligers in te laten zetten door een vereniging in Voorschoten en niet door een ambtelijk apparaat? Dat is dus de vraag: is daar een nuancering bij mogelijk?

Het CDA maakte een opmerking over de welzijnsorganisatie. Wij denken inderdaad dat vrijwilligers prima lokaal werk kunnen doen, maar wij denken ook dat kennis en ervaring van de andere vrijwilligersorganisaties in Leidschendam-Voorburg en Wassenaar zeer zinvol kunnen zijn. Ik zal een concreet voorbeeld geven. Ik was onlangs op het gemeentehuis van Wassenaar. Daar ligt een dikke map met actuele vragen naar vrijwilligers. Dat vind ik een

heel zinvolle aanvulling. Het is heel goed om dat soort kennis en ervaring met elkaar te delen.

Wij staan sympathiek ten opzichte van een busverbinding tussen Voorschoten en Wassenaar, maar daar hebben we het een aantal jaren geleden over gehad. Wij zeggen niet nee, maar is het niet zinvol om in eerste instantie op basis van de huidige vervoerscijfers een kosten-batenanalyse te maken om te bekijken of een dergelijke busverbinding nu wel haalbaar is? Dat is dus een nuancering van de motie.

Er is een motie over aanpassingen van het Lammenschansplein. Daarover heeft de raad een jaar geleden een motie aangenomen, namelijk over de toegankelijkheid. Wij hebben heel nadrukkelijk gevraagd of die toegankelijkheid verbeterd kan worden. Ik vind het interessanter om te bekijken wat daar is gebeurd, wat daar nog niet is gerealiseerd en wat we vanuit die motie kunnen realiseren. Daar zou ik dus graag eerst antwoord op willen hebben.

Ook de motie over bloementuinen in de Krimwijk is sympathiek, maar we hebben een Bijenconvenant gesloten. Enkele jaren geleden heeft GroenLinks zich daarvoor ingespannen. Ik herinner me een bijeenkomst in deze raadzaal ter gelegenheid van het ondersteunen van dat Bijenconvenant. Ik vind het dus interessanter om te bekijken wat we met dat convenant hebben gedaan, wat er is bereikt en wat er nog meer bereikt moet worden. Dit zijn immers landelijke initiatieven. Daar zit landelijke kennis. Dat is voor ons dus een vraag.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Ik begin met het bedanken van het ambtelijk apparaat voor de beantwoording van alle schriftelijke vragen. Dat is ieder jaar weer een klus. Het is fijn dat dat zo goed gebeurt.

Ik wil mij richten tot de fracties die tot nu toe aan het woord zijn geweest en misschien ook tot de fracties die nog aan het woord komen. Ik begin met de VVD. De VVD zegt dat de klimaatop alleen maar praten is. Nee, het is bundelen van krachten. Om een gezamenlijke basis te krijgen om iets te doen, moet je met elkaar praten. Dan voorkom je dat je vanuit verschillende werkelijkheden gaat praten. Wat ons betreft worden de handen dus uit de mouwen gestoken. Ik dank de VVD in ieder geval voor de positieve reactie hierop.

De fractie van ONS Voorschoten wees op de financiële problemen. Het is al eerder gezegd dat daarmee in tegenspraak is dat er ruimhartig bijgesprongen zou moeten worden als het kunstgrasveld duurder uitvalt vanwege het onderzoek naar de rubberen korrels. Hoe rijmt de fractie van ONS Voorschoten dit met elkaar? En hoe rijmt die fractie het met elkaar dat begin juli door de raad, met steun van ONS Voorschoten, is afgesproken dat er geen plafond zou worden aangebracht aan de sociale reserve en dat ONS Voorschoten nu steunt dat dat er wel degelijk komt? Welk voortschrijdend inzicht heeft hiertoe geleid?

Ik bedank het CDA voor de positieve opmerkingen; ik moet bekennen dat ik die niet heb opgeschreven, maar ze waren heel positief.

De SP heeft het gehad over de busverbinding. Die hebben we inderdaad al gehad. Dat is de SP ook bekend. Zou de SP dit punt daarom kunnen toelichten?

Wat de aanpassingen aan het Lammenschansplein betreft: dit is nou precies wat er is voorspeld en dit is nou precies waarom de RijnlandRoute niet moest worden aangelegd en waarom de knelpunten moesten worden aangepakt. Uiteraard steunen wij een motie die de doorstroming bevordert, maar dit was dus precies ons argument tegen de RijnlandRoute. Het is altijd vervelend om achteraf gelijk te krijgen; dat heb je liever vooraf.

Ik noem nu de moties en amendementen waarmee we wel iets zouden willen. De motie over digitalisering is op zich een goed idee. Het lijkt ons niet zo handig om ambtenaren te vragen om dit in hun vrije tijd te gaan doen. D66 stelde voor om dit in de organisaties te zoeken. Wij zijn heel benieuwd naar het antwoord daarop.

GroenLinks staat al onder de motie over de Fairtrade Gemeenten. Daar zijn wij erg voor.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik kom even terug op de digitalisering. Ik heb voorgesteld om het een onderdeel te maken van NLdoet, de dag waarop vrijwilligers vrijwilligerswerk verrichten.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Inderdaad, dat klopt, maar onze vraag blijft staan.

Hoe ziet men de duurzaamheidsambtenaar voor zich? Wij hebben een jaar geleden gevraagd om voor het duurzaamheidsbeleid de formatie binnen de Werkorganisatie op orde te houden. Toen is gezegd dat wij helemaal niet gaan over de formatie binnen de Werkorganisatie. Nu wordt voorgesteld om toch taken onder te brengen bij de ambtenaar Economische Zaken. Wij denken dat het goed is om een duurzaamheidsambtenaar te hebben, maar wij krijgen hierop graag een reactie van het college.

D66 en de SP pleiten voor verlaging van de eigen bijdrage. Daar staan wij positief tegenover, maar ook hierop willen wij nog even een reactie krijgen van de ambtenaar. Sorry, van het college.

De heer **Mol** (VVD): Freud!

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Het moet ongetwijfeld Freud zijn; dat kan niet anders.

Op zich is het positief om samen te werken ten behoeve van een bloeiende welzijnsorganisatie, maar onze vraag is: waarom een dependance?

Het voorstel van de coalitie over sponsorbankjes vinden wij positief. Die zien wij ook in het buitenland. Die motie kunnen wij steunen.

D66 heeft een motie ingediend over de uitvoering. De vraag is of de dekking daarvan realistisch is. Daarop willen wij een reactie van het college.

In het kader van de bloemrijke veldjes is een heel goede vraag gesteld over het Bijenconvenant. Het antwoord op die vraag wachten wij af.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik ga eerst in op de discussie die ik zojuist met de heer Mol van de VVD had over de hoogte van de ozb. De heer Mol noemde percentages. Ik had het over bedragen per inwoner. De heer Mol noemde een aantal gemeenten in de omgeving, volgens mij een stuk of vier. Ik vergeleek het met het gemiddelde in het hele COROP-gebied Leiden en Bollenstreek, het gemiddelde in Zuid-Holland en het gemiddelde in Nederland. Als je naar al die vergelijkingen kijkt, is het bedrag dat inwoners van Voorschoten per inwoner aan ozb betalen, lager. Dat is geen verzinsel van mij of een onbetrouwbaar statistiekje op internet. Dit zijn CBS-cijfers, die het CBS uit de gemeentelijke begrotingen heeft gehaald. Dit zijn dus feiten: de ozb is in Voorschoten per bewoner lager dan gemiddeld in Zuid-Holland, dan gemiddeld in Leiden en omgeving en dan gemiddeld in Nederland. Als je dezelfde vergelijking maakt bij de afvalstoffenheffing, zitten wij met € 270 per inwoner overigens veel hoger dan Zuid-Holland met € 235, dan de rest van de agglomeratie Leiden en Bollenstreek met € 207 en dan Nederland met € 215. Het voorstel van het college om de afvalstoffenheffing en de rioolheffing te verlagen en de ozb gelijkmatig te verhogen, leidt er dus toe dat we beter in de pas lopen met deze gemiddelden. Dat is dus een goed voorstel.

Mijn vraag aan de indieners van het amendement 100493 over de compensatie-effecten op de afvalstoffenheffing, de VVD, het CDA en ONS Voorschoten, is hoe dat zit met de precariobelasting. Is dat het bedrag dat zij al hebben uitgegeven voor het betalen van het voetbalveld van Voorschoten '97? Of gaan zij de precariobelasting nog een keer verhogen?

De fractie van ONS Voorschoten sprak mooie woorden over het probleem dat huurders hebben en over hun hoge lasten. Ik heb daar zelf ook een aantal woorden aan gewijd. Is de fractie van ONS Voorschoten het daarom met mij eens dat de discussie over de Woonvisie heropend moet worden, omdat de daarin gekozen doelen en middelen achterhaald zijn, nu we die nieuwe cijfers hebben?

Ik loop een aantal moties en amendementen langs. Ik begin met amendement 100490 van D66 over bezuinigingen op verenigingen. Ik vraag de fractie van D66 om toe te lichten wat er precies in dit amendement gebeurt, want ik kan dat niet goed lezen.

Met betrekking tot motie 100477 over digitale dienstverlening kan ik mij goed voorstellen dat de fracties van D66 en GroenLinks vragen stellen over het zinnetje over de inzet van ambtenaren om dit te doen. Ook mijn fractie heeft daarover getwijfeld, maar wij hebben er

uiteindelijk voor gekozen om deze motie wel mede te ondertekenen, omdat er sprake is van "bijvoorbeeld" de ambtelijke organisatie. Wij zien dit als een voorbeeld, waarbij vooral wordt aangegeven dat het gaat om het inzetten van vrijwilligers tijdens NLdoet, zoals de heer Zoetemelk al aangaf. Dat is de reden waarom wij deze motie mede hebben ondertekend.

Motie 100486 is onze eigen motie over de busverbinding tussen Voorschoten en Wassenaar. Daar is al wat steun voor uitgesproken, waarvoor dank. Er zijn vragen over gesteld door D66 en GroenLinks. Zij verwezen naar busje 44, dat eerder deze taak had en dat niet goed werkte. Dat klopt. Busje 44 was een heel smalle aanpak van het idee van een busverbinding tussen Voorschoten en Wassenaar, want dat busje deed niet meer dan een verbinding maken tussen de rand van Voorschoten en Wassenaar. Daarom staat in deze motie heel specifiek dat het moet gaan om een lijn Leiden–Voorschoten–Wassenaar, zodat het een langere buslijn is, waarvan meer mensen gebruikmaken en die verschillende gebieden met elkaar verbindt en dus op meer reizigers gokt dan alleen de reizigers tussen het station van Voorschoten en Wassenaar. Daarom denken wij dat deze buslijn meer kans van slagen heeft dan busje 44, zoals dat een paar jaar geleden heeft gereden.

Motie 100488 van de VVD, het CDA en ONS Voorschoten over sponsorbankjes klinkt als een heel aardig initiatief. De SP is er altijd voorstander van dat bewoners invloed kunnen hebben op hun directe leefomgeving en het beheer daarvan. Wij vinden het jammer dat dit een beetje is toegespitst op de financiële kant, maar we hebben hier ook een vraag over. Enkele maanden geleden hebben we in deze raad een discussie gehad over een speeltuintje in de Vlietwijk, dat door bewoners was neergezet en dat door de gemeente werd afgebroken, omdat de gemeente verantwoordelijk was als dingen misgingen en als er ongelukken zouden gebeuren. In hoeverre is de gemeente verantwoordelijk voor slecht onderhouden bankjes die instorten als iemand erop gaat zitten? Ik overdrijf misschien een beetje, maar de analogie is volgens mij duidelijk. In hoeverre is de gemeente aan zet als zo'n bank door vandalisme wordt gesloopt? Kortom: hoe verhoudt dat zich tot elkaar? Dat is mij niet helemaal duidelijk.

De heer **Mol** (VVD): Dit is de meest feitelijke vraag en daar kan ik dus heel snel op reageren. Het aardige is dat je bijvoorbeeld in de gemeente Dordrecht, die hier een heel mooie notitie over heeft, bij de aanschaf van een bankje ook meteen het onderhoud door de gemeente voor een aantal jaren afkoopt. Daarmee is de vraag van de heer Maassen direct beantwoord.

De heer **Maassen** (SP): Als een bankje "gevandaliseerd" wordt, moeten de mensen die het bankje geadopteerd hebben, dus een nieuw bankje neerzetten. Ik ben bang dat dit het animo wel zal verminderen.

De heer **Mol** (VVD): Het is prijzenswaardig dat de heer Maassen krassen probeert te ontdekken in dit leuke initiatief, maar ik denk dat dit zo individueel is dat dit echt in het voorstel moet worden uitgewerkt.

De heer **Maassen** (SP): Ik zie dat voorstel dan graag tegemoet. Ik vind het namelijk wel een leuk initiatief – daar begon ik ook mee – maar ik zie gewoon praktische bezwaren. Ik vraag het college daarom om bij de praktische uitwerking in te gaan op de twee door mij genoemde bezwaren; de heer Mol is er op één ingegaan.

Ook mijn fractie heeft de motie over het Lammenschansplein ondertekend, om de redenen die mevrouw Lamers van GroenLinks al aangaf. Mijn fractie heeft er in de provinciale staten, op de weg naar de besluitvorming over de RijnlandRoute, altijd voor gepleit om het knooppunt Lammenschansplein aan te pakken voordat de RijnlandRoute zou worden aangelegd, omdat de problemen dan waarschijnlijk opgelost zouden zijn en het aanleggen van de RijnlandRoute dan overbodig zou zijn. Daarom steunen wij deze motie zeker.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Nog even over de busverbinding van en naar Wassenaar. Er rijden alleen vanuit Leiden en Den Haag bussen naar Duinrell. Misschien kunnen we bij het station Voorschoten daarvoor een halte maken, waardoor een busverbinding in ieder geval rendabeler wordt. Misschien is het een goede vraag aan de wethouder om dit uit te zoeken.

De heer **Maassen** (SP): Daar ben ik het helemaal mee eens. Dat is een goede suggestie.

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter. Ik dank de collega-fracties voor hun inbreng tot nu toe. Tijdens het reces werd ik erop gewezen – ik had mij dat niet gerealiseerd; het was voor mij onzichtbaar gebleven – dat ik vanavond al mijn tiende begrotingsbehandeling doe. Dat gaf wel weer een gevoel van oudheid!

De VVD begon met een helder en strak VVD-betoog, dat bijzonder herkenbaar was. Ik ben het met best veel punten uit dat betoog niet eens maar ik vond het toch ook heel fijn om zo'n helder en herkenbaar geluid te horen, waarbij je weet waar je aan toe bent. Aan het eind was er die mooie tropische verrassing. Ik wil niet dat er in de krant straks allerlei rare dingen staan omdat ik verkeerd citeer, maar de VVD sprak uit dat er geen taboe zou moeten rusten op een discussie over bijvoorbeeld een fusie. Dat vinden wij, met de hele PvdA-fractie, een dappere uitspraak. Wij zijn daar blij mee en wij zijn het daar ook volstrekt mee eens. Ik heb dit in mijn algemene beschouwing bewust niet genoemd, want dat had ik dus al negen keer eerder gedaan. Ik dacht daarom: deze keer niet.

Wij zijn heel blij met de aandacht die ONS Voorschoten vraagt voor Noord-Hofland. Dat is een heel goed punt. Ook bij die fractie was het zeer herkenbaar en passend bij de partij dat er aandacht werd gevraagd voor een aantal punten in de wijken.

Eigenlijk geldt voor iedere partij dat de inbreng redelijk herkenbaar was, ook voor het CDA. Ik heb wel een vraag over de raadsbrede werkgroep financiën. Daar werd zojuist al een vraag over gesteld. De heer Zoetemelk zei in zijn antwoord dat de financiën de basis zijn van alles wat je doet. Dat is precies mijn zorg over zo'n werkgroep buiten de raad. Als je je uitgaven gaat beperken of je inkomsten gaat vergroten, zijn dat bij uitstek politieke discussies en

keuzes. Ik vraag mij daarom af hoe het CDA die werkgroep bedoelt, want je zou in zoiets niet een politieke discussie moeten willen voeren.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Dat is precies wat ik daarmee bedoel. Je kunt natuurlijk ook op een rijtje zetten waarmee je zou kunnen werken binnen de financiën. Je zou het bijvoorbeeld over het zwembad of over de bibliotheek kunnen hebben. Dan hebben we nog geen politieke discussie gevoerd, maar je brengt wel in beeld wat iets kost en wat het zou opleveren als je met iets zou stoppen. Dat kun je in beeld brengen met elkaar. Later kun je daar de politieke discussie over voeren, maar je hebt dan in ieder geval een helder beeld van waar we het over hebben. Dat komt nu iedere keer uit de lucht vallen. Iedereen heeft zo zijn voorstellen, maar misschien is het goed om alles eens op een rijtje te zetten. Dit is ook in Oegstgeest gedaan met betrekking tot schulden. Oegstgeest heeft een schuldenreductie kunnen toepassen van € 30 miljoen, alleen maar omdat men met elkaar aan tafel is gaan zitten en is gaan kijken naar de mogelijkheden die er zijn, zonder politieke discussie. Het gaat gewoon om: met elkaar eens bekijken waar we voor staan, waar we naartoe moeten en wat daarvoor in beeld zou kunnen komen.

De **voorzitter**: Mag ik daar een aanvullende vraag aan toevoegen, voor de helderheid van de discussie? Bedoelt u het maken van procesafspraken? Ik denk namelijk dat dat wordt bedoeld met de politieke discussie. Ik denk dat het goed is dat de wethouder daar straks ook een reactie op geeft, zodat de raad daar in de tweede termijn iets mee kan doen. Ik denk dat er behoefte is aan een goede beeldvorming. U had het over regie. Die wil ik graag oppakken; ik denk dat dat voor het volledige college geldt, maar kunt u iets preciezer zijn over wat u hiermee beoogt? Die vraag hoor ik bij verscheidene fracties en dan kan daar straks ook op gereageerd worden vanuit het college.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Het is jammer als er een rem op zit doordat we gaan praten over wat we precies gaan doen. Dat kunnen we ook met elkaar afspreken: wat zijn de grenzen waarbinnen we aan het werk gaan en wat willen we bereiken? Dat kun je natuurlijk ook bij de eerste bijeenkomst afspreken. Als we daar dan niet uit komen, kunnen we altijd zeggen of we het wel doen of niet. Het gaat erom dat wij als raad de regie in handen nemen en zeggen waar we in de toekomst naartoe gaan op het punt van keuzes die we willen maken. Het is niet meer en niet minder. Dat bedoelde ik daarmee: laten we nu eens aan de voorkant van de discussie gaan zitten en laten we met hulp van buitenaf eens goed op een rijtje krijgen waar de mogelijkheden liggen, zonder die politieke discussie al te voeren. Dan kun je straks met elkaar een lijstje langsgaan: waar kunnen we eventueel invloed op uitoefenen en waarop niet? Meer is het niet.

De heer **Middelburg** (PvdA): Ik blijf twijfels houden. Het idee vind ik in de basis heel goed, maar in mijn perceptie zouden het niet-politieke deel en het opstellen van een lijstje van modaliteiten en van de kosten van dingen heel goed ambtelijk uitgevoerd kunnen worden als wij dat aan het college vragen. Dan krijg je daar gewoon een overzicht van. Nogmaals: ik wil niet de hele discussie hierover voeren, maar ik heb hier vraagtekens bij. Als u gewoon een

overzicht wilt van kosten en van modaliteiten die nog beïnvloedbaar zijn, onderschrijf ik dat helemaal, maar ik zie niet goed voor me hoe een groepje raadsleden die informatie zou moeten verzamelen en bij elkaar zou moeten voegen. Ik spreek vanuit de raad natuurlijk nooit over ambtenaren; ik spreek dus maar over het college. Ik denk dat het college bijzonder goed in staat is om de mensen over wie ik niet spreek, zodanig aan te sturen dat zij een veel completer en betrouwbaarder product uitbrengen dan wij zelf zouden kunnen. Dat is een beetje mijn twijfel, maar het idee vind ik in de basis uitstekend; laat dat helder zijn.

Over de inbreng van D66 hebben andere fracties al iets gezegd. Ik herken wel dat het goed zou zijn als we meer doen op het gebied van burgerparticipatie. Ik denk echter eigenlijk dat wij daarbij vooral als raad aan zet zijn en dat we dus niet aan het college moeten vragen om op dat punt allerlei dingen te doen. Het college moet dat ook doen; dat is een eigen verantwoordelijkheid, maar ik denk vooral dat wij als raad juist bij een project of een beleidsgebied waarvoor wij kaders stellen, burgers helemaal aan de voorkant moeten betrekken. Als we dat steeds bij het college neerleggen, hollen we onze eigen rol als volksvertegenwoordigers eigenlijk uit. Ik onderschrijf dus de oproep, maar ik zou dit niet bij het college willen leggen.

De heer **Van der Meij** (D66): Die laatste zin was heel essentieel: ik zou dat niet alléén bij het college willen leggen. Wij zeggen dat er wel een heleboel dingen in eerste instantie vanuit het college gebeuren. Dat is onze oproep tot burgerparticipatie.

De heer **Middelburg** (PvdA): Dank voor de toelichting; die maakt het helderder. Ik ben het met u eens dat dit een ontzettend belangrijk onderwerp is.

Ook het betoog van GroenLinks was goed en herkenbaar. Ik werd natuurlijk wel een beetje getriggerd om met flauwe tegenquotes van de heer Carroll te komen. Hij heeft bijvoorbeeld weleens gezegd dat hij voor het ontbijt nog in zes dingen geloofde die volstrekt onmogelijk zijn. Ik doe dat toch maar niet; ik neem dat citaat dus meteen terug. Het betoog was op een leuke manier verweven, maar de boodschap daaronder is natuurlijk dat alles wat wij doen, wel haalbaar moet zijn. Dat is voor de PvdA altijd belangrijk. Ik heb daar ook iets over gezegd bij de behandeling van de Duivenvoordecorridor. En als ik dan toch oud en melancholiek mag worden: dat was ook precies waar tien jaar geleden mijn eerste algemene beschouwing over ging, namelijk over een citaat van de heer Drees over het balanceren van je idealisme en je realisme. Dat is volgens mij dé uitdaging waar wij voor staan op het gebied van duurzaamheid, burgerparticipatie en het aanpakken van wat wij in onze woonwijken nog nodig hebben. Daarin moeten we elkaar ook kunnen vinden.

Het betoog van de SP over de woningen en de Woonvisie onderschrijf ik helemaal. Zonder voorbehoud complimenteer ik dus de heer Maassen. Ik ga daar volstrekt in mee.

Ik loop heel kort een paar moties langs. De Fairtrade-motie had ik mede willen ondertekenen, maar die zag ik pas laat vanmiddag, want ik ben de hele dag bezig geweest. Ik heb die motie over het hoofd gezien. Ik steun die motie van harte en ik had haar dus mede willen ondertekenen.

Over motie 100479 over de duurzaamheidsambtenaar heb ik een vraagje. Ik vind de motie op zich heel sympathiek. Ik heb er een beetje moeite mee dat in het dictum van de motie al staat dat de verschuiving van taken en uren moet plaatsvinden in de formatie. Ik vraag mij af of we in de motie, in ieder geval in de oproep, aan het college kunnen overlaten hoe het de dekking wil doen. Misschien kan het college daarop reageren door aan te geven of het daar iets mee kan. Dat kan dus binnen de formatie, maar als het college daar een ander voorstel voor heeft, zou dat ook kunnen. Ik zou mij iets comfortabeler voelen bij die motie als we die vrijheid in de oproep laten.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Die vraag is eigenlijk achterhaald, want we zien zojuist op de iPad dat de functie van aanjager duurzaamheidsbeleid bij de Werkorganisatie Duivenvoorde al is opengesteld. Ik wil dus graag horen of dit binnen de formatie is opgelost. Dat is eigenlijk de volgende vraag.

De **voorzitter**: Hoe snel wilt u het hebben?

De heer **Middelburg** (PvdA): Motie 100484 over gasafsluiting kunnen wij steunen. Over motie 100486 over de busverbinding hadden wij eerst twijfels, maar met de zojuist door de heer Maassen gegeven toelichting kunnen we ook die motie steunen. Wij hebben een korte vraag over motie 100488 van de drie coalitiepartijen over de sponsorbankjes. Mijn fractie vindt ook die motie heel sympathiek. In het dictum is ook sprake van het adopteren van openbare voorzieningen. Ik heb een heel praktische vraag: denken de indieners daarbij, omdat de motie "Sponsorbankjes" heet, specifiek aan sponsorbankjes of bedoelen zij dit breder?

We hebben een aantal moties medeondertekend. Daar zal ik het niet over hebben, want het is helder wat wij daarvan vinden. Tot slot ga ik in motie 100495 van GroenLinks en de SP over zorggeld. Wij kunnen ons eigenlijk vinden in beide delen van die motie. De motie heeft immers twee delen: inkomsten verwerven door de invoering van betaald parkeren en de koppeling naar zorggeld. Het lastige daarvan is voor ons dat die twee dingen in één motie staan. Wij vinden eigenlijk dat het invoeren van betaald parkeren zo'n groot dossier is dat je dat niet moet doen om dekking te vinden voor iets waarvoor acuut dekking nodig is. Je moet echt breed en uitgebreid bekijken of dit mogelijk is binnen Voorschoten, welke belangen daardoor worden geschaad of dat dit geen belangen schaadt, waar dit dan moet en hoe dat kan. Laat helder zijn dat wij absoluut niet negatief zijn over het idee, maar wij vinden dat die maatregel nu eigenlijk net een stap te ver is.

De **voorzitter**: U hebt straks nog negen minuten. Mijnheer Van der Meij, wilt u nog even reageren?

De heer **Van der Meij** (D66): Graag, mevrouw de voorzitter. De SP heeft ons een aantal vragen gesteld. Die wil ik graag beantwoorden. De eerste vraag was wat wij precies bedoelen met amendement 100490 over de bezuinigingen op verenigingen. Dan moet ik even heel technisch worden. In de begroting voor 2017 staat een tabel met dekkingsvoorstellen. Een van die dekkingsvoorstellen gaat over het verminderen van de subsidies aan verenigingen en stichtingen. Dat heet "herijking subsidies" en dat gaat om € 38.000 in 2017, € 76.000 in 2018 en dat loopt op tot € 150.000 in 2020. Dat zijn de bezuinigingen. Wij zijn tegen die bezuinigingen. Daarom stellen wij voor om deze bedragen te vervangen door de getallen 0, 0, 0 en 0; dat is geen uitslag van een voetbalwedstrijd.

Ik dank de SP voor de toelichting over de buslijn. Die begrijpen we. Wij vinden het ook goed om de mogelijkheden voor een buslijn vanaf station Voorschoten naar Wassenaar uit te zoeken. Tegelijkertijd vinden we het ook goed om eerst even te kijken naar vervoersbewegingen en de kans op rendabiliteit van die lijn. Ik zeg niet dat die lijn meteen geld moet opleveren, maar ik vind het de moeite waard om dit even uit te zoeken. Ik begrijp dat ik nu ondersteuning krijg van de heer Mol.

De heer **Mol** (VVD): Ik kom even terug op de motie van D66 over de herijking van de subsidies. De D66-fractie stelt voor om die terug te brengen naar nul. In de algemene beschouwing van D66 werd geconstateerd dat de spaarpot leeg raakt, maar wordt op geen enkele wijze een dekkingsvoorstel gedaan. De vraag aan de D66-fractie is: als de motie van D66 wordt aangenomen, gaat zij dan de begroting steunen?

De heer **Van der Meij** (D66): Wij zijn heel benieuwd of u onze motie steunt. Dat wachten wij af.

De heer **Mol** (VVD): Heeft de D66-fractie dan ook een dekkingsvoorstel voor haar motie?

De heer **Van der Meij** (D66): Wij hebben in verschillende moties dekkingsvoorstellen en wij nemen op dit moment niet aan dat al onze moties zullen worden aangenomen. Indien niet al onze moties worden aangenomen, zullen wij onze dekkingsvoorstellen herhalen uit de bestaande moties.

De heer **Mol** (VVD): Dat is een correcte risicoanalyse!

De heer **Van der Meij** (D66): De SP heeft een vraag gesteld over de vrijwilligers. Wij vinden dat Voorschoten – daarmee citeer ik de heer Mol – geen kaasstolp heeft. Dat geldt natuurlijk ook voor vrijwilligersorganisaties. Als vrijwilligersorganisaties elders betere of andere ervaringen of actuelere overzichten van hun vrijwilligers hebben – die boekjes liggen daar – moeten we daar gebruik van maken. Dat is precies het versterken van die vrijwilligers, van die mensen uit Voorschoten. Dat is precies de bedoeling van onze motie.

De heer **Maassen** (SP): Ik kom even terug op de opmerking over de buslijn naar Wassenaar. Het is juist de bedoeling dat het meer is dan alleen een bus vanaf het station naar Wassenaar. Het onderzoek van de modaliteiten gebeurt natuurlijk op provinciaal niveau. Wij vragen om het inzetten van een lobby om daarmee te beginnen. Ik denk overigens dat de heer Van der Meij een paar vragen verkeerd heeft opgeschreven, want de fractie van de SP heeft niet gevraagd naar de vrijwilligersmotie; dat was een van de andere fracties; ik weet zelf ook niet meer welke fractie dat was.

De **voorzitter**: Het antwoord is in elk geval gegeven. De betreffende fractie heeft dat gehoord.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Wij hebben de fractie van ONS Voorschoten twee vragen gesteld. Daar zouden wij graag antwoord op krijgen.

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Mag dat in de tweede termijn?

De **voorzitter**: Ja, dat is prima. Ik stel voor om nu te schorsen, zodat de raad straks in de tweede termijn ook de antwoorden van het college kan meenemen. Dit was immers een heel leuke interne discussie, maar wellicht hechten de raadsleden ook waarde aan advies over de moties en de mogelijke consequenties die vanuit het college meegegeven kunnen worden voor de overwegingen.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Ik wil wethouder Beimers graag in de gelegenheid stellen om het woord te voeren.

Wethouder **Beimers**: Voorzitter. Ik begin met een woord van dank aan alle fracties voor hun betogen in eerste termijn, waarnaar het college natuurlijk met bijzonder veel belangstelling heeft geluisterd. Een tweede woord van dank past aan alle medewerkers van de Werkorganisatie die zich zeer hebben ingespannen voor het voorbereiden van de begrotingsstukken. Dat geldt voor alle daarbij betrokken medewerkers, maar ik zou in het bijzonder de medewerkers van de afdeling Financiën willen noemen, omdat zij daarin natuurlijk een sleutelrol hebben vervuld.

Inhoudelijk doe ik er volgens mij goed aan om een aantal vragen te beantwoorden. Daarna zal ik een aantal onderwerpen behandelen in combinatie met de voorgelegde amendementen en moties. Ik begin met een vraag over de sportvelden en het in beheer brengen bij de verenigingen. Wij streven ernaar om het beheer van de sportvelden zo veel mogelijk bij de verenigingen terug te leggen. Dat komt ook aan de orde in de Sportnota, die nog besproken gaat worden. Bij Sportpark Adegeest bestaat al een stichting die dit voor de hockeyclub en de voetbalclub doet. Dat is een model, eigenlijk een beheermodel, waarin ook andere

sportverenigingen zouden kunnen worden ondergebracht, maar over dit onderwerp is natuurlijk nog nader overleg nodig.

Er is ook gevraagd naar de relatie tussen sportvelden en de gezondheidsvraagstukken. Dat heeft betrekking op de discussie over het gebruik van rubber op de sportvelden. Daar loopt nu een onderzoek naar van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Ik denk dat het goed is om de uitkomsten daarvan af te wachten. Die worden medio december verwacht. Met betrekking tot de renovaties van sportvelden op Adegeest, voor zover zij betrekking hebben op de voetbalvelden – daar gaat het eigenlijk alleen over – volgen wij een no regret-benadering. De civieltechnische werken proberen we zo veel mogelijk alvast uit te voeren. Op een later moment kunnen we, zodra dat rapport van het RIVM er is, dus nog beslissen of we zoals gepland kunnen overgaan tot toepassing van rubber of dat er gekozen moet worden voor een andere basis. Dat zou dan waarschijnlijk kurk zijn. Kurk is een stuk duurder dan rubber, maar gelukkig hebben we een voordelige aanbesteding gehad bij het hockey. Als de raad daar te zijner tijd mee instemt, zouden we het onbenutte geld dat bij het hockey over is, dus kunnen gebruiken om het probleem bij het voetbal op te lossen binnen het totaalbudget. Daar komen we ongetwijfeld nog met elkaar over te spreken.

Er is gevraagd hoe het staat met de tweede ontsluiting van de Krimwijk. Nu het tracébesluit voor de RijnlandRoute van kracht is, is de tweede ontsluiting van Krimwijk II weer opgepakt. Een planologische regeling moet worden uitgewerkt, nu de Raad van State indertijd zijn goedkeuring heeft onthouden aan dit deel van het bestemmingsplan voor Krimwijk II. We zijn inmiddels in overleg met de commanditaire vennootschap Allemansgeest, die verantwoordelijk is voor de aanleg en de financiering van die ontsluiting. Ons eerste belang is het veiligstellen van de financiën voor de aanleg van die weg. Daarvoor zijn wij met die commanditaire vennootschap in overleg getreden. De gemeente is sowieso verantwoordelijk voor de aanpassing en aantakking op het bestaande wegennet. Dit is mede afhankelijk van de uitwerking van de weg en de nog te voeren ruimtelijke procedures, uiteraard met bijbehorende burgerparticipatie. Zoals gezegd zijn de onderhandelingen met de ontwikkelende partijen in volle gang. De voorbereiding van de planologische procedures en de varianten voor de uitvoering zijn gestart. Het college verwacht in het tweede kwartaal van 2017 een voorstel aan de raad te kunnen voorleggen.

De fractie van ONS Voorschoten vroeg wat de gemeente denkt te gaan besparen op de huisvesting van de WODV. We hebben daarvoor in de begroting taakstellende bedragen opgenomen. Op dit moment is het programmaplan in de maak. Wij verwachten dat de Werkorganisatie eind 2016 aan het dagelijks bestuur van de Werkorganisatie een plan kan voorleggen. Wij zetten op dit moment dus veel tijd en energie in om dat voor elkaar te krijgen.

Er is nogal wat gediscussieerd over de ozb. Daarbij worden verschillende invalshoeken gekozen. Ik vind het opmerkelijk dat de heer Maassen een invalshoek kiest waarbij de ozb wordt uitgedrukt in een bedrag per inwoner. Dat kun je natuurlijk doen; daar is niets mis

mee. Het COELO, een instituut van de Rijksuniversiteit Groningen, produceert ieder jaar een rapportage die onder vakgenoten van het vak openbare financiën hoog aangeschreven staat. Wat de discussie hier betreft, zou ik ook willen verwijzen naar pagina 148 van onze begroting. Daar staan in het schema met kleurtjes de kengetallen van de gemeente Voorschoten. Het rode vlak is eigenlijk een indicatie van de voor Voorschoten nog bestaande belastingcapaciteit. Daaruit kun je afleiden dat de ozb-tarieven en de bedragen die worden betaald, aan de hoge kant zijn. Uit die tabel is immers af te lezen dat de ruimte die we nog hebben en die wordt gerelateerd aan het zogenoemde artikel 12-niveau, wat aan de krappe kant is.

De heer **Maassen** (SP): Dank voor de credits, maar ik kies niet voor deze benadering. Ik ben naar de site waarstaategemeente.nl gegaan, de site van het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten. Daar wordt dit soort zaken op deze manier met elkaar vergeleken. Dat lijkt mij een zeer betrouwbare bron voor die vergelijking. Ik snap wat de wethouder zegt over de belastingcapaciteit, die niet meer zo groot is. Is dat echter niet de belastingcapaciteit inclusief de riool- en afvalstoffenheffing, waarvan ik inderdaad heb aangegeven dat die in vergelijking met andere gemeenten in Voorschoten relatief hoog is en juist daarom verlaagd wordt?

Wethouder **Beimers**: Daar heeft de heer Maassen helemaal gelijk in. Daar wordt ook de zogenoemde woonlastenbenadering gevolgd. Het is ook logisch dat men dat doet, want er zijn gemeenten die juist heel veel onder die tarieven proberen te brengen. Er zijn echter ook gemeenten die de tarieven voor afvalstoffen en riool laag proberen te houden en dat compenseren met een naar verhouding weer wat hogere ozb. Dat is toegestaan. Dat behoort tot de gemeentelijke autonomie. Met de vergelijking die gemaakt is, is natuurlijk helemaal niets mis. Of je dat nou per inwoner doet of per huis, dat kan allemaal. Daar zeg ik niets lelijks over; integendeel.

Ik ben toe aan het eerste amendement, amendement 100490 van D66. Daar hebben de fracties ook al met elkaar over gediscussieerd. Het valt ons op dat er geen dekking voor dit amendement is voorzien. Het gaat om bezuinigingen die vanaf het niveau van € 38.000 trapsgewijs uiteindelijk oplopen naar € 150.000. Als je dit zou willen, is het wel van belang dat daarvoor dan ook de budgettaire dekking wordt aangegeven. Nu die er niet is, ontraadt het college aanneming van dit amendement.

Amendement 100492 betreft de Najaarsnota en het voorstel van de coalitiefracties om de reserve sociaal domein te maximeren op € 1,5 miljoen. Het college kan daarmee instemmen.

Het is goed om iets langer stil te staan bij amendement 100493 van de VVD, het CDA en ONS Voorschoten, want dat document is betrekkelijk ingewikkeld vormgegeven. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat we daar met elkaar misverstanden over hebben. Daarom zou ik de indieners willen voorstellen om onder I het besluit in die zin te preciseren dat achter het bedrag van € 720.862 tussen haakjes komt te staan "(voor 2017)" en dat in de

daaropvolgende alinea in de derde regel achter het bedrag van € 325.000 voor 2017 wordt toegevoegd "en volgende jaren"; dat is nodig om de maatregel structureel te maken. Ook is het verstandig om bij de eerste bullet met betrekking tot de bezuiniging van € 145.000 de woorden "met deze taakstelling op peil te brengen" te vervangen door "met deze taakstelling een lager onderhoudsniveau te brengen". Dan wordt een directe relatie aangegeven tussen enerzijds de voorgestelde ombuiging en anderzijds het daarbij passende, dus lagere en goedkopere onderhoudsniveau. Waarom zeg ik dat? Omdat dit straks van belang is voor de beoordeling door de provinciale toezichthouder.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Dank u wel voor het antwoord, maar in juli is een motie aangenomen om een bezuiniging op de beheerplannen te onderzoeken. We kunnen dus concluderen dat dat onderzoek kennelijk is afgerond en dat er is besloten dat dit mogelijk is. Is dit überhaupt mogelijk op de beheerplannen? GroenLinks brengt steeds naar voren dat goedkoop op de langere termijn duurkoop is. We moeten voorkomen dat we weer in die val lopen.

Wethouder **Beimers**: Daar heeft mevrouw Lamers zeker een punt. Op instigatie – meer dan instigatie – van de accountant, maar ook gegeven de toetsing van onze begroting door de provincie, heeft de afdeling OGB alle beheerplannen opgeschoond en opnieuw geïnterpreteerd. Dat is een zeer omvangrijke klus geweest. Daar volgt natuurlijk een resultaat uit. Dat is ook de reden waarom wij ongeveer € 1,5 miljoen moeten uitgeven. Dat is natuurlijk een nogal bepalende factor geweest voor het totale financiële beeld van Voorschoten; dat valt niet te ontkennen, naast andere factoren. Een besparing van € 145.000 kan niet zomaar. Dat betekent dat je daaraan de nadrukkelijk beleidsmatige keuze moet verbinden dat je ook het onderhoudsniveau naar beneden brengt. Je kunt immers niet hetzelfde onderhoudsniveau aanhouden met minder geld. Als dat zou kunnen, zou dat heel aantrekkelijk zijn, maar dat kan niet; dat is wel vaak de praktijk geweest. De essentie van wat het afgelopen jaar op verzoek van het college door de medewerkers is gedaan, is dat de onderhoudsprogramma's op orde zijn gebracht. Ik kijk ook even naar wethouder Bremer, want die zal in haar inbreng ongetwijfeld nader hierop willen ingaan, want dit is ook haar portefeuille. Voor de indieners van dit amendement is het van belang om te weten dat wij denken dat het nodig is om deze aanpassing, net als de andere twee aanpassingen, te doen.

Er wordt op verschillende manieren aangekeken tegen het voorstel dat het college zelf heeft gedaan. Dat mag natuurlijk en dat hoort er ook helemaal bij als je een politieke discussie met elkaar hebt, maar het college heeft er in het oorspronkelijke voorstel voor gekozen om het lastenniveau gelijk te houden. We hebben geconstateerd dat de tarieven voor afvalstoffen en riool naar beneden moeten, omdat nieuwe comptabiliteitsvoorschriften van toepassing zijn verklaard door het kabinet. Dat is dus wat de wetgever ons voorschrijft; daar hebben we mee te werken, maar hoewel wij dat natuurlijk graag zouden willen, verkeren wij niet in de positie dat wij onze inwoners lagere lasten kunnen toedelen. We moeten dit dus op de een of andere manier compenseren, omdat de systematiek onder het oude regime inhield dat wij meer rente toerekenden dan wij zelf feitelijk betaalden. Dat klinkt wat merkwaardig, maar

die praktijk werd in Nederland breed toegepast en was ook door de hogere overheden goedgekeurd. Nu dit krachtens de nieuwe regelgeving van de ministers van Binnenlandse Zaken en Financiën niet meer mag, moeten we ons daarop aanpassen. Gegeven het coalitieakkoord hebben wij binnen het totale lastenniveau voor Voorschoten, dat dus niet omhoog gaat maar gelijk blijft, compensatie gezocht via de ozb. Omdat de ozb weliswaar een objectgerichte heffing is maar mensen met wat hogere inkomens doorgaans ook in de duurdere huizen wonen, heeft het verhogen van de ozb indirect, bij wijze van tweede orde, het nadeel dat het een beetje op inkomenspolitiek lijkt. Dat is het echter niet. Dat mogen wij als gemeente trouwens niet eens doen en dat is terecht ook, maar dit zijn effecten die je natuurlijk niet kunt ontkennen. Kennelijk heeft de coalitie gemeend daarop een correctie te moeten toepassen, maar voor de goede orde houd ik wel vol dat het voorstel dat wij hebben gedaan, binnen de grenzen van het coalitieakkoord blijft.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb twee korte vragen over dit amendement. Begrijp ik uit de woorden van de wethouder dat hij het met mij eens is dat het aannemen van het amendement ten opzichte van het collegevoorstel een lastenverlaging voor burgers is? En hoe zit het met die € 75.000 precariobelasting? Betekent dit een extra precariobelasting, die via-via alsnog bij de burgers terecht komt? Of is dit dezelfde € 75.000 precariobelasting waarvan we ook al het kunstgrasveld van Voorschoten '97 hebben betaald?

Wethouder **Beimers**: In het voorstel van de coalitiefracties is er in plaats van € 325.000 extra ozb als compensatie voor dalende riool- en reinigingsrechten een correctie met € 75.000 en € 50.000 voor respectievelijk precario en leges. Dat is dus € 125.000 van de € 325.000. De andere € 200.000 wordt door de coalitiefracties gevonden door een uitgavenverlaging; dat is de optelsom van de andere bedragen. Daar kun je voor kiezen. Wij hebben die keuze niet gemaakt, maar het is een valide keuze. Dat kan en dat mag. De € 75.000 precariobelasting is extra, bovenop datgene wat vorig jaar is gedaan. Dat betekent dat wij uit hoofde van de precariobelasting via de kabelmaatschappijen € 75.000 extra denken te kunnen binnenhalen. Minister Plasterk heeft de Tweede Kamer in een brief aangegeven dat hij van mening is dat gemeenten met betrekking tot 2017 geen verdere verhogingen van de precariobelasting mogen doen, maar bevoegdheden van gemeenten kunnen niet worden weggestreept, zelfs niet door ministers en zelfs niet door ministers van Binnenlandse Zaken. Zolang de wet nog niet gewijzigd is, zijn wij dus van mening dat dit mag. Ik teken daar wel bij aan dat als de wet te zijner tijd met terugwerkende kracht wordt ingevoerd, hier wel een zeker risico in zit. Dat wil ik hier gezegd hebben. Ik zou dat overigens heel vervelend vinden. Ik vind dat een dergelijke wet niet met terugwerkende kracht moet worden ingevoerd, maar ik ben slechts een eenvoudige wethouder en geen wetgever. Ik wil dit wel gezegd hebben om misverstanden op dit punt te voorkomen en om aan te geven dat hierin ook nog wel een in enige mate kwetsbaar element verscholen ligt.

De heer **Maassen** (SP): In dit amendement wordt dus een lastenverlichting voorgesteld en die wordt gedekt door een verkapte lastenverzwaring, die via-via toch aan de burger wordt

doorberekend en die in de toekomst waarschijnlijk ook nog teruggedraaid wordt. Als de SP zo iets zou voorstellen, zouden veel fracties vooraan staan om dit "gratis bier" te noemen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Ik begrijp uit het betoog van de wethouder dat hij afstand neemt van het coalitievoorstel, met redenen. Dit geconstateerd hebbend, heb ik hierover nog een paar vragen. Hoe verhoudt de € 10.000 die in mindering wordt gebracht op de schakelklas van de vluchtelingen, zich tot de financieringssystematiek in het onderwijs? En wat gaat het al in 2017 invoeren van de extra taakstelling van € 30.000 op subsidies betekenen als de instellingen hier zo plotseling mee worden geconfronteerd? Wij maken ons zorgen.

Wethouder **Beimers**: Ik heb heel nadrukkelijk gezegd dat datgene wat de coalitiefracties hiermee voorstellen, kan en mag. Het is niet het voorstel van het college, maar de politiek-bestuurlijke praktijk in gemeenteland is dat het tot de bevoegdheden van de gemeenteraad behoort om amendementen in te dienen. Het budgetrecht ligt bij de raad. Dat mag dus en dat kan, maar ik heb wel gemeend aan te moeten geven dat hierop nog een paar correcties nodig zijn. Dat zijn volgens mij correcties in technische zin, maar daardoor zijn zij niet minder noodzakelijk. Voor zover dit gaat over de schakelklas voor vluchtelingen, denk ik dat mevrouw Bremer hier iets over kan zeggen. Uw andere vraag had betrekking op de subsidies. De Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat je een periode van zes maanden in acht neemt voordat je bezuinigingen kunt plegen. Dat betekent in feite dat wij voor 1 januari over de uitvoering van dit amendement moeten communiceren met de gesubsidieerde instellingen als wij dit per 1 juli volgend jaar willen doorvoeren. Dat betekent dat die € 30.000 eigenlijk moet worden toegepast in de tweede helft van 2017. Ik denk dat het op die manier zou kunnen. Dat spreek ik maar als technisch oordeel uit.

De **voorzitter**: De heer Middelburg en de heer Mol hebben vragen over dit onderwerp.

De heer **Middelburg** (PvdA): Ik heb deze vraag al gesteld, maar ik heb het antwoord gemist of niet gekregen. Die vraag is wel relevant voor dit amendement. Het college stelt voor om die woonlastenbenadering toe te passen, nu dit een verhoging van de ozb betekent. Is dit een omkeerbare optie? Is dat wat het college voorstelt? Als het college heel helder aangeeft dat het nu de ene kant op gaat, maar dat het ook de andere kant op gaat als het andersom gebeurt, kijken de indieners van het amendement daar misschien anders tegenaan. Dan neemt de discussie misschien een andere wending. Ik ben dus heel benieuwd of het college dit mechanisme naar twee kanten wil laten werken.

De heer **Mol** (VVD): Is de wethouder niet met de coalitiepartijen van mening dat het juist gunstig is dat met dit amendement wordt geprobeerd om een effect van de voorgestelde begroting te herstellen dat het college ongetwijfeld ook niet helemaal had bedoeld, namelijk dat, weliswaar onder de streep, de totale lastendruk niet zou stijgen, maar dat wel een enorme kanteling zou plaatsvinden naar een deel van Voorschoten? Dan zou een deel van

Voorschoten dus behoorlijk worden "verzwaard" in de ozb-aanslag, terwijl dat helemaal niet de oorspronkelijke bedoeling moet zijn geweest.

Wethouder **Beimers**: Wat de vraag van de heer Mol betreft: het is natuurlijk niet onze bedoeling geweest om een soort "tweede orde inkomenspolitiek" te voeren. Dat zijn dus onbeoogde effecten, maar we kunnen niet ontkennen dat als gevolg van het voorstel van het college lastendrukverschuivingen optreden. Dat is zonder meer waar. Daar hebben wij de raad al bij de bespreking van de Kadernota een tabel voor gepresenteerd. Wij hebben dus gezien dat dat effect optreedt. Ik heb zojuist uitgelegd waardoor dat komt. Als je platte tarieven vervangt door iets wat indirect op de een of andere manier gerelateerd is aan de waarde van een woning, treedt dat effect op. Ik geef de heer Mol graag toe dat het amendement van de coalitie dat effect niet heeft. Er zit nog een ander positief effect aan vast; de eerlijkheid gebiedt om dat ook maar te benoemen. Een verhoging van de leges leidt ertoe dat het kostendekkendheidspercentage toeneemt. Dat vind ik op zich ook een heel positief effect. Ik denk dat het ook positief is dat er verder uitvoering wordt gegeven aan het profijtbeginsel. Dat wil zeggen dat mensen die een bepaalde dienst van de gemeente vragen, een groter deel van de daardoor veroorzaakte kosten betalen via de leges die geheven worden. Er zijn dus zeker ook positieve aspecten van dit amendement te onderkennen. Ik heb ook een- en andermaal gezegd dat dit weliswaar niet het voorstel is van het college, maar op zich technisch wel correct is, mits de genoemde wijzigingen nog worden toegevoegd. Het is ook volstrekt legitiem: ik herhaal dat dit natuurlijk bij uitstek een politieke discussie is. De raad heeft dus het volste recht om voorstellen van het college te amenderen; dat doet de raad ook.

Met betrekking tot de kerntakendiscussie begrijp ik dat het besluit betrekking heeft op de twee eerste regels en dat de tekst daaronder moet worden gelezen als een toelichting. Ik zou in overweging willen geven om de derde alinea, die gaat over de beheerplannen, te verwijderen. Ik heb immers gelezen dat helemaal onderaan die pagina deze zinsnede staat: "De beheerplannen blijven, gezien de eerder voorgestelde taakstelling, buiten beschouwing van dit aandachtspunt." Het lijkt mij dat de derde alinea onder II daarmee enigszins in tegenspraak is. Ik zou de indieners voor alle helderheid dus in overweging willen geven om die alinea te schrappen. Volgens mij ben ik daarmee klaar met dit amendement.

De heer **Mol** (VVD): De heer Maassen zei in zijn eerste inbreng met betrekking tot het voorstel van het college dat mensen met een huis boven € 1 miljoen best wat tientjes extra kunnen betalen. Daarmee maakte hij een karikatuur van het feit dat mensen met een huis vanaf 3 ton al flink meer gaan betalen. Is de wethouder met ons van mening dat het niet aan de gemeenteraad is om te beoordelen of iemand met een huis van een bepaalde waarde best wat meer kan betalen? Eigenlijk gaf de wethouder zelf het antwoord al: inkomenspolitiek is niet aan de gemeente, maar dit was een onbedoeld neveneffect. Onze vraag is waarom de wethouder vindt dat met die laatste zin, "De beheerplannen blijven, gezien de eerder voorgestelde taakstelling, buiten beschouwing van dit aandachtspunt." de derde alinea kan worden geschrapt. Die zin heeft immers juist betrekking op die derde alinea; die hebben wij

daar juist neergezet om het punt van de beheerplannen, waarvoor wij zo verschrikkelijk veel waardering hebben, daar apart te benoemen. Wij vinden echter wel dat dan niet ook nog de extra taakstelling van de Werkorganisatie daarop betrekking heeft. Ik denk dat die scheiding juist helder genoeg is. Ik denk dat ik de wethouder daarmee mogelijk een nadere overweging mee kan geven.

De heer **Maassen** (SP): De heer Mol beschuldigt mij ervan dat ik een karakteratuur van de voorstellen maak, maar als iemand een karikatuur van de voorstellen maakt, is dat de heer Mol. Hij zegt immers dat huiseigenaren met een huis van 3 ton of meer fors meer gaan betalen. Mijnheer Mol, we hebben het in het voorstel van het college over € 15 per jaar. En zo fors is twee tientjes in de maand nou ook weer niet. Als je een huis van € 1 miljoen kunt betalen, kun je dat wel extra betalen. Ik heb liever dat de oplossing voor de problemen daar wordt gezocht dan dat we € 10.000 schrappen voor de scholing van vluchtelingenkinderen.

De heer **Mol** (VVD): De heer Maassen vergeet daarbij te zeggen dat dit bovenop een al behoorlijke ozb-aanslag komt, die de afgelopen jaren al is gestegen. Tegelijkertijd besef ik dat de politiek in Voorschoten wel heel overzichtelijk is als de VVD de ozb te hoog vindt en als de SP de ozb te laag vindt.

Wethouder **Beimers**: De discussie ging nog even over de vraag of de derde alinea van de tekst kan worden geschrapt of niet. Ik kijk ook even naar wethouder Bremer, want zij heeft hier een nog diepere studie van gemaakt dan ik. Wellicht kan zij de vraag van de heer Mol straks dus in definitieve zin beantwoorden.

De heer Zoetemelk heeft voorgesteld om een werkgroep te vormen die zich over de kaders van de financiën op wat langere termijn zou kunnen uitspreken. De vraag is of dat dan in technische zin is of meer in bestuurlijk-politieke zin. Ik begrijp hem zo dat hij zegt dat dit in eerste aanleg eigenlijk een technische analyse kan zijn. Het college gaat ervan uit dat het daar ook bij betrokken zal zijn, al was het maar in de persoon van de wethouder Financiën, en dat we daar ook op een integrale manier naar zullen kunnen kijken. Ik denk dat het ook buitengewoon nuttig zou zijn als voor die groep, mocht die tot stand komen – daar gaat de raad over – bijtijds ambtelijke bijstand zal worden ingeroepen. Ik denk dat het hoofd van de afdeling Financiën daarvoor buitengewoon goed geëquipeerd is. Die suggestie zou ik willen meegeven.

De heer **Middelburg** (PvdA): Ik heb in eerste termijn een vraag gesteld over het amendement over de woonlastenbenadering, dat u zojuist hebt besproken. Die vraag heb ik zojuist per interruptie herhaald. Misschien zakte de vraag even weg in het interruptiedebat tussen de VVD en de SP, maar ik krijg toch nog graag antwoord op de vraag of het de bedoeling van het college is om de woonlastenbenadering twee kanten uit te laten werken. De ozb gaat omhoog als de andere lasten omlaag gaan. Werkt dat ook omgekeerd? Als de andere lasten weer gaan stijgen, bent u dan ook van plan om de ozb-tarieven naar beneden bij te stellen? Op die vraag krijg ik toch nog graag antwoord.

Wethouder **Beimers**: Als de kosten van het onderhoud van de riolen, die worden gedekt via de rioolheffing, en de kosten voor de inzameling en verwerking van afval door welke oorzaak dan ook stijgen – deze discussie gaat natuurlijk in het bijzonder over het effect van de renteontwikkeling – zou bij stijgende rente het tarief weer omhoog gaan vanwege de kostendekkendheid die wordt nagestreefd. Dat betekent echter niet per definitie dat de ozb dan omlaag gaat. Dat lijkt wat asymmetrisch en dat is het misschien ook, maar de gemeenschappelijke noemer ligt in het feit dat Voorschoten in een positie zit waarin we ons inkomstenniveau echt op peil moeten zien te houden. Anders komt de gezondmaking van de gemeentelijke financiën, waar u allemaal met warmte over spreekt, niet tot stand.

Motie 100478 gaat over de titel Fairtrade Gemeente. Het college streeft ernaar dat Voorschoten de titel Fairtrade Gemeente mag voeren. Dit is echter in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de gehele gemeenschap van Voorschoten, dus niet specifiek van de gemeentelijke overheid. Om in aanmerking te komen voor deze titel, dient er een actieve werkgroep te zijn die ervoor zorgt dat Voorschoten aan de campagnecriteria voldoet en blijft voldoen. Aan het criterium dat zich specifiek richt tot de gemeentelijke overheid, voldoen wij reeds, want wij hebben onder andere een Fairtrade-toepassing van het inkoopbeleid. Daar mankeert het dus niet aan. Ik ben nu bezig met het rekruteren van een aantal mensen die zich hier sterk voor willen maken. Ik zal daar natuurlijk het initiatief bij nemen, maar het is de bedoeling dat er straks een werkgroep komt die dan zelfstandig aan de gang gaat; ik heb daar ook met de heer Von der Assen over gesproken. Ik heb de Fairtrade-werkgroep uit de gemeente Wassenaar bereid gevonden om daarbij te assisteren, in ieder geval bij de start. Ik kan inmiddels zeggen dat ik drie namen op een lijstje heb staan. Ik hoop die mensen een dezer dagen persoonlijk te benaderen met de vraag of zij hieraan mee willen doen. Op dat punt ben ik hoopvol gestemd.

Motie 100479 gaat over een duurzaamheidsambtenaar. Het college begrijpt de in die motie gedane suggestie aldus dat het erop aankomt om op een soepele en flexibele manier samenwerking tot stand te brengen tussen de ambtenaren die zich specifiek voor Voorschoten bezighouden met het duurzaamheidsbeleid en de ambtenaren van de Werkorganisatie die zich bezighouden met de bevordering van de economische ontwikkeling. Wij denken dat het een heel goede zaak is als in die nauwe onderlinge samenwerking binnen de gegeven formatie extra aandacht aan dit thema zal worden geschonken. Gegeven die randvoorwaarden, kunnen we met deze motie dus voldoende uit de voeten. Ik moet op dit punt ook een concrete vraag beantwoorden. Er schijnt een vacature te zijn. Die vacature zal worden ingevuld, maar dat gaat om een functionaris die meer specifiek voor Wassenaar activiteiten zal verrichten. Extra inzet is er dus niet, maar wij zijn van mening dat dat ook niet nodig is en dat dit binnen de formatie als aandachtspunt goed tot ontwikkeling kan komen. Wethouder Nieuwenhuizen en ik hebben daarover al een overleg met elkaar gepland. Wij waren dus al bezig om hieraan te werken. Wij zien deze motie dus ook als een stimulans om op die weg verder te gaan.

Motie 100483 van de SP en GroenLinks gaat over de klimaatop. Wij denken dat het onderwerp "klimaat" heel goed kan meelopen met het nu opgestarte participatietraject met betrekking tot het nieuwe Milieubeleidsplan. We zijn van mening dat er daarmee genoeg gelegenheden zijn om het gesprek over de klimaataspecten binnen Voorschoten aan te gaan en om daar gepaste aandacht aan te besteden. Ik kan als voorbeeld al een concreet project noemen, namelijk het project met betrekking tot de zonnepanelen. Ik noem ook onze samenwerking met Klimaat in Jouw Straat en de aanpak op wijkniveau voor de verduurzaming van woningen, waar we dit seizoen mee zijn gestart.

Motie 100484 gaat ook over het milieu. Wij zijn positief over die motie. Ook de voorzitters van de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen zijn ervoor om het mogelijk te maken dat je warmte krijgt zonder aardgas. Daarvoor moet de aansluitplicht worden afgeschaft; dat is ook een mooie deregulering. Zij doen ook een oproep om dit wettelijk mogelijk te maken bij nieuwbouwwijken. Ik denk dat wethouder Bremer daar straks nog iets over zal zeggen. Wij steunen de VNG dus op dit punt.

De heer **Van der Meij** (D66): Wethouder, u behandelt de moties op nummervolgorde. Komt u in uw bijdrage nog terug op motie 100480? Die hebt u op dit moment immers overgeslagen. Ik zeg niet dat u die helemaal hebt overgeslagen, maar in de volgorde had ik die motie al verwacht. Misschien kunt u aangeven wat de visie van het college is op het verlagen van de eigen bijdrage.

Wethouder **Beimers**: Op motie 100480 zal wethouder Nieuwenhuizen ingaan.

Ik ga verder met motie 100484. Ook Liander heeft het manifest voor wonen zonder aardgas ondertekend. Zoals bekend is Liander de netbeheerder voor Voorschoten. Dat is daarmee ook een onmisbare en gewaardeerde partner in deze discussie. Het bureau Over Morgen ontwikkelt een WarmteTransitieAtlas voor Voorschoten; ik denk dat dat begrip voor velen van u volkomen nieuw is. Deze atlas zal inzicht geven in kansen voor verduurzaming van de warmtevoorziening en zal daarmee als basis kunnen dienen voor nog te maken keuzes over dit onderwerp. Wij zijn overigens ook bezig met de verduurzaming van de bibliotheek en van het Ambachts- en Baljuwhuis. Daar zijn concrete onderzoeken voor gedaan en wij ontwikkelen op dat punt ook nog voorstellen. Tot slot meld ik dat het Duurzaam Bouwloket het energieloket van de gemeente Voorschoten is waar burgers informatie kunnen vinden over energiebesparing en over opwekking van duurzame energie. We hebben in het voorjaar een informatieavond over zonne-energie gehad. Op dit moment voert het Duurzaam Bouwloket in de wijk Adegeest een actie uit die is gericht op energiebesparing bij woningeigenaren.

De heer **Mol** (VVD): Ik wil de wethouder eigenlijk vragen of hij met de VVD-fractie van mening is dat hij al buitengewoon veel initiatieven op het gebied van duurzaamheid ontplooit. Hij noemde een aanzienlijke rij en hij is volgens mij dus hard op weg om behoorlijk wat te realiseren voor deze mooie gemeente.

Wethouder **Beimers**: Dank u wel, mijnheer Mol. Ik ben dat helemaal met u eens. Ik zou in dit verband ook kunnen verwijzen naar de informatiebrieven die wij vorige maand naar de raad hebben gestuurd en waarin wij een overzicht hebben gegeven van de activiteiten die wij hebben ondernomen. Op dat punt wil ik ook een compliment geven aan de medewerkers, want dat is allemaal gebeurd met 1,5 formatieplaats. Ik was daar zelf eigenlijk best van onder de indruk.

Over fietsparkeren bij station Voorschoten hebben de SP en de PvdA een motie ingediend. Ik kan meedelen dat het college zich hiervoor de afgelopen periode nogal heeft ingespannen en zowel ProRail als de provincie Zuid-Holland – die twee partijen staan niet bekend vanwege enorme flexibiliteit – heeft aangesproken ten behoeve van voorspoedige uitvoering van de capaciteitsuitbreiding van de fietsenstalling. Dat zullen we ook blijven doen. Inmiddels is ProRail in een vergevorderd stadium van de voorbereidingen voor die uitbreiding. Het project betreft een ruime verdubbeling van de huidige situatie, maar dat wist de raad natuurlijk al. Het ontwerp is ontstaan in samenwerking tussen ProRail en de gemeente Voorschoten en is onlosmakelijk verbonden met het ontwerp van het P&R-terrein, dat inmiddels is uitgebreid. Het project gaat uit van cofinanciering door ProRail en de provincie Zuid-Holland. De gemeente draagt financieel niet bij aan dit project; dat is natuurlijk het allermooiste, dat het ons geen geld kost. Inmiddels hebben wij vernomen dat de provincie en ProRail een akkoord met elkaar hebben bereikt over de kostenverdeling; ook dat is een belangrijk momentum. Zodra de provincie een definitieve beschikking over het budget heeft afgegeven, zal ProRail een aanvraag bij de gemeente Voorschoten doen voor een omgevingsvergunning. Wij verwachten dat de werkzaamheden in 2017 zullen worden uitgevoerd. Wij blijven in gesprek met ProRail en de provincie Zuid-Holland om het proces te bewaken, zodat de fietsparkeerplaatsen zo snel mogelijk tot stand komen. Wij zien motie 100485 dus als ondersteuning van het beleid van het college en hebben uiteraard geen bezwaar tegen aanneming daarvan.

De **voorzitter**: Mevrouw Lamers heeft een vraag. Of overval ik u nu, mevrouw Lamers?

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Niemand overvalt mij ooit. Ik wil het hebben over de opmerking van de heer Mol over de activiteiten ten aanzien van duurzaamheid. Het is duidelijk dat de VVD blij is met iedere stap die wordt gezet. GroenLinks is heel blij met de inzet; de wethouder geeft aan dat het gaat om 1,5 fte voor duurzaamheid. Je zou je kunnen afvragen of dat niet meer moet zijn, gelet op de huidige opgave. Wij relateren de inzet ook altijd aan dat wat moet gebeuren. Wij meten ons dus geen makkelijk oordeel aan.

De heer **Maassen** (SP): Ik bedank de wethouder voor de behandeling van de motie over de fietsenstalling. Hij geeft aan dat het mooi is dat hier in Voorschoten iets gerealiseerd wordt wat anderen betalen. Vanuit het standpunt van de gemeente is dat natuurlijk zo, maar het is nog mooier als anderen betalen maar als je zelf wel zeggenschap hebt over de inhoud. Daar heb ik een vraag over, want in de motie staat dat een van de huidige problemen met de

fietsenstalling is dat de fietsboxen het zicht ontnemen in die rare bocht van het fietspad. Ik vraag de wethouder om in zijn contacten met ProRail en de provincie erop aan te dringen dat dat verkeerspunt veiliger wordt bij de realisatie van de nieuwe fietsenstalling.

Wethouder **Beimers**: Dat is een goede vraag van de heer Maassen. Daar is reeds in voorzien door het ontwerp dat in samenspraak met ons is gemaakt. Dat komt dus helemaal goed. Die bocht wordt rechtgetrokken. Dit wordt opgelost; binnen dat plan komt dit voor elkaar. Daarom is het een vrij duur plan geworden, omdat er ook civieltechnische werken moeten plaatsvinden. Er moeten bijvoorbeeld walletjes opnieuw worden geslagen. Het is dus heel kostbaar; gelukkig dat anderen dit betalen.

De heer Maassen heeft een vraag gesteld over de verbinding per openbaar vervoer tussen Wassenaar en Voorschoten. De suggestie om een link te leggen met Duinrell, is nieuw en interessant. Die zullen wij dus verder gaan bekijken. Het is wel zo dat in het verleden inderdaad al een proef heeft plaatsgevonden en dat die niet echt succesvol is geweest. Ik kan mij herinneren dat de heer Maassen vorig jaar de suggestie heeft gedaan om bij de eerstvolgende aanbesteding van het openbaar vervoer met de vervoerders en aanbestedende instanties overleg te plegen om de verbinding tussen Den Haag en Leiden te laten lopen via Voorschoten, Wassenaar en dan naar Leiden. Ik heb daar toen positief op gereageerd. Dan maak je een soort lus en dan kun je zowel in Voorschoten als in Wassenaar passagiers oppikken. Dat zou een heel mooie oplossing zijn. Dat vind ik eigenlijk nog aantrekkelijker dan de suggestie die de heer Maassen dit jaar doet, maar wij zullen dit bij dit dossier blijven betrekken. Ik kan daar niet al te zeer op vooruitlopen, want aanbesteding van openbaar vervoer is een uitermate complex geheel.

De heer **Mol** (VVD): Het verbaast ons niet dat de SP als uitgangspunt huldigt dat het fijn is als je over de inhoud mag gaan als anderen maar betalen, maar ik wil even terugkomen op de motie. Bij ons kwam de suggestie aan de orde om dit breder te trekken en ook naar de verbinding van zorgverleners te kijken. In plaats van alleen te kijken naar een verbinding tussen Voorschoten en Wassenaar kan bijvoorbeeld ook worden bekeken hoe we Voorschoten beter kunnen laten aansluiten op het ziekenhuis in Leiderdorp en op Bronovo in Den Haag. Daarmee zouden we meegaan in een trend door te proberen om die aansluitingen te verbeteren, waarbij deze verbetering misschien mooi meegenomen kan worden.

Wethouder **Beimers**: Ik vind dit een interessante benadering. Die ligt natuurlijk ook op het terrein van de wethouder voor zorg. Wellicht kan ook mevrouw Nieuwenhuizen daar straks dus nog iets over zeggen. Dit is heel sterk per gemeente georiënteerd, maar er zijn ook inwoners die gebruikmaken van de voorzieningen van het Hospice in Wassenaar. Hun familieleden zijn natuurlijk ook oud en zullen baat hebben bij vervoer naar Wassenaar. Andersom doet dit zich natuurlijk ook voor. Ik vind dit dus een zinnige suggestie, die ik graag zou willen betrekken in onze totale benadering, maar ik denk dat ook wethouder Nieuwenhuizen daar straks iets over wil zeggen.

De **voorzitter**: Daar heeft zij nog heel weinig tijd voor als u niet bijna klaar bent.

Wethouder **Beimers**: Ik had heel veel moties op mijn terrein.

In motie 100489 van D66 wordt voorgesteld om een bedrag ter beschikking te stellen voor ondersteuning van duurzame ondernemers. Die suggestie ligt een beetje in dezelfde sfeer als de motie van de VVD, het CDA en ONS Voorschoten over de link tussen duurzaamheidsambtenaren en ambtenaren economische zaken. Ik merk overigens op dat voor de voorziene uitgave geen dekking wordt aangegeven. Derhalve ontraden wij deze motie.

De heer **Van der Meij** (D66): Wij geven in de motie wel degelijk dekking aan, namelijk het onderhoud van wegen. Dat valt dus onder beheerplannen.

Wethouder **Beimers**: Ja, excuus, dat hebt u inderdaad gedaan, maar wij zien die voorgestelde dekking als niet-acceptabel, omdat dat nog een extra beroep doet op het budget dat wij hebben voor het onderhoud van het openbaar gebied. De ruimte is daar niet voor. Dat kan dus niet. U brengt deze motie ongetwijfeld in stemming, maar de raad moet weten dat het college de motie in ieder geval ontraadt.

Ik kom bij de motie van het CDA, de VVD, ONS Voorschoten, de SP en de PvdA over het Lammenschansplein. Het onderzoek waarnaar in de motie wordt gevraagd, is al gaande. Wij zijn via onze medewerkers in contact met ambtenaren, zowel van de provincie als van de gemeente Leiden. In de laatst gehouden vergadering van de Stuurgroep RijnlandRoute, op 31 oktober jl., heb ik gezegd dat de gemeente Voorschoten in de persoon van de portefeuillehouder Verkeer en Vervoer graag betrokken wil worden bij het overleg tussen Leiden en Zuid-Holland. Dat is zowel door gedeputeerde Vermeulen als door wethouder Strijk toegezegd. Dat gaan wij dus doen. Ik heb in die stuurgroep ook aangegeven dat wij de aanpak die nu wordt voorgestaan maar waartoe nog niet definitief is besloten, vooral zullen toetsen op de mate van verkeershinder die noodzakelijkerwijs optreedt als gevolg van werkzaamheden. Dat is een heel gevoelig punt, want Voorschoten moet aan de noordzijde wel bereikbaar blijven. Bij dit type grootschalige infrastructurele ingrepen kun je niet al te veel doen zonder dat er ook hinder is. Ik denk dat dit een kwestie is van verder eraan werken, bij de bal blijven en ervoor zorgen dat er toch sprake blijft van bereikbaarheid van Voorschoten, maar er ligt wel een risico. Het voordeel is dat, als het allemaal goed gaat, de verbeteringsmaatregelen natuurlijk eerder kunnen worden gerealiseerd.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Daar zou ik ook de fietsbereikbaarheid graag bij betrokken willen hebben.

Wethouder **Beimers**: Ja, dat lijkt mij hartstikke goed. Ik denk dat op sommige dagen een situatie ontstaat waarin je Voorschoten aan de noordkant alleen per fiets kunt bereiken. Dat is het voordeel van een fiets, maar het gaat er natuurlijk ook om dat de bereikbaarheid per

auto tenminste op enige basis gewaarborgd is. Ik denk dat wij die invalshoek zullen kiezen bij onze participatie in die bestuurlijke werkgroep en ook bij de ambtelijke activiteiten die daarvan de grondslag zijn.

Motie 100495 gaat over zorggeld in de begroting. Omdat ik al lang aan het woord ben, kan wethouder Nieuwenhuizen die motie misschien behandelen. Tot slot zou ik de raad, wat de besluitvorming betreft, in overweging willen geven om bij het vaststellen van de belastingverordening de verordeningen met betrekking tot de afvalstoffenheffing en de rioolheffing nog even aan te houden tot de decembervergadering, waarin we ook de verordeningen aan de orde zullen hebben met betrekking tot de belastingen waarbij het onroerend goed een rol speelt. Dat is eigenlijk ook de manier waarop we dit normaal gesproken deden: in december de belastingverordeningen vaststellen. Op verzoek van de raad hebben we nu een poging gedaan om al datgene wat al wel besloten kan worden, aan de raad voor te leggen. Wat ons betreft, blijven de hondenbelasting, de toeristenbelasting, de marktgelden en de begraafplaatsrechten over. Dan zouden de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tezamen met alle resterende heffingen in december kunnen worden behandeld.

Wethouder **Nieuwenhuizen**: Voorzitter. Ik dank de raad voor de heel goede inbreng van vanavond. In het verlengde van de discussies die wij vorige week hebben gevoerd, zeker op het gebied van Mens en Samenleving, is heel veel aandacht gevraagd voor het sociaal domein. Daarom ga ik eerst in op de vragen en opmerkingen daarover. De afgelopen jaren hebben we heel hard gewerkt aan de overkomst van de taken en aan goede, bereikbare en passende zorg en ondersteuning. Dat heeft steeds centraal gestaan. Zo veel mogelijk mensen aan het werk hebben; dat heeft centraal gestaan, net zoals we steeds meer op het preventieve terrein aan het werk gingen en dus steeds meer voorkwamen dat mensen in de zware zorg terechtkwamen. Daar was al onze inspanning op gericht. Volgens mij hebben alle woordvoerders vanavond, ook in de inbrengen, de woorden "bereikbaarheid" en "toegankelijkheid" gebruikt. Die hebben centraal gestaan: er is heel hard gewerkt aan de toegankelijkheid van de zorg en de vindbaarheid van onze organisaties. Daarbij heb ik het natuurlijk ook over de huisartsenpost, die ik zojuist gelukkig al hoorde noemen, en over bereikbare zorg. We zijn ongelooflijk blij dat de huisartsen hebben besloten om naar het Leidse samenwerkingsverband over te stappen. Daarmee is die zorg veel dichterbij de mensen gekomen en is de huisartsenzorg onlosmakelijk verbonden in de hele keten.

Er is ook aandacht voor de brede welzijnsorganisatie, die natuurlijk echt op het preventieve terrein en in de buurten actief is, bouwt aan een sterk sociaal team, signaleert en sterker maakt. Juist die lokale kleuring, juist de door haar ingezette vrijwilligers, juist de door haar georganiseerde mantelzorgondersteuning en juist de integraliteit daarvan maken dat we mensen vroeg in beeld hebben en dat we ook zeer veel waarde hechten aan die lokale welzijnsorganisatie. Samenwerking met Wassenaar en met Leidschendam-Voorburg is daarbij natuurlijk absoluut niet uitgesloten. Het college juicht die samenwerking alleen maar toe. Wij weten ook dat onze welzijnsorganisatie, zeker met Wassenaar, heel actief

samenwerkt, maar wij zullen dit ook bij Leidschendam–Voorburg en de organisatie Woej nog eens onder de aandacht brengen.

De PvdA uitte de zorg dat er geen beleid voor zorgmijders, vluchtelingen et cetera is. Ik wil erop wijzen dat juist die toegang buitengewoon goed geregeld is. Met de professionals en door beter in de buurt vertegenwoordigd te zijn, proberen wij er juist voor te zorgen dat er geen zorgmijders zijn. We zullen natuurlijk nooit weten of we uiteindelijk iedereen bereiken, maar de kunst is natuurlijk om de inwoners en de buurten te kennen en om ervoor te zorgen dat mensen uiteindelijk naar de juiste zorg worden toegeleid. Ik benadruk daarbij de grote rol die huisartsen hierin spelen. Wij werken buitengewoon goed samen met hen en ook zij weten mensen naar de goede instanties te leiden, want ook zij krijgen vaak signalen op dit terrein. Ik wijs natuurlijk ook op de een paar jaar geleden aangenomen wet inzake preventie via schuldhulpverlening. Ook via het voorkómen van schulden krijgen wij mensen dus heel vroegtijdig in beeld. Ook de statushouders worden begeleid bij het vinden van werk. Dit totale palet zit in ons beleid en daar wordt hard aan gewerkt. Ik hoop dus dat de heer Middelburg daar iets genuanceerder over kan praten, want ik denk dat hier volop aan gewerkt is en wordt. Het is onze taak om die toegang en die bereikbaarheid constant echt goed in beeld te houden. Daar wordt heel hard aan gewerkt.

Er werd gevraagd – volgens mij door D66 – hoe we de toegankelijkheid borgen. We hebben natuurlijk de Adviesgroep Toegankelijkheid, de Voorschotense wooncommissie, maar in breder verband wordt heel hard gewerkt aan Agenda 22, waarover de raad net een informatiebrief heeft ontvangen en waarin we toegankelijkheid juist helemaal centraal stellen.

De heer **Middelburg** (PvdA): Ik wil niets afdoen aan het goede werk dat wordt gedaan en waar het college op wijst. Ik ben ook blij dat het college erop wijst dat dat werk gebeurt. Ik wil wel melden dat ik deze begroting beoordeel. Wij vonden daarin heel weinig terug van deze onderwerpen. Daar was mijn bijdrage op gebaseerd. Ik wil daarmee niet zeggen dat de mensen die zich hiervoor inzetten, niet hun uiterste best doen om de door mij genoemde mensen te vinden en te helpen. Wij vonden daar naar onze smaak gewoon te weinig concreet van terug in de begroting. Dat was het punt.

Wethouder **Nieuwenhuizen**: Ook in de begroting staat van alles over preventie, vroegsignalering, de brede welzijnsorganisatie et cetera. Op zich staat het er dus in, maar u moet dat ook met deze blik lezen. Dus dank u wel voor deze toevoeging.

Ik ga nu de moties en amendementen langs die betrekking hebben op dit terrein van het sociaal domein; het lijkt mij praktisch om dat per beleidsterrein te doen. Motie 100480 van D66 gaat over de eigen bijdrage. Zoals bekend doen wij op dit moment een onderzoek naar de relatie tussen het financiële overschot van 2015 en de eigen bijdrage. Wij vinden sowieso dat we dat onderzoek moeten afwachten om te zien of er echt een relatie is en of mensen afzien van zorg omdat de eigen bijdrage te hoog is. Daarnaast wordt in de motie geen

dekking genoemd. We hebben ook geen idee hoe groot de groep is waar het om gaat. Bovendien heeft het Rijk de maximale eigen bijdrage al iets teruggebracht. We kunnen dus niets anders doen dan deze motie ontraden.

De heer **Van der Meij** (D66): U zegt dat het college bezig is met het uitzoeken van die eigen bijdragen, maar als ik het mij goed herinner, zou u gebruikmaken van een onderzoek in de Bollenstreek. Mijn vraag is dus of u gebruikmaakt van dat onderzoek in de Bollenstreek. Of hebt u een eigen onderzoek in Voorschoten? Ik heb nog een vraag. U hebt aangegeven dat u op dit moment nog niet weet om welke groep het gaat. Dan lijkt het mij heel zinvol dat de motie zo wordt geïnterpreteerd dat we bekijken om welke groep het gaat, hoe groot die groep is en wat de financiële consequenties zijn. Op dat moment kan dit uitstekend terugkomen in de commissie Mens en Samenleving. Dan kunnen we op basis van feiten deze goede suggestie van D66 verder bespreken.

De heer **Mol** (VVD): Onze collega van D66 zegt eigenlijk gewoon dat zijn motie overbodig is totdat dat onderzoek er is en totdat wij dat hebben besproken in de commissie Mens en Samenleving, want dan beslissen we wel weer.

De heer **Van der Meij** (D66): Als wij op dit moment niet weten om hoeveel mensen het gaat, laten we dat dan goed uitzoeken. Laten we bekijken of dit een haalbare kaart is. Ik denk dat het in Voorschoten echt niet om duizenden personen gaat. Als het een zinvolle groep is die we op een zinvolle manier kunnen ondersteunen, is dat absoluut de moeite van het onderzoeken waard, want het gaat om een kleine groep en om een kwetsbare groep.

Wethouder **Nieuwenhuizen**: De opdracht die de raad aan ons heeft gegeven, is om te onderzoeken of er een relatie is tussen het overschot in 2015 en de eigen bijdrage, die op een maximaal bedrag is gesteld. Dat gebeurt inderdaad in navolging van het onderzoek dat in de Duin- en Bollenstreek is gedaan. Natuurlijk brengen we op dit moment in kaart hoe dit precies zit en of er een relatie is tussen het overschot van 2015 en die maximale eigen bijdrage. We kunnen dus nog helemaal niet zeggen of er een relatie is. Het nu al terugbrengen van de eigen bijdrage naar 50% van het maximale bedrag kunnen we op dit moment dus alleen maar ontraden. Het Rijk heeft op Prinsjesdag de maximale eigen bijdrage sowieso al verlaagd. De inkomsten van de eigen bijdrage komen ook bij de gemeente binnen. Daarbij moet u uitgaan van ongeveer 4 ton. Er zijn natuurlijk mechanismen: als we de eigen bijdragen verlagen, krijgen we ook minder binnen. Als de inschatting naar aanleiding van het onderzoek is dat meer mensen hiervan gebruik gaan maken, gaan de kosten ook omhoog. Het lijkt mij dus echt heel verstandig om dat onderzoek af te wachten voordat de raad een dergelijke motie aanneemt, die op dit moment te ver gaat omdat we dit op dit moment gewoon niet weten. We hebben ook geen financiële dekking.

De heer **Van der Meij** (D66): Wanneer krijgen wij dat onderzoek? En als dat onderzoek nou toch loopt, wat is dan het probleem met het expliciet meenemen van onze vraagstelling?

Wethouder **Nieuwenhuizen**: Ik heb niet gezegd dat dat een probleem is. Ik heb alleen gezegd – dat heb ik de raad eerder ook toegezegd – dat wij verwachten dat wij dat onderzoekje begin 2017 klaar hebben. Ik noem het bewust "onderzoekje", want we proberen het klein en heel gericht te houden. Misschien is het een goed compromis als we uw vraagstelling daarbij meenemen: wat gebeurt er als we de eigen bijdrage 50% verlagen?

Motie 100481 van D66 gaat over de samenwerking met Wassenaar en Leidschendam-Voorburg. Ik ben daar zojuist eigenlijk al op ingegaan. Ik heb gezegd dat wij het heel belangrijk vinden dat onze lokale welzijnsorganisatie volop op kracht is en dicht bij de mensen staat. De lokale inkleuring is heel belangrijk. Ik heb ook aangegeven dat de samenwerking met Wassenaar er sowieso al is. Er wordt ongetwijfeld ook met Leidschendam-Voorburg gesproken. Wij juichen samenwerking alleen maar toe, maar met het oprichten van een dependance zouden we onze eigen welzijnsorganisatie in feite uitkleden. Ik denk dat het juist vanwege de integraliteit van het werken en de omvang van de welzijnsorganisatie van belang is om in de huidige vorm door te gaan. We kunnen dus niets anders doen dan ook deze motie ontraden.

Amendement 100492 gaat over het maximeren van de reserve sociaal domein op € 1,5 miljoen. Dat heeft het college al eerder voorgesteld. We zijn ons ervan bewust dat we het sociaal domein zeer scherp hebben begroot op basis van de ervaringsgegevens van 2015. Echte trends kunnen we natuurlijk nog niet waarnemen, maar we denken dat € 1,5 miljoen voorlopig echt voldoende dekking is om onverwachte zaken op te kunnen vangen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Als dat besluit uit juli wordt teruggedraaid, kunnen we constateren dat dat wel wat zwalkend is, maar dat is aan de fracties. Zijn bij die berekening de dubbele vergrijzing, de verwachte bezuinigingen, de openeinderegelingen en nog andere ontwikkelingen die van invloed zijn, voldoende betrokken?

Wethouder **Nieuwenhuizen**: Zoals ik zojuist aangaf, hebben wij zowel in 2015 als in 2016 – zoals u ook kunt lezen in de Najaarsnota – behoorlijke overschotten. We kunnen dus wel zeggen dat daar kennelijk ruimte in zit. Wij gaan ervan uit dat we met € 1,5 miljoen onverwachte zaken voorlopig kunnen opvangen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Zou ik dan een reactie kunnen krijgen op de uitspraak van de heer Plasterk dat dit nooit de bedoeling is geweest van het zorggeld? Dat is een uitspraak van twee weken geleden.

Wethouder **Nieuwenhuizen**: Daar hebben we destijds ook bij de behandeling van de jaarrekening over gesproken, toen er budget over was. Heel veel zaken zijn op basis van aannames gebeurd. Heel veel zaken zijn destijds begroot op basis van aannames. Er werd ook een verschuiving verwacht van de Wet langdurige zorg naar bijvoorbeeld de Wmo, maar uiteindelijk bleken toch meer mensen onder de Wet langdurige zorg te vallen. Er waren dus aannames vanuit het Rijk die kennelijk niet klopten. Onze inzet – daar ging mijn betoog van

zojuist ook over – is om ervoor te zorgen dat iedereen bekend is met de zorg en ondersteuning die de gemeente gaat en kan bieden. Wij hebben ons er zeer voor ingezet – en dat doen we nog steeds – om daar sterk in te zijn, zodat mensen weten waar de gemeente voor staat.

De heer **Mol** (VVD): Misschien helpt het mevrouw Lamers als ik zeg dat de duiding van het amendement is dat de reserve doorlopend op € 1,5 miljoen staat. Het gaat dus niet om een buffer van € 1,5 miljoen die wij nooit meer gaan vullen en waarmee we tot in de eeuwigheid tegenvallers in het sociaal domein opvangen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Dat begrijp ik. Dank u wel voor de toelichting, maar dat was al begrepen. We zien diverse ontwikkelingen, bijvoorbeeld het feit dat de dagopvang naar de Wet langdurige zorg gaat en een hogere eigen bijdrage gaat vragen van mensen, die zij niet altijd kunnen opbrengen. Er zijn dus heel veel ontwikkelingen die wij nog niet overzien. Daarom is de opmerking van de heer Plasterk over de gelden voor het sociaal domein heel helder: wees daar voorzichtig mee en besteed ze niet aan iets anders.

Wethouder **Nieuwenhuizen**: Ik denk dat ik voldoende heb gereageerd. Ik wil dus heel graag doorgaan. Er zijn nog een paar vragen en een paar moties en amendementen. In het kader van de economische portefeuille is even gesproken over de centrumplannen. Het integrale plan voor het centrum, wat de gemeentelijke taken betreft, komt begin volgend jaar. Verder hebben wij alle door de taskforce voorgestelde plannen zo'n beetje uitgevoerd, met name de bewegwijzering et cetera. Dat kunt u binnenkort allemaal zien wanneer de bewegwijzering in het dorp geplaatst gaat worden.

In dit kader vroeg de heer Middelburg naar de stand van zaken van Beresteijn. Daar heeft de raad recent een informatiebrief over ontvangen. Afgelopen jaar zijn er zeven gesprekken geweest met de bewoners van de Benvenutolaan; daar maakte ONS Voorschoten een opmerking over. Amvest is nu aan het werk om te bekijken welk plan het uiteindelijk gaat indienen.

Ook de dienstverlening en deregulering zit in mijn pakket. U weet allemaal – daar hebben we u over geïnformeerd – dat de dienstverlening momenteel heel goed wordt beoordeeld. Dat geldt ook voor de digitale dienstverlening; op dat punt zijn we gestegen naar de achtste plaats in Nederland en we hebben een 7 bij waarstaatjegemeente.nl, waar het gemiddelde een 6,7 is. Daar zitten we dus iets boven. We zijn nooit tevreden, want we willen omhoog. De motie waarmee het CDA aandacht vraagt voor digitalisering door mensen die daar niet handig in zijn, te helpen om gebruik te maken van de digitaliserende overheid, is heel sympathiek. We geven via de bibliotheek al cursussen Digisterker. In de motie wordt daaraan toegevoegd dat ook andere vrijwilligersorganisaties hiervoor kunnen worden gebruikt. Het college heeft de motie zo gelezen dat op de dag van NLdoet ook ambtenaren hiervoor worden ingezet om te bekijken of zij hieraan invulling kunnen geven. Dat lijkt mij een leuk

doel. Laten we gewoon bekijken hoe we hier verder invulling aan kunnen geven. Wij kunnen deze motie dus gewoon overnemen, ook al doen we al een gedeelte daarvan.

De VVD vroeg wanneer de gedereguleerde APV komt. Die komt in februari. Dan staat zij volgens mij op de raadsagenda. Wij moesten namelijk nog een stukje burgerparticipatie doen; volgens mij werd dat "burgerraadpleging" genoemd. Volgens mij heb ik nu alle punten afgehandeld.

De **voorzitter**: Daar zal uw collega Bremer heel blij mee zijn. Zij heeft nog 7.36 minuten.

Wethouder **Bremer**: Voorzitter. Dat is drie minuten minder dan vorig jaar. Volgens mij moet ik dus nog sneller spreken. Ik dank alle fracties voor de algemene beschouwingen. Het is altijd weer een verademing om te horen hoe de fracties over de politiek denken en over hoe het college zijn werk doet. Voor de één gaat het prima en voor de ander wat minder. Daar zal ik uiteraard op reageren.

De VVD verzoekt om met de ondernemers in gesprek te gaan om te bekijken of de afdeling Vergunning nóg beter kan functioneren. Daar heb ik uiteraard geen bezwaar tegen. We zijn al verbeterd en gedigitaliseerd. We gaan dus bekijken of dat nog beter kan.

ONS Voorschoten vroeg naar de stand van zaken met betrekking tot de natuurspeeltuin. We hebben een andere locatie gekozen, samen met hoteleigenaar Van der Valk. Het gebeurt nu op zijn eigen terrein. Wij gaan ruilen met het stukje waar wij de natuurspeeltuin voor de Lions gedacht hadden. Daar mag Van der Valk dan zijn schaapjes neerzetten. Die lopen nu daar waar de natuurspeeltuin komt. Het gaat dus om een ruiling van twee terreinen, voor de duur van tien jaar.

Wat Ter Wadding betreft: zoals bekend gaan we dit jaar beginnen met het herstel van het bospark. De aanbesteding is afgerond. Wij zullen daar al dit jaar een aanvang mee maken. Voor de ontwikkellocaties Intratuin en Segaarterrein hebben wij nog niets getekend. Dat staat nog in de kinderschoenen. Intratuin heeft een verkeersonderzoek gedaan. Wethouder Beimers en ik worden daar binnenkort over bijgepraat. Dat is de keuze van de inwoners van de Leidseweg-Noord geweest, mijnheer Van der Meij, want daar is een uitgebreid burgerparticipatietraject voor gevolgd. Op het Segaarterrein draait een pilot met bouwbedrijf Niersman, dat wederom eerst in gesprek moet met de bewoners van de Leidseweg-Noord. Pas als hij, zoals de heer Eversteijn zei, alles heeft geregeld en een akkoord heeft bereikt met de inwoners, zal ik daar een handtekening onder zetten. Een handtekening heb ik afgelopen maandag wel gezet onder de intentieverklaring over Starrenburg III met De Raad Vastgoed, dat 80% van de grond in bezit heeft. Nu gaan we een programma van eisen uitwerken, waarbij we uiteraard de raad en de twee andere partners van Starrenburg III zullen betrekken.

Over het Fitplein hebben wethouder Beimers en ik binnenkort een afspraak. Ja, wij hebben het druk; wij gaan gewoon door! De bloemenweide is inderdaad een prachtig initiatief van de inwoners van de Krimwijk. Ik ga graag met hen in gesprek om te bekijken of we dit ook in andere wijken van Voorschoten kunnen realiseren. Dat staat ook in het Bijenconvenant, maar omdat dit vanuit de burgers zelf kwam, lijkt het mij goed om te vragen hoe zij dit hebben gedaan en of we dit ook in andere wijken kunnen doen, zodat heel Voorschoten er bloemrijk bij staat en de bijtjes van de ene wijk naar de andere kunnen.

De plannen voor de openbare ruimte in Noord-Hofland zijn niet anders dan in de beheerplannen staat. Wel hebben we de grond die voor het winkelcentrum ligt, waar de Jumbo een grote verbouwing uitvoert om het allemaal nog mooier te maken in Noord-Hofland, aan het winkelcentrum verkocht, want dat wilde de entree graag zelf inrichten. Dat geld gaan we gebruiken om de omgeving van het winkelcentrum groener te maken. Dat was een wens van de omwonenden en daar luisteren wij graag naar.

ONS Voorschoten en de SP hebben gesproken over de prestatieafspraken met de woningcorporaties. Op dit moment ben ik druk in gesprek met de woningcorporaties. We hebben in Voorschoten niet echt een huurdersvereniging, zoals de heer Maassen weet, maar een vertegenwoordiger die heeft gesproken met alle complexen die enigszins aanspreekpunten hebben, heeft deelgenomen aan het gesprek met de woningbouwverenigingen, mijzelf en de ambtenaren. We zijn op dit moment heel druk bezig om de sociale voorraad die we hebben, te behouden. We gaan die voorraad uitbreiden middels de nieuwbouw. De raad heeft zelf de Woonvisie vastgesteld. Er is gevraagd om een herziening daarvan. U hebt ook gehoord dat de werkdruk van de Werkorganisatie vrij hoog is. We hebben die visie twee maanden geleden vastgesteld. Het lijkt mij onjuist om dat opnieuw te gaan doen, maar ik kan u wel een beetje geruststellen. We hebben gisteren in Holland Rijnland een vergadering gehad. De provincie heeft erop aangedrongen dat Holland Rijnland een regionale woonvisie gaat maken. Ja, wederom; ook die is pas twee jaar oud. Daar hebben we gisteren volmondig mee ingestemd. Daar kunnen we die wens desgewenst dus in opnemen, maar vooralsnog heeft de raad gezegd: 15% sociale woningbouw. Daar houd ik mijzelf aan.

De heer **Maassen** (SP): Natuurlijk houdt de wethouder zich aan de kaders die de raad heeft gesteld; dat is vanzelfsprekend. Sinds die kaders zijn gesteld, zijn er echter nieuwe feiten op tafel gekomen. Dat zou aanleiding kunnen zijn om hier opnieuw over in gesprek te gaan. Dat is mijn verzoek. Dat is meer gericht tot de raad dan tot het college; dat ben ik met de wethouder eens. Wat de prestatieafspraken betreft: wettelijk is vastgelegd dat de huurders als partij aan tafel zitten. Ik begrijp dat dat lastig is als er geen huurdersvereniging is en dat de wethouder daar dan oplossingen voor zoekt, maar in de Woningwet is ook het instrument opgenomen van de huurdersraadpleging, die door elk van de partijen kan worden ingezet. Is het mogelijk om daar gebruik van te maken om op die manier de stem van de huurders toch in de prestatieafspraken te krijgen?

Wethouder **Bremer**: Dat wordt gedaan door de woningcorporatie Woonzorg en ook door De Sleutels. Zij maken hier gebruik van en communiceren dat door aan mij, waardoor het plaatje weer rond is.

D66 noemde een heel rijtje waar de burgerparticipatie vooral niet goed is gegaan. Ik wil D66 even herinneren aan het feit dat de raad zeer uitgebreid complimenten heeft uitgesproken voor hoe de burgerparticipatie in de Vlietwijk heeft plaatsgevonden. Daar hebben wij vanaf het begin aan de inwoners gevraagd: hoe willen we het doen, hoe gaan we het doen, wat vindt u wenselijk en wat vindt u niet wenselijk? Er zijn vijf bijeenkomsten geweest. Om de twee of drie maanden sturen we een informatiebrief. De laatste is gisteren de deur uit gegaan. Volgens mij had de raad groot gelijk met die complimenten daarvoor, maar als D66 dat is vergeten, herinner ik daar graag aan.

D66 noemt ook stelselmatig het "Van der Waalsplein". Ik moet er dus nogmaals aan herinneren dat het de Van der Waalslaan is. Ik denk dat dit de laatste keer is dat ik dat moest doen.

Ik vind dat D66 over de Duivenvoordecorridor een verkeerd beeld heeft geschetst. Dat heeft D66 de afgelopen week in de pers gedaan en dat gebeurt nu bij de algemene beschouwingen weer. Ik heb daar toch wel weerstand tegen. D66 verwijt het college maar ook de raad steeds dat wij gaten in de begroting aan het vullen zijn door de Duivenvoordecorridor vol te bouwen. Dat mag D66 doen, maar de raad heeft zelf toestemming gegeven om alle kassen die daar stonden, 33 hectare glas, aan te kopen en te slopen en om dat bekostigen, mijnheer Van der Meij, met slechts 15% woningbouw. Ik wil het hierbij laten en volgens mij is dit einde discussie, maar het lijkt mij goed dat ook de pers dit bericht eens een keer goed oppakt.

D66 heeft tevens kritiek op het herbestraten van het Churchillplein, het groot onderhoud dat wij plegen op de Papelaan en de Wijngaardenlaan. Ook dit staat in de beheerplannen. Het lijkt mij onjuist dat D66 hier zegt – ik denk dat ik dat verkeerd heb begrepen – dat wij alle kuilen en scheve tegels in het trottoir en in de wegen moeten laten zitten en dat mensen daar daardoor niet meer goed overheen kunnen. Volgens mij is dit een kerntaak van de gemeente. Het verbaast mij dat D66 daar nog verder op wil bezuinigen.

De heer **Van der Meij** (D66): Ik wil graag als laatste iets over de Duivenvoordecorridor zeggen. Er zijn zeer deugdelijke financieringsvoorstellen ingediend door ons en de veertien organisaties.

Wethouder **Bremer**: Over "deugdelijk" kun je twisten. We hebben een zeer vertrouwelijke raadsvergadering gehad. Ik vind het jammer dat de heer Van der Meij dit steeds zegt, want in de vertrouwelijke raadsvergadering hebben wij als college héél duidelijk gereageerd op die alternatieven. We hebben ook heel duidelijk aangegeven dat dat geen deugdelijke

alternatieven zijn. Omdat ik mij niet kan verweren met de inhoudelijke plannen, vind ik dit heel onjuist, maar we hebben dat wel gedaan in een zeer vertrouwelijke raadsvergadering.

D66 vergeleek Voorschoten op een aantal punten met Wassenaar, waar het onderhoud en het beheer beter en goedkoper zouden zijn. Wassenaar heeft een andere financiële situatie dan Voorschoten. Wassenaar kapitaliseert de zaken ook anders dan Voorschoten en heeft ook een ander onderhoudsniveau dan Voorschoten. In dit geval zou ik dus zeggen dat Wassenaar en Voorschoten twee gelijkwaardige dorpen lijken, maar dat dit een vergelijking is van appels en peren.

Over de haalbaarheid in het kader van de beheerplannen hebben enkele fracties gesproken. Daar heeft wethouder Beimers ook al aan gerefereerd. Verder bezuinigen op de beheerplannen is onverantwoord. De provincie zal onze begroting op die manier ook afkeuren. Ik zal het amendement straks puntsgewijs langsgaan. Mevrouw Lamers vroeg daar al naar. Een verdere bezuiniging zoals voorgesteld in het amendement, met aanpassingen, zou eventueel kunnen, maar daar kom ik straks op terug.

De **voorzitter**: Nog negentien seconden. Dat moet kunnen!

Wethouder **Bremer**: Mevrouw Lamers vroeg naar de schakelklas en de € 10.000: hoe gaat het dan en heeft dit een relatie met de bekostiging van het onderwijs? Nee, al het geld dat de scholen krijgen voor de opvang van de leerlingen in de vluchtelingenklas, de schakelklas, blijft doorbetaald worden aan de gemeente. Daarover zijn afspraken gemaakt. Ook ik betreur die € 10.000; laat ik daar helder over zijn, maar dit is beter dan er helemaal mee stoppen. Wij zitten bovenop het budget. Misschien kan dit met iets minder uren van de onderwijsassistent, maar dat moet ik invullen en bekijken. Als het mag, ga ik nu even de amendementen langs.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Wat de schakelklas betreft: er worden ook gewoon eisen gesteld aan onderwijs en aan zorg voor leerlingen. Hebt u enig zicht op hoe dit daarop gaat uitwerken? Die aspecten staan immers op iedere gemiddelde basisschool sowieso al onder een enorme druk.

Wethouder **Bremer**: Uiteraard kan het niet zo zijn dat we daaraan tornen. Ik moet dus gewoon even bekijken wat € 10.000 is op het totaalbudget en wat we wel of niet kunnen. Als ik denk dat het niet lukt, kom ik gewoon terug naar de raad.

Ik ben een puntje vergeten, namelijk de door het CDA voorgestelde blijverslening. Dat vinden we een sympathiek instrument. De blijverslening loopt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten. Wij nemen dat voorstel dus over; dat is prima

De heer **Maassen** (SP): Ik kom even terug op die schakelklas. In mijn herinnering was de afspraak dat Voorschoten en Wassenaar allebei de helft van de kosten zouden bijdragen.

Welke gevolgen heeft het als Voorschoten eenzijdig haar bijdrage verlaagt? Gaat Wassenaar dat dan ook doen en krijgen we dan een tekort van € 20.000?

Wethouder **Bremer**: Daar kan ik nu nog geen antwoord op geven, want ik heb nog niet met Wassenaar hierover kunnen spreken.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Dan is het toch een zeer riskant avontuur om dit voor te stellen? Er is geen idee over wat dit betekent voor Wassenaar, de kinderen en noem maar op.

Wethouder **Bremer**: Het is niet mijn voorstel, mevrouw Lamers. Zal ik eerst even de amendementen langsgaan? Dan komt dit vanzelf wel weer terug.

Motie 100482 van GroenLinks gaat over jeugdzorg en actief inventariseren of er in Voorschoten sprake is van problemen. We hebben hier al vaker over gesproken. De jeugdzorg in Voorschoten gaat gewoon goed. Wij kennen vooralsnog geen wachtlijsten. Dat weet de raad, want wij spreken hier regelmatig over. De artikelen in de krant gaan hoofdzakelijk over onze buurgemeenten in Holland Rijnland. Gisteren stond in de krant dat Leiden fors moet bijbetalen. Wij zitten in de Haagse regio. De raad weet dat ik hierop bijna € 1 miljoen heb overgehouden. Dat komt niet doordat ik kinderen zorg onthoud. Dat weet de raad, want daar hebben we regelmatig over gesproken. Op dit moment vindt een cliënttevredenheidsonderzoek plaats onder ouders en de jeugdige cliënten. De uitkomst daarvan verwacht ik begin volgend jaar. Als het goed is, heeft de raad daar al een brief over gekregen. Ik snap wat de indieners bedoelen, maar omdat we alles wat GroenLinks vraagt, al doen, is deze motie niet nodig.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): In de Monitor Sociaal Domein kunnen we lezen dat de wachtlijsten wel een punt van aandacht zijn. We zijn heel blij met die monitor en met die inzet van iedereen, maar als er lange wachtlijsten zijn, bestaat het risico dat kinderen te laat naar de specialistische jeugdzorg gaan.

Wethouder **Bremer**: Dat is helder, maar we hebben vooralsnog geen wachtlijsten. Dat willen we ook graag zo houden. Ik heb al eerder een verzoek gedaan om € 50.000 die in de begroting nog steeds gelabeld staat, te koppelen aan een generalist CJG, zodat aan de voorkant nog veel beter toegang zou kunnen worden verleend. Ik ben in beraad over hoe ik daarover toch bij de raad kan terugkomen, want dat zou wel helpen. Vooralsnog zijn er echter geen wachtlijsten en dat hopen we zo te houden. De zorg gaat goed. Niemand komt iets tekort. Dus nogmaals: volgens mij is deze motie overbodig.

Motie 100484 is ook van GroenLinks en gaat over een gasvrije omgeving. Ik heb goed nieuws voor GroenLinks. Zoals ik zojuist zei, heb ik maandag een intentieovereenkomst ondertekend met De Raad Vastgoed uit Katwijk, dat de wijk Starrenburg gasvrij gaat opleveren. We hebben ook de gunning van de Duivenvoordecorridor gehad. Ook op dat punt kan ik alvast een tipje van de sluier oplichten: ook die zal gasvrij worden gebouwd. Verder

gaan we natuurlijk proberen om dit ook te realiseren bij Intratuin en het Segaarterrein. Wij zullen hier in ieder geval bij elke nieuwbouw op aandringen. Dat is mijn onderdeel van deze motie. De rest heeft wethouder Beimers al met de raad besproken.

Motie 100488 van het CDA, de VVD en ONS Voorschoten gaat over sponsorbankjes. Dat idee is hartstikke leuk. Daar kan ik niet tegen zijn. Er werd wel gevraagd hoe we dit gaan borgen als er iets kapot gaat, want het staat in de openbare ruimte. Het lijkt mij dat wij net zoals bij het adopteren van groene bloembakken een convenantje of contractje opstellen over waaraan dingen moeten voldoen en hoe daarmee wordt omgegaan. Dat kunnen we prima borgen, zoals we dat ook met andere gesponsorde zaken doen.

Tot slot het heel ingewikkelde amendement 100493 van de VVD, het CDA en ONS Voorschoten. Daarin zijn ook de beheerplannen opgenomen, waar ik zojuist al op inging. Wethouder Beimers heeft aangegeven dat de provincie hier minder moeite mee heeft als die zin wordt veranderd. Daar vraag ik nogmaals aandacht voor. Verder vind ik het jammer dat er weer op de beheerplannen wordt bezuinigd, want de raad had mij al een taakstelling van 10% gegeven. Mevrouw Lamers zegt dat de uitwerking daarvan ontbreekt; of wordt hiermee daarop vooruitgelopen? Ik heb die uitwerking toegezegd. Het vraagt echt heel veel tijd om te bekijken wat we met een bezuiniging van 10% op het totaal nog wel kunnen en niet meer kunnen. Ik heb gezegd dat ik met een uitwerking naar de raad kom. Daarmee laat ik zien wat dan eventueel wel of niet kan. Ik vind dat de raad dan de keuzes moet maken, maar dat wordt in het voorjaar. Deze € 145.000 lijkt wel al 10% te zijn van de € 1,4 miljoen die voor volgend jaar gereserveerd staat. Ik zou dit dus liever zien als een voorschot op die 10% in plaats van als een stapeling. Ik hoor dus graag van de indieners of ik dat goed heb gelezen.

De heer **Mol** (VVD): Dat heeft de wethouder, zoals altijd, goed gelezen.

Wethouder **Bremer**: Fijn, dank u.

De heer **Maassen** (SP): Ik hoor de wethouder nu al voor de tweede keer niet echt positief over amendement 100493 horen. Raadt zij dat amendement de raad eigenlijk wel aan?

Wethouder **Bremer**: Ik was nog niet zover, mijnheer Maassen. Er is wel een passage die ik er graag uit zou willen laten halen. De vijfde alinea op de tweede pagina luidt: "Zo veel mogelijk de financiële voordelen van een efficiëncyslag en harmonisatie van beleid met de gemeente Wassenaar in de Werkorganisatie Duivenvoorde te onderzoeken, waaronder specifiek het samen uitvoeren van de leerplicht." Het gaat mij om dat laatste woord. Wij hebben de leerplicht niet zonder reden ondergebracht in de Leidse regio. Ons passend onderwijs et cetera zit allemaal in de Leidse regio. Omdat we dit samen met de Leidse regio doen, is onze bijdrage vrij laag, namelijk rond € 80.000 of € 90.000. Wassenaar zit in de Haagse regio en betaalt € 145.000 per jaar. Het leerplichtbureau loopt daar. Daar hebben we vorig jaar onderzoek naar gedaan. Volgens mij heb ik de raad vorig jaar al verteld dat het leerplichtbureau dat aan de Haagse kant zit, substantieel minder snel en minder uitgebreid

is. Ik probeer dit voorzichtig te beantwoorden. Het is in de Leidse regio dus beter. Ik zou dus zeggen: laten we vooral aan de Leidse kant blijven, niet alleen vanwege de financiën maar ook omdat Leerplicht daar echt heel goed is en omdat we passend onderwijs en dergelijke daar geregeld hebben. Als dat geregeld kan worden door de indieners, kan ik het amendement niet afraden.

De **voorzitter**: Ik constateer dat er behoefte is aan een heel korte schorsing voor overleg.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: U hebt de gelegenheid gehad om even met elkaar te overleggen en kort te sluiten op welke wijze de teksten eventueel zouden moeten worden aangepast. Mag ik het woord in eerste instantie aan de heer Mol geven?

De heer **Mol** (VVD): Voorzitter, doelt u op de teksten die veranderen in het amendement?

De **voorzitter**: Ja, er is gevraagd om aanpassing van de tekst van een aantal amendementen en moties. Dat gaat vooral om amendement 100493. Daarover heeft zowel wethouder Bremer als wethouder Beimers opmerkingen gemaakt. Heeft dat geleid tot aanpassing van de tekst?

De heer **Mol** (VVD): Zeker, voorzitter. Wij hebben inderdaad kennisgenomen van de kundige voorstellen van het college. Op basis daarvan hebben we aanpassingen gedaan. Dat betekent dat in het eerste deel, onder "compensatie effecten BBV op afvalstoffenheffing" na 720.862 euro komt te staan: "voor 2017". In de tweede alinea wordt na "Het bedrag van 325.000 euro voor 2017" toegevoegd: "en volgende jaren". Bij de eerste bullet komt te staan: "met deze taakstelling een lager onderhoudsniveau te hanteren". Onder beslispoint II wordt in de vijfde alinea de zinsnede "waaronder specifiek het samen uitvoeren van de leerplicht" geschrapt.

De **voorzitter**: Dat is het stukje waarvan de wethouder zojuist zei dat het niet handig om leerplicht in die tekst te laten staan. Er wordt nu voorgesteld om in plaats van de komma na "onderzoeken" een punt te zetten en de rest van die zin te laten vervallen.

Amendement 100493 is in deze zin gewijzigd.

We lopen nu het lijstje van de amendementen en moties langs. Amendement 100492 blijft ongewijzigd. De heer Van der Meij wil iets zeggen over amendement 100490.

De heer **Van der Meij** (D66): De dekking wordt dezelfde dekking als de dekking die wij voorstellen in duurzaamheidsmotie 100489 van D66, namelijk de beheerplannen.

De heer **Middelburg** (PvdA): Moet ik dit zo zien dat u twee keer dezelfde dekking opvoert? Of is het op dezelfde manier gedekt, maar toch een andere post? Ik ben even in verwarring over wat u precies bedoelt.

De heer **Van der Meij** (D66): Wij brengen de dekking van motie 100489, die door het college is ontraden, over naar amendement 100490.

De **voorzitter**: Dan trekt u motie 100489 dus in.

De heer **Van der Meij** (D66): Ja, wij trekken motie 100489 in.

De **voorzitter**: Aangezien motie 100489 is ingetrokken, maakt zij geen onderdeel meer uit van de beraadslaging. Motie 100490 is in die zin gewijzigd dat de dekking wordt gezocht in de ingetrokken motie 100489.

Amendement 100493 komt straks in de zojuist gewijzigde vorm in stemming.

De heer **Maassen** (SP): We gaan straks toch nog een ronde doen? Ik wil namelijk nog een voorstel doen.

De **voorzitter**: Ja, we gaan nog een ronde doen, maar dit gaat over de teksten naar aanleiding van datgene wat u met elkaar hebt besproken. De moties 100477, 100478 en 100479 blijven ongewijzigd.

De heer **Van der Meij** (D66): In overleg met de SP en aansluitend op de toezegging van de wethouder dat dit onderwerp bij het onderzoek wordt betrokken, houden we motie 100480 aan.

De **voorzitter**: Aangezien motie 100480 is aangehouden, maakt zij geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

De moties 100481, 100482, 100483, 100484, 100485, 100486, 100487 en 100488 blijven ongewijzigd. Motie 100489 is ingetrokken. De moties 100491, 100494 en 100495 blijven ongewijzigd.

Wie wil het woord in de tweede termijn?

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik zal niet alle moties langsgaan, omdat ik daar de tijd niet voor heb en omdat ik mijn tijd ook beter wil besteden dan aan een verkapte stemverklaring. Namens de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdA wil ik een nieuw amendement indienen. Dat is een amendement op amendement 100493, waarmee de woonlastenbenadering wordt aangepast. Het is duidelijk geworden dat verscheidene fracties grote moeite hebben met het dekkingsvoorstel in het amendement. Ook diverse wethouders

hebben aangegeven dat zij hier grote moeite mee hebben. De allergrootste moeite hebben deze drie fracties met de € 10.000 die in mindering wordt gebracht op de schakelklas voor vluchtelingen. Daarom dienen wij een wijzigingsvoorstel in, waarin het in mindering brengen van € 10.000 op de schakelklas voor vluchtelingen wordt aangepast en veranderd in € 10.000 in mindering brengen op de centrummanager.

De **voorzitter**: Dit subamendement op het gewijzigde amendement 100493 maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter. Zoals de heer Maassen al zei, steun ik zijn subamendement zeker. Ik denk dat dit het amendement iets beter maakt, maar zelfs daarmee heb ik toch nog bezwaren tegen het amendement. Dat komt door de dekking. Het is hopelijk duidelijk, ook door mijn algemene beschouwing, dat ik het eens ben met de strekking over de woonlastenbenadering, maar ik heb echt grote moeite met verschillende punten van de dekking. Ik zou het dus niet onwijs vinden als de indieners zouden willen overwegen om een tussenvorm te zoeken, waarbij we tegen het college zeggen dat we tegen deze woonlastenbenadering zijn maar dat die nu al wordt gebruikt voor de dekking van de begroting voor 2017. Laten we het college daarom de opdracht geven om met een dekking te komen om dit in 2018 weer helemaal recht te trekken. Eerlijk gezegd zou de aanneming van dit amendement, met deze dekking, het voor mij bijzonder moeilijk maken om voor de begroting te stemmen. Ik vind echt dat de dingen die langskomen, meer beraadslaging en gedachten vragen dan hier vanavond even over te beslissen. Is het dus geen goede tussenvorm om het college de opdracht te geven om met een dekkingsvoorstel te komen, zodat dit later kan worden gerepareerd?

De heer **Mol** (VVD): Bedoelt de heer Middelburg dat de integrale begroting voor het komende jaar intact blijft, met de opdracht dat het voor het volgende jaar anders moet?

De heer **Middelburg** (PvdA): Correct.

De heer **Mol** (VVD): Een vraag aan de heer Maassen: als wij zijn suggestie voor het amendement zouden overnemen, stemt hij dan in met het amendement en met de begroting?

De heer **Maassen** (SP): Mijn fractie is een eenmansfractie. Dat betekent dat je meestal niet je zin krijgt in een raad van negentien mensen. Dat kan wel, maar dat noem je dan "dictatuur" en niet "democratie". Daarom proberen wij voorstellen van anderen altijd te verbeteren, zodat ze voor ons beter te pruimen zijn, maar dat wil niet zeggen dat we het er dan ook mee eens zijn. Wij proberen dit voorstel dus te verbeteren, maar dat wil niet zeggen dat wij instemmen met het totale voorstel dat er dan ligt.

De heer **Mol** (VVD): Helder, dank u wel.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Het door de SP genoemde en door de PvdA gesteunde subamendement steunen wij uiteraard ook. Al die onzekerheden die te maken hebben met deze bezuiniging op de schakelklas, maken dat we dit in ieder geval niet willen.

De heer **Mol** (VVD): Ik stel dezelfde vraag aan mevrouw Lamers: als wij het subamendement overnemen, stemt u dan in met het amendement en met de begroting?

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Het antwoord dat de heer Maassen heeft gegeven, krijgt u ook van GroenLinks. Wij vinden het amendement, ook met de andere voorstellen, onaanvaardbaar. Daarbij gaat het niet alleen om de beheerplannen. Het onderhoudsniveau in de openbare ruimte gaat omlaag, maar ook de subsidies gaan al in 2017 omlaag. Daarmee maak je van de gemeente Voorschoten een onbetrouwbare partner, want de wijziging zou nu moeten worden aangebracht, een paar maanden voordat die ingaat. Zoals de wethouder zei, kun je ook zeggen dat we dit vanaf 1 juli 2017 gaan doen, maar dan moet die hele bezuiniging in de tweede helft van 2017 plaatsvinden. Ook dat zouden we niet moeten willen. Ook om die reden zouden we dit dus geen goed idee vinden. En dan wordt er ook nog bezuinigd op de Cultuurnota. Doe dit dus niet; maak van Voorschoten geen onbetrouwbare partner.

Wat onze motie over het zorggeld, betaald parkeren en de ozb betreft: we gaan deze feiten niet van elkaar scheiden. Dat was een vraag van de PvdA, maar ze hebben met elkaar te maken. De ozb wordt ook als dekking genoemd. Dat gaan we dus niet doen. Het blijft bij elkaar. We hopen dat de PvdA dit toch kan blijven steunen.

We handhaven de motie over de klimaatop, maar ik wil daar wel een opmerking over maken. In de eerste termijn heeft de heer Mol aangegeven dat de verantwoordelijkheid voor veel vertraging van de uitvoering van de duurzaamheid bij de raad ligt, maar iedereen die vanavond goed heeft geluisterd, heeft ook gehoord over de overbelasting van het ambtelijk apparaat. Die is door twee wethouders genoemd en ook daar ligt waarschijnlijk een probleem. Bovendien dringen wij aanhoudend aan op de uitvoering van moties en toezeggingen. We willen nergens de schuld leggen, maar dit duurt wel heel lang. Dit is dus iets wat wij als raadsleden proberen te bereiken, maar dat lukt niet. Het probleem ligt dus veel breder dan de heer Mol aangaf.

We hebben ONS Voorschoten twee vragen gesteld: over de ruimhartigheid voor het voetbal en het plafond van de reserve. Die antwoorden wachten wij af en desnoods gaan wij daarop reageren.

Wat het busje naar Wassenaar van de SP betreft: dat hebben we altijd gesteund en dat doen we nu ook, zeker met dit voorstel; we wilden alleen enige toelichting.

Digitalisering is prima. Die motie is overgenomen, maar een ambtenaar mag zich nooit gedwongen voelen om in zijn vrije tijd te werken. Dat mag echt niet gebeuren. Als men mij vraagt om een dag gratis te werken, wil ik daar een vrije keuze over hebben.

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Voorzitter. GroenLinks heeft ons gevraagd waarom wij in het voorjaar tegen waren en waarom wij nu voor zijn. We hebben dit besproken en we zijn van gedachten veranderd, omdat in het huidige amendement een garantie is ingebouwd voor het sociale domein. Dat was voor ons de reden om ons standpunt te wijzigen. De tweede vraag is eigenlijk al beantwoord door de wethouder. Die vraag ging over de ruimhartige opstelling met betrekking tot de volksgezondheid. Op volksgezondheid kun je nu eenmaal niet bezuinigen. Wij kunnen ons uitstekend vinden in het voorstel om een overschot bij de aanbesteding te gebruiken om dat wak eventueel toch te dichten.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb in mijn eerste gewone termijn de fractie van ONS Voorschoten gevraagd of het gelijke geluid dat onze fracties hebben laten horen over de hoge huren, voor ONS Voorschoten aanleiding is om zich aan te sluiten bij de oproep van de SP om opnieuw na te denken over een aantal afspraken die zijn vastgelegd in de Woonvisie, aangezien er nieuwe informatie is die aanleiding geeft tot voortschrijdend inzicht.

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Heropening van de Woonvisie lijkt ons in dit verband niet nodig. Ons standpunt is duidelijk geworden. De antwoorden van de wethouder geven ons voldoende houvast om dit zo te laten lopen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Ik bedank de fractie van ONS Voorschoten voor de antwoorden. Het standpunt is veranderd dankzij de garantie. Daarbij wil ik erop wijzen dat de reserve de beste garantie is, want je weet op een gegeven moment niet meer wat je terug kunt vragen; je weet niet hoe de situatie later is. Wij zouden de fractie van ONS Voorschoten dus toch willen vragen om in overweging te nemen om haar steun hieraan in te trekken, nog afgezien van het heel snel, binnen vier maanden, weer veranderen van standpunt. Het belang van de volksgezondheid spreekt voor zich, maar dat was het punt niet. Ons punt was: wie draait op voor de kosten?

De heer **Maassen** (SP): Ik ben zo benieuwd welke garanties de fractie van ONS Voorschoten ziet die ervoor gaan zorgen dat er wel voldoende woningen gaan komen.

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Ten aanzien van de woningen hebben we uit de beantwoording door de wethouder begrepen dat het percentage sociale woningbouw duidelijk is aangegeven bij de woningbouw die het college wil gaan realiseren en dat het college in overleg is met de corporaties.

De **voorzitter**: Mijnheer Maassen, u hebt nog 29 seconden.

De heer **Maassen** (SP): Dat is genoeg. Nu breekt mijn klomp echt, want dat percentage is door deze raad op 15% gesteld. ONS Voorschoten was daartegen, net als de SP. Waarom vindt ONS Voorschoten dit nu wel genoeg?

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Deze discussie is twee maanden geleden gevoerd. Dat is natuurlijk aan de korte kant.

De heer **Maassen** (SP): Net als die andere!

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Ik wil nog eventjes in beraad met mijn fractie om te bekijken hoe we daarin staan. Wij willen ook even overleggen over de aanvulling op amendement 100493.

Wethouder **Nieuwenhuizen**: Voorzitter. Ik wil nog even reageren op het voorstel om de bijdrage van € 10.000 aan de centrummanager terug te draaien, zoals dat wordt voorgesteld in het amendement op het amendement. De centrummanager is van belang voor het contact tussen bezoekers, winkeliers et cetera. Daar hebben we een aantal keren in de raad over gesproken. Winkeliers leveren daar ook zelf een behoorlijke bijdrage aan. Volgens mij zit er in het Ondernemersfonds ongeveer € 80.000. Dat is geld van de ondernemers voor de ondernemers. Daar leggen wij als gemeente iets bij. Van die € 80.000 wordt volgens mij ongeveer 20% besteed aan de centrummanager. Ook de bijdrage van de centrumondernemers is op dit punt dus vrij groot. De centrummanager levert een enorme bijdrage aan het verlevendigen van het centrum en heeft ook alles te maken met het opvullen van de leegstand, zoals elke dag is te zien. Hij heeft ook te maken met de samenwerking met de horecawinkeliers en de ondernemers, met de contacten met de evenementenorganisaties et cetera. Ik ben er dus absoluut geen voorstander van om de centrummanager op dit moment op deze manier in te brengen, want dit betekent gewoon een verschraling van het centrum, terwijl we zo sterk op het centrum hebben ingezet.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Dat betekent dus dat het college eerder kiest voor verschraling van onderwijs aan vluchtelingenkinderen dan voor minder betalen voor de centrummanager. Dit wijzen wij ten eerste af.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Mijnheer Eversteijn, u vroeg om een moment voor overleg. Betekent dit dat u een schorsing wilt?

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Ja, heel graag, voorzitter.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Wij zullen het voorstel van GroenLinks, de SP en de PvdA in het nieuwe amendement niet steunen; dat mag duidelijk zijn. De garantie die is ingebouwd in ons amendement over het sociale domein, is dat de reserve sociaal

domein zal worden gevoed uit de algemene reserve, indien de toekomstige ontwikkelingen in het sociale domein daartoe aanleiding geven. Dat is echt een onderdeel van het amendement. Ik denk dat we daarmee die vraag hebben beantwoord.

Wat de vraag van de heer Maassen over de sociale woningbouw betreft: wij hebben indertijd afgesproken – dat is ook bevestigd door onze coalitiepartners – dat er 15% sociale woningbouw zou zijn en 15% huur. Dat is in totaal dus 30%. Ik moest even verifiëren of dat correct was.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben de schorsing aangegrepen voor overleg over onze eigen moties. Over de klimaatop heeft de wethouder aangegeven dat die zou kunnen worden betrokken bij de aanloop naar het Milieubeleidsplan, maar wat ons betreft gaat dat om meer dan het gemeentelijke beleid, namelijk ook om het bundelen van krachten, ook buiten het gemeentelijke beleid. Dat is voor ons reden om deze motie te handhaven. Wat de inventarisatie van de problemen in de jeugdzorg betreft, waarderen wij de inzet van de wethouder en van de vraagstelling ten opzichte van betrokkenen, maar wij vinden het van heel groot belang om ook de mening van experts, zoals jeugdpsychiaters, hierbij te betrekken. Vandaar dat we ook die motie handhaven.

De **voorzitter**: De inhoudelijke beraadslaging over de programmabegroting is hiermee afgerond.

4. Najaarsnota 2016 (besluitvorming).

De **voorzitter**: Er wordt voorgesteld om de op de Najaarsnota 2016 betrekking hebbende wijzigingen van de Programmabegroting 2016 inclusief de structurele wijzigingen vast te stellen en voor een aantal specifieke voorstellen afzonderlijke financiële besluiten te nemen.

In stemming komt amendement 100492 (sociaal domein) van de VVD, het CDA en ONS Voorschoten.

Amendement 100492 wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de VVD, D66, het CDA en ONS Voorschoten ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het na amendering gewijzigde voorstel.

Het na amendering gewijzigde voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

5. Programmabegroting 2017–2020 (besluitvorming).

De **voorzitter**: Er wordt voorgesteld om een aantal besluiten te nemen, maar om het raadsbesluit betreffende de verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing

Voorschoten 2017 en het raadsbesluit betreffende de verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing Voorschoten 2017 daarvan uit te sluiten. Dat is analoog aan datgene wat daarover zojuist door de wethouder is opgemerkt. Het raadsvoorstel is in die zin aangepast.

In stemming komt het gewijzigde amendement 100490 (bezuinigingen op verenigingen) van D66.

Het gewijzigde amendement 100490 wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fractie van D66 ervoor heeft gestemd.

In stemming komt het subamendement van de SP, de PvdA en GroenLinks op het gewijzigde amendement 100493.

Het subamendement wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP, de PvdA, D66 en GroenLinks ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het gewijzigde amendement 100493 (woonlastenbenadering) van de VVD, het CDA en ONS Voorschoten.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. GroenLinks zal tegen dit amendement stemmen. Dat willen wij heel expliciet melden. Voorschoten maakt zichzelf onbetrouwbaar ten opzichte van verenigingen en de schakelklas en wij maken ook ernstig bezwaar tegen de bezuinigingen op de beheerplannen.

De heer **Van der Meij** (D66): Voorzitter. Wij stemmen tegen, omdat er weer extra taakstellingen op subsidies komen.

Het gewijzigde amendement 100493 wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de VVD, het CDA en ONS Voorschoten ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het na amendering gewijzigde aangepaste voorstel.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter. Ik vind dit een moeilijke afweging, maar alles bekijkend heb ik ondanks het dekkingsplan van het college, waar wij bezwaren tegen hebben, dankzij de antwoorden van het college op onze vragen in de eerste termijn en ondanks het zojuist aangenomen amendement, waar we eigenlijk nog de meest principiële bezwaren tegen hebben, namens de PvdA besloten om in te stemmen met deze begroting. Je

kijkt bij een begroting namelijk niet alleen naar datgene waarmee je het oneens bent. Wij zijn een bestuurspartij en wegen alles af. Zoals bekend leidt dat regelmatig tot eclatante electorale successen; kijk naar de huidige grootte en omvang van mijn fractie. Toch houden wij stug vast aan wat volgens ons de juiste manier van politiek bedrijven en besturen is. Hoewel er best punten in staan waarmee wij het oneens zijn, zullen wij dus toch met deze begroting instemmen.

De **voorzitter**: U blijft moedig voorwaarts gaan.

De heer **Middelburg** (PvdA): Of achterwaarts!

De heer **Mol** (VVD): Correctie: of het is gewoon een heel goede keuze.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Mijn fractie was nog nooit zo groot als nu. Wij stemmen tegen deze begroting, met name vanwege de bezuinigingen op zorg, omdat er zorggeld in de algemene reserves wordt gestopt en omdat de dekking van het zojuist aangenomen amendement ons heel erg in het verkeerde keelgat schiet. Juist de woonlastenwaarborg was voor ons een van de weinige pluspunten van deze begroting. Die is eruit geamendeerd. Wij stemmen dus tegen deze begroting.

De heer **Van der Meij** (D66): Voorzitter. Ik wil een vergissing van ons melden. Wij hebben abusievelijk niet begrepen dat amendement 100492 over de Najaarsnota ging. Dat is een fout van ons. Dat betekent dat wij foutief hebben gestemd. Ik beken onmiddellijk schuld. Als de stemming overgedaan zou worden, zouden wij tegen het amendement stemmen. In de oorspronkelijke situatie hebben wij ervoor gestemd. Ik weet niet of dit op de een of andere manier verwerkt kan worden. Mijn excuses hiervoor.

De **voorzitter**: Deze opmerking zal in het verslag worden opgenomen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Zoals al door andere sprekers is aangegeven, is amendement 100493 voor ons een reden om niet voor de begroting te stemmen, evenals het zorggeld dat direct naar de begroting gaat. Voor GroenLinks telt echter minstens zo zwaar dat wij een sterkere inzet zouden willen zien op klimaat en milieu, ondanks de moties die – daar zijn wij heel blij mee – straks aangenomen gaan worden.

Het na amendering gewijzigde aangepaste voorstel wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de PvdA, de VVD, het CDA en ONS Voorschoten ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 100477 (digitalisering) van het CDA, ONS Voorschoten, de VVD, de SP en de PvdA.

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 100478 (Fair Trade) van het CDA, de VVD, ONS Voorschoten, GroenLinks en de SP.

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 100479 (duurzaamheidsambtenaar) van het CDA, de VVD en ONS Voorschoten.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat alle fracties ervoor hebben gestemd, met uitzondering van de fractie van D66.

In stemming komt motie 100481 (samenwerking met Wassenaar en/of Leidschendam-Voorburg ten behoeve van bloeiende welzijnsorganisatie) van D66.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fractie van D66 ervoor heeft gestemd.

In stemming komt motie 100482 (jeugdzorginventarisatie) van GroenLinks, D66, de SP en de PvdA.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP, de PvdA, D66 en GroenLinks ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 100483 (lokale klimaatop) van GroenLinks en de SP.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP, D66 en GroenLinks ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 100484 (minder gasaansluitingen) van GroenLinks.

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 100485 (fietsenstalling station) van de SP, de PvdA en GroenLinks.

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 100486 (busverbinding Voorschoten-Wassenaar) van de SP.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Wij gaan akkoord met deze motie, maar met dien verstande dat er geen kosten mogen zijn voor de gemeente Voorschoten. We hebben in het

verleden een debacle gehad met bus 44. Het moet dus echt een lijn zijn die bekostigd wordt door andere overheden en door particuliere instellingen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Een korte inhoudelijke reactie: dat is uitdrukkelijk ook niet de bedoeling. Het is de bedoeling om dit gewoon in het reguliere openbaar vervoer van de provincie op te laten nemen en dus niet als een extra kostenpost voor de gemeente Voorschoten. Zo staat het ook in de motie.

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 100487 (burgerparticipatie) van D66.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP, D66 en GroenLinks ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 100488 (sponsorbankjes) van de VVD, het CDA en ONS Voorschoten.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de alle fracties ervoor hebben gestemd, met uitzondering van de fractie van de SP.

In stemming komt motie 100491 (aanpassingen Lammenschansplein) van de VVD, het CDA, ONS Voorschoten, de SP, GroenLinks en de PvdA.

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 100494 (meer bloemrijke veldjes) van ONS Voorschoten, de VVD en het CDA.

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 100495 (zorggeld) van GroenLinks en de SP.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Van der Meij** (D66): Voorzitter. Wij hebben problemen met de combinatie van elementen. Wij kunnen ons vinden in een aantal elementen, maar we kunnen ons op dit moment niet vinden in het betaald parkeren. Daarom zullen we tegen deze motie moeten stemmen.

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter. Ik ben in ieder geval blij dat deze motie een solide dekking heeft, maar ik ben het met de heer Van der Meij eens dat we niet even op een avond moeten besluiten om betaald parkeren in te voeren. Daar moet je, als je dat wilt, echt een

serieuze discussie over hebben. Ik heb op dit moment en ter plekke eerlijk gezegd ook geen alternatieve dekking voorhanden. Ik steun het streven achter de motie en als de motie zou worden verworpen, hoop ik de komende tijd met de indienende fracties te zoeken naar een alternatieve dekking om hetzelfde doel te bereiken.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP en GroenLinks ervoor hebben gestemd.

6. Sluiting

De **voorzitter**: Er is intensief overleg gevoerd. Ik denk dat we met elkaar mogen terugkijken op een goede behandeling van deze begroting. De gemeente Voorschoten kan weer een jaar vooruit, met alle daaraan verbonden mitsen en maren. Ik dank allen die zich hiermee uitzonderlijk intensief hebben beziggehouden in onze ambtelijke organisatie, waarvoor ook de raad al dank heeft uitgesproken en complimenten heeft uitgedeeld. Ik wens u nog een fijne avond.

De **voorzitter** sluit om 22.53 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 8 december 2016.

De griffier,

De voorzitter,